ទស្សនាវដ្ដីនៃមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា

ស្នេហ៍ការពិត

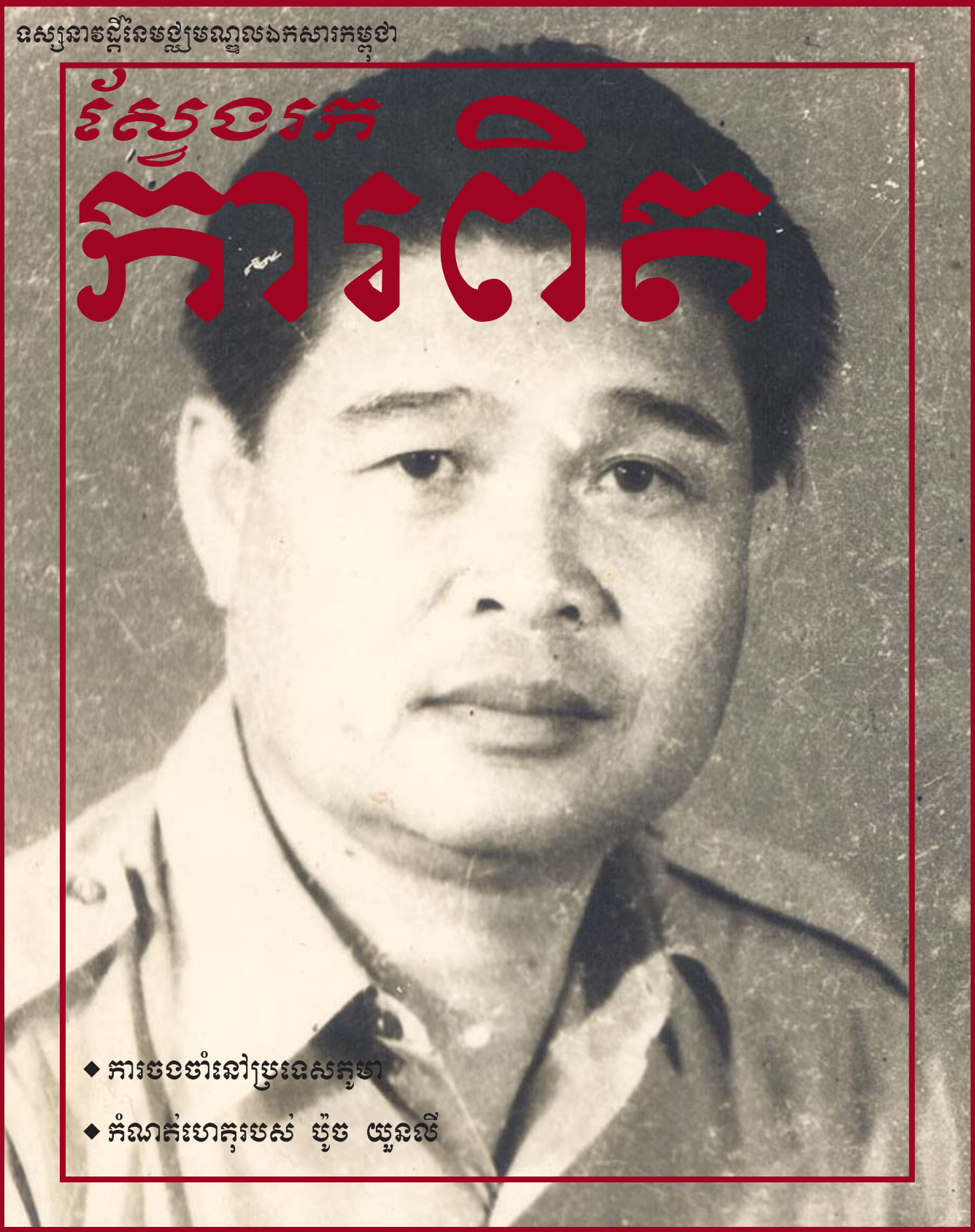

- ការចងចាំនៅប្រទេសភូមា
- កំណត់ហេតុរបស់ ប៉ូច យួនលី

ចែកចាយដោយឥតគិតថ្លៃជូនមន្ទីរស្រុកនិងឃុំចាំងព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា

លេខ១១៦៣ ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០១៣

ទិស្សនាវដ្ដីនៃមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា

១ស្វែងរកការពិត

លេខ១០៦៣ ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០១៣

មាតិកា

◆ ការចងចាំនៅប្រទេសភូមា ១

ផ្នែកឯកសារ

◆ កំណត់ហេតុរបស់ ប៉ូច យួនលី ៣

◆ ប៉ូច យួនលី ជានរណា? ៧

◆ ញ៉ីក រ៉ៃង៉ហ្ស ឌាហាន លន់ ឌល់ មកពីអាមេរិក ១០

◆ ប្រធានចិញ្ចឹមសត្វសហករណ៍ស្ទឹងមានជ័យក្បត់ ១២

◆ បញ្ជីឈ្មោះ និងរូបថតអ្នកទោសមន្ទីរស-២១ ..... ១៥

ផ្នែកប្រវត្តិសាស្ត្រនិងការស្រាវជ្រាវ

◆ ទើបដឹងថាពុកស្លាប់នៅទួលស្វែង ១៦

◆ ជីវិតក្រោមរបបខ្មែរក្រហម ១៨

◆ ការឈឺចាប់ដែលមិនអាចបំភ្លេចបាន ១៩

◆ ច័ន្ទ ស្រីមុំ : ស្ពានកាពនៅទួលស្វែងមើលទៅ ២១

◆ បូជនីយដ្ឋាន និង ការចងចាំ : អណ្ដូងស្រមោល ២៤

ផ្នែកចប្បាប់

◆ កម្មវិធីវិទ្យុសហគមន៍របស់មជ្ឈមណ្ឌល ២៦

◆ ខ្ទៀ សំដន នឹងនៅតែបន្ដឃុំខ្ជួន ៣១

រចនិកាពិភាក្សាសាធារណៈ

◆ អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងពិចារណាលើការ ៣៦

◆ ខ្មែរក្រហម និងណាហ្ស៊ីមិនអាចប្រៀបធៀបគ្នា ៤០

ធំប័ន្ធស្រាវជ្រាវរកគ្រួសារ

◆ ១ណ្ដិតដ្ដែល្ពៅ ៤៦

◆ តើខ្ញុំមាននៅសេសសល់សាច់ញាតិឬទេ? ៥៤

◆ ម្ដាយខ្ញុំនៅក្នុងរបបខ្មែរក្រហម ៥៧

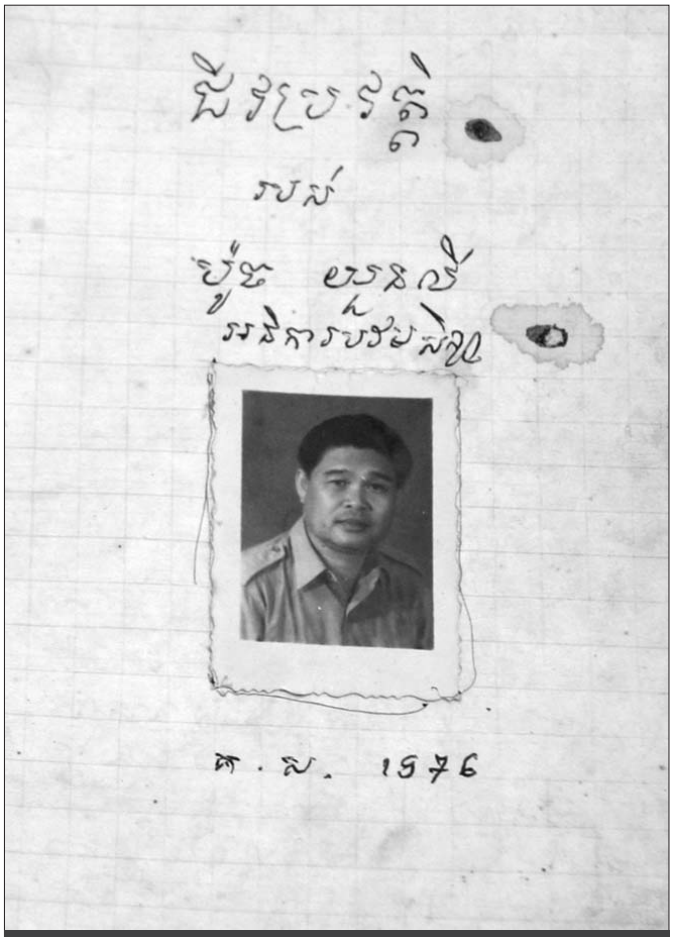

កំណត់ហេតុរបស់ ប៉ូច យួនលី ដែលផ្ដល់ជូនមកមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា

រក្សាសិទ្ធិ

មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា

អនុញ្ញាតឲ្យបោះពុម្ពផ្សាយដោយ
ក្រសួងព័ត៌មាននៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា
ប្រកាសទេសរដ្ឋមន្ត្រីនិងរដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងព័ត៌មាន
លេខ០២៩១ពម.ស.ស
ចុះថ្ងៃទី២ខែសីហាឆ្នាំ១៩៩៩

រូបថតឯកសារៈមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា
និងសារមន្ទីរខក្រិដ្ឋកម្មប្រល័យពូជសាសន៍ទួលស្វែង

ស្នេហ៍លេខនេះ : *លន់ដាលីន, ជាជារ៉ា ហ្ស៊ីរ៉ាណូ, អាស្ម៊ី ស្ពិតហ្ស៊ី, សៃម៉ុន ក្រូស៊ើ, ចច រ៉ាយត៍, លីម ជ័យទ័ត្ត, រ៉ៃនឌុល ឌីហ្ការ៉ាល់ហ្ក, អាន ហាញឌុល, ឆាយ ស៊ីឆាត្រ, អ៊ុន សុផារី, ឆាយ ដារ៉ីន, សុខ រ៉ារ៉ៃ, គីម ឡេដ* ***អ្នកនិពន្ធនិងស្រាវជ្រាវ :*** *ឌាវ សារ៉ៃមុនិន្ទ, ស៊ិន សុធីតា* ***អ្នកបកប្រែ :*** *ឌង ច័ន្ទមលិកា និង ភ្ជង ច័ន្ទប្រណិត* ***និពន្ធនាយកទូទៅ :*** *ឆាំង យុ និង ញាណ សុជាតិ* ***ជំនួយការនិពន្ធនាយក :*** *សោម ប៊ុនថន* ***ក្រាហ្វិកកុំព្យូទ័រ :*** *សោម ប៊ុនថន* ***ក្រុមគ្រប់គ្រងការចែកផ្សាយ :*** *ឆេង រ៉ៃង*

Email: dccam@online.com.kh, Homepage: www.dccam.org, www.cambodiatribunal.org, www.cambodiasri.org

ការចងចាំនៅប្រទេសភូមា

អំពើគៀបសង្កត់ ជិះជាន់ ការដាក់កំហិតការនិយាយស្តី និងការបំភិតបំភ័យធ្វើឡើងដោយរដ្ឋអំណាច ទាមទារឲ្យមានការឆ្លើយតបដោយជាក់លាក់មួយ ។ ប៉ុន្តែទន្ទឹមគ្នានឹងចំណាត់ការដ៏ជាក់លាក់និងការប្តេជ្ញាមិនងាករេឆ្ពោះទៅរកបុព្វហេតុនីមួយ។ ដែលជាទូទៅត្រូវបានលើកឡើងថាជាកត្តាដ៏ចាំបាច់នៃយុទ្ធនាការក្នុងការកែលម្អបញ្ហានៅក្នុងប្រទេសភូមានោះ ក៏យើងត្រូវតែប្រយ័ត្នប្រយែងដោយមិនត្រូវមើលរំលងកត្តាសំខាន់នៃយុទ្ធសាស្ត្រការទូតឡើយ ។

ខណៈពេលដែលអ្នកប្រហែលជាទន្ទឹងរកចាំមើលការផ្ទៃផ្ទាល់ ដែលនឹងអាចទាញចំណាប់អារម្មណ៍អ្នកនោះ គោលដៅរបស់ខ្ញុំមិនមែនត្រូវដំរុញលើកចិត្ត ឬបំពាក់បំប៉នអ្នកឲ្យកាន់តែហ៊ានប្រថុយប្រថានទៅកាន់តែប្រើចំណាត់ការក្តៅនោះឡើយ ។ ផ្ទុយទៅវិញ ខ្ញុំចង់ប្រជែងជាមួយអ្នកក្នុងការដោះស្រាយទិដ្ឋភាពសំខាន់ស្មើគ្នាស្តីពីយុទ្ធនាការស្វែងរកសិទ្ធិមនុស្សរបស់អ្នកដែលជាសិល្បៈ ឬវិទ្យាសាស្ត្រនៃយុទ្ធសាស្ត្រការទូត ។ យុទ្ធសាស្ត្រការទូតគឺជាផ្នែកដ៏សំខាន់នៃយុទ្ធនាការរបស់អ្នកពីព្រោះវានឹងបើកចំហនូវឱកាសដែលគ្មានឬក៏មិនត្រូវបានមើលឃើញ ។ យុទ្ធសាស្ត្រការទូតនឹងអនុញ្ញាតឲ្យអ្នកទទួលបានឥទ្ធិពលក្នុងយុទ្ធនាការនយោបាយ ហើយវានឹងធានានូវនិរន្តរភាពរយៈពេលវែងតាមរយៈសមត្ថភាពរបស់អ្នកក្នុងការឆ្លើយតបទៅនឹងបរិយាកាសដែលមិនធ្លាប់ជ្ងាស់ប្តូរនៅក្នុងប្រទេសភូមា ។

ប៉ុន្តែ តើអ្វីគឺជាយុទ្ធសាស្ត្រការទូត? យុទ្ធសាស្ត្រការទូតបរិយាយអំពីវិធីសាស្ត្រផ្សេងៗនៃការទំនាក់ទំនង និងការដោះស្រាយជាមួយនឹងតួអង្គនយោបាយ ដោយគ្មានការសម្របសម្រួលគោលដៅយុទ្ធសាស្ត្រ ។ មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជាមានប្រវត្តិ

វត្តស្វេដាហ្គុនៅទីក្រុងរ៉ង់ហ្គូនប្រទេសភូមា

យូរលង់ក្នុងការប្រើប្រាស់យុទ្ធសាស្ត្រការទូតដើម្បីជះឥទ្ធិពលដល់តួអង្គនយោបាយនៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជា ។ ទន្ទឹមពេលដែលមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជាបេជ្ញារក្សាឲ្យបាននូវការគោរពសិទ្ធិមនុស្ស លទ្ធិប្រជាធិបតេយ្យ និងនីតិរដ្ឋ វាក៏ជាបញ្ហាស្រួចស្រាវមួយដែរដែលត្រូវគិតគូរថាតើការបេជ្ញាចិត្តនេះត្រូវបញ្ជាក់ប្រាប់តួអង្គពាក់ព័ន្ធនយោបាយដោយរបៀបណា ។ មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជាមានជំនឿថា សង្គមស៊ីវិលនៅតែអាចធ្វើការជាមួយរដ្ឋាភិបាល និងក្រុមមានអំណាច ទ្រព្យសម្បត្តិ ដោយមិនចាំបាច់សម្របសម្រួលនូវគោលការណ៍ស្នូល ដើម្បីកេងចំណេញនូវឱកាសក្នុងការធ្វើឲ្យប្រសើរឡើងដល់គោលដៅយុទ្ធសាស្ត្ររបស់អ្នកណាម្នាក់នោះឡើយ ។ ក្រោមយុទ្ធសាស្ត្រនេះ សង្គមស៊ីវិលអាចប្រឆាំងនឹងរដ្ឋាភិបាលដែលធ្វើការរំលោភបំពានដល់គោលដៅយុទ្ធសាស្ត្រនេះ ប៉ុន្តែខ្លួនបានខិតខំប្រឹងប្រែងស្វែងរកសកម្មភាពដែលរដ្ឋាភិបាលនិងក្រុមប្រឆាំងអាចមានអត្ថប្រយោជន៍ទាំងសងខាង ។ ក្រៅពីការគ្រប់គ្រងទំនាក់ទំនងជាមួយនឹងតួអង្គពាក់ព័ន្ធនយោបាយ យុទ្ធសាស្ត្រការទូតនេះតម្រូវឲ្យមានយុទ្ធសាស្ត្រទំនាក់ទំនងផ្សេងៗទៀត ។ យុទ្ធសាស្ត្រទំនាក់ទំនងផ្សេងៗសំដៅទៅរកការប្រើប្រាស់យុទ្ធសាស្ត្រ និងផ្នែកពាក់ព័ន្ធដើម្បីជះឥទ្ធិពលដល់សេចក្តីថ្លែងការណ៍ថ្នាក់ជាតិ និងចុងក្រោយទទួលបានឥទ្ធិពលក្នុងសកម្មភាពយុទ្ធសាស្ត្រ ។ បទពិសោធន៍របស់មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជានៅក្នុងសង្គមដែលដើបចេញពីជម្លោះបង្ហាញអំពីតម្លៃនៃការដោះស្រាយការប្រឈមលើទិដ្ឋភាពជាច្រើន ។ ខុទ្ទាហរណ៍ មុនពេលបង្កើតអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជា មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជាបានរៀបចំសកម្មភាពជាច្រើនតាមរយៈបណ្តាញសារព័ត៌មានស្ថាប័ននានា និងមនោវិជ្ជានយោបាយដើម្បីជះឥទ្ធិពលដល់ការបង្កើតតុលាការ ។ សម្រាប់ពេលនេះ មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជាបន្តប្រើប្រាស់វិទ្យុ សារព័ត៌មាន ទស្សនាវដ្តី សៀវភៅ ខ្សែភាពយន្ត វាទិកាអប់រំសាធារណៈ និងការផ្ទេចផ្តើមគំនិតអប់រំដើម្បីជះឥទ្ធិពលដល់ឲ្យមានការនិយាយជាសាធារណៈថ្នាក់ជាតិទាំងមូល ។ ទន្ទឹមពេលដែលអង្គភាពមួយត្រូវតែប្រយ័ត្នប្រយែងដោយមិនត្រូវលះបង់គុណភាពកម្មវិធីអប់រំដើម្បីយកតែបរិមាណនោះ អង្គភាពនោះគួរតែស្វែងរកទិដ្ឋភាពថ្មីនិងផ្នែកពាក់ព័ន្ធថ្មីដើម្បីសម្រេចបានគោលដៅយុទ្ធសាស្ត្រនេះ ។

វត្តស្វេដាហ្គុន ដែលមានកំពស់៩៩ម៉ែត្រ នៅទីក្រុងរ៉ង់ហ្គុន ប្រទេសភូមា

ជាសរុប មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជាត្រូវបានជំរុញទឹកចិត្តតាមរយៈភាពជោគជ័យនិងការបេជ្ញាចិត្តរបស់សកម្មជនសិទ្ធិមនុស្សក្នុងប្រទេសភូមា ។ មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជាមានបំណងជួយ និងផ្តល់យោបល់ដល់អង្គការសិទ្ធិមនុស្សនៅក្នុងប្រទេសភូមា ពេលដែលអង្គការទាំងនោះបានវិវត្តទៅមុខក្នុងគោលដៅយុទ្ធសាស្ត្ររបស់ខ្លួន ។ មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជាទន្ទឹងរង់ចាំឱកាសសម្រាប់ការសហប្រតិបត្តិការជាមួយប្រទេសភូមានាពេលអនាគត ។

រ៉ាន់ យ៉ុ

កំណត់ហេតុរបស់ ប៉ូច យួនលី

ភូមិជ័ណារជ្រៃ ថ្ងៃទី៩ ខែកុម្ភៈ ឆ្នាំ១៩៧៦
មក សានធី និង ស៊ីវ៉ាន ជាទីនឹករឭក និងជាទីស្រឡាញ់

សាស្ត្រាចារ្យ ប៉ូច យួនលី

ជ៉ា ម៉ាក់ និងគ្រួសារ បានចាកចេញពីកំពង់ឆ្នាំង នៅថ្ងៃទី២០ ខែមេសា ឆ្នាំ ១៩៧៥ ម៉ោង១០ យប់ តាមបញ្ជារបស់កងទ័ព បដិវត្តន៍ ។ ក្នុងពេលនោះ ម៉ាក់ឯងទើបនឹងដើរ ពីឈឺជាទម្ងន់ បានចំនួនបីថ្ងៃ ។ ម្តាយឯងមានជំងឺ ក្រនក្តៅជាខ្លាំងអស់រយៈពេលមួយខែ គឺពីថ្ងៃទី១១/៣/ ដល់ថ្ងៃទី ១៥/៤/៧៥ ។ ដូច្នេះ ណ្ឌិតពីរនាក់ត្រូវមកព្យាបាលអស់ប្រាក់ចំនួន ប្រាំម៉ឺនរៀល(៥០.០០០រ) ។ អ្នកដែលមករួមដំណើរជាមួយគឺ:

- លីម លាវ
- សរ សមឆោម
- លាង
- លាវ គឹមហេង និងគ្រួសារ
- លាវ យូម៉ើង

ជ៉ា ម៉ាក់ បានយកគ្រឿងសម្លៀកបំពាក់ គ្រឿងបរិភោគ និងថ្នាំកែរោគ ព្រមទាំងសម្ភារៈខ្លះទៀត សម្រាប់ទ្រទ្រង់ជីវិតបាន មួយចំនួនតូច ។ ចំណែក នាង អៀង និង នាយឡេង នឹងគ្រួសាររ៉ា ត្រូវបែកចេញពីជ៉ាម៉ាក់ ដោយនៅនៅឆ្ងាយពីគ្នា ។

ការចេញពីផ្ទះនេះ ជ៉ាម៉ាក់ ដឹកនាំអ៊ីវ៉ាន់ដោយនៅចក្រយាន ពីរ ដោយ សម ឆោម ជួយជ្រោមជ្រែងពេញបន្ទុកដង ។ ជ៉ាម៉ាក់ ចេញមកស្ទាក់ស្ទើរក្នុងចិត្តណាស់ ព្រោះថាពេលសង្គ្រាមក៏ត្រូវឯ ក្រោះថ្នាក់ ពេលសន្តិភាព ត្រូវឯក្រោះថ្នាក់ទៀត ដូចជាមិនសម ស្របតាមដំណើរជីវិតដែលជ៉ាម៉ាក់ធ្លាប់មានមកចំនួនជាងហាសិប ឆ្នាំ ជ្រុយកន្ទ ងមកហើយនេះ ។

អ្នកចេញពីក្រុង និងភូមិជិតខាងទាំងឡាយ បានធ្វើដំណើរ ជាពីរផ្នែក គឺមួយផ្នែកមកតាមផ្លូវព្រៃខ្មែ រ កាត់ទៅរមាស មួយផ្នែក ទៀតមកតាមផ្លូវភូមិទ្រក ឆ្ពោះទៅរមាសដែ រ ។ អ្នកថ្មើ រជើងទាំង ឡាយមានច្រើនណាស់ មិនដែលជួបប្រទះ គឺណែនណាន់តាន់តាប់ ពេញផ្លូ វទាំងអស់ ដែលប្រកបដោយទោចក្រយាន រថយន្តតូច ធំ ម៉ូតូ រ ុ ម ៉ ក ក ន េ ះ គ ោ ។ គ្រួ ស ា រ យ ើ ង ប ា ន ធ្ វ ើ ដ ំ ណ ើ រ ត ា ម ផ្ លូ វ ស្ រ ួ ល អ ស់ ចំ ន ួ ន ៧ ០ គ . ម គ ឺ ក ា ត ់ ភ ូ ម ិ ទ ្ ร ក ក ្ ร ាំ ទ ្ ម ុ ំ ទ ី ប ្ ร ជ ុ ំ ជ ន ร ម ា ស ខ ្ ទ (ព ក អ ូ ដ ី ប ្ ร (ដ ី ร ส ร ก ា (( )))

ដែលអាចដឹកអីវ៉ាន់ ដឹកកូន តាមរថយន្តតូចម៉ាកឡង់រ៉ូវ៉ែរ មកបានដល់ផ្លូវស្រួលវិញ ។ ឯរថយន្តតូច ធំ ម៉ូតូ ត្រូវអស់សាំង បែកកង់ ជាប់ផ្លូវមកមិនរួច ទុកចោលហូរហែតាមដងផ្លូវដែលដើរកាត់ គួរឲ្យស្តាយ និងគួរអាណោចអាធ័មក្រៃលែង ។

ចុងម៉ាក់ គ្រួសារយើង នឹងរួមដំណើរជាមួយ គឺថែមមិត្តជ្រុន, អ៊ុង ជន មានគ្នាប្រហែល២០ នាក់ ទាំងចាស់ទាំងក្មេងដើរកាត់តាមព្រៃភ្នំនេះ ។ ដំណើរចេញពីក្រុងមកអស់រយៈពេល ១១ ថ្ងៃ ១១យប់ ដោយវេទនា ខ្ទេចផ្សាខ្ទាំងណាស់ ព្រោះអត់អាហារ ឃឹមអាកាសក្តៅណាស់ ធ្វើដំណើរកាត់ខ្សាច់ កាត់ព្រៃ កាត់ភ្នំ កាត់អូរ តាមផ្លូវលំមានថ្មរកេតរកូត ។ មកដល់ជ្រៃរ៉ៀ ទើបក្រុមលោកចំរើន, ដ៏រ មូរ, ចាំង សាង មកទាន់ រួចរួមដំណើរមកដល់ភូមិដំណាក់អំពិល រួចបង្ហួសមកដល់ភូមិជ័ងវ៉ាជ្រែង តែម្តងនៅថ្ងៃទី១ ខែឧសភា ១៩៧៥ ម៉ោង ៩ ព្រឹក ។

២) ហេតុអ្វីបានជាមករស់នៅក្នុងភូមិជ័ងវ៉ាជ្រែង ឃុំក្រាំងលូ ស្រុកកំពង់ត្រឡាចលើ ស្រុក១២ ខេត្តកំពង់ឆ្នាំង?

កាលចេញពីភូមិដំណាក់អំពិលមកនៅថ្ងៃទី១/៥/៧៥ នោះ គឺធ្វើដំណើរតាមផ្លូវធំមួយដែលលាតសន្ធឹងពីសាលាលេខ១៥ ទៅដល់ខេត្តកំពង់ស្ពឺ ។ មកដល់ចុងភូមិជ័ងវ៉ាជ្រែង ប្រហែលម៉ោង៩ សំណាក់នៅនឹងសាលាឆានមួយសង់នៅមាត់ទំនប់ទឹកប្រកបដោយអាងទឹកធំ ។ គ្រួសារយើងដាំបាយបរិភោគនៅទីនោះ ដើម្បីចាំស្តាប់ការណ៍ផ្សេងៗ ។ ម៉ោងប្រហែល ១៨រសៀល ក៏មានអ្នកភូមិម្នាក់មកហៅគ្រួសារយើង និងអ្នករួមដំណើរឲ្យចូលទៅសំណាក់នៅក្នុងភូមិ ។ នៅថ្ងៃនោះមានអ្នកដំណើរនៅសំណាក់ភូមិនោះច្រើនណាស់ ។ មនុស្សកុះករសុំបើកអង្ករ ។ ចុងម៉ាក់ ឃើញគេដ្ចឹមនុស្ស ១០ គ្រួសារ ។ ហើយជួនដំណើរទៅទិសខាងលិច ដែលជាដងព្រៃភ្នំដំរាយ ។ ពេលយប់សំណាក់នៅក្នុងភូមិនោះ ចុងម៉ាក់ ឮសូរតែការខ្សឹបគ្នាពីរឿងគេសម្លាប់មនុស្សទាំងហ្ងូង ។ ចុងម៉ាក់ ព្រួយណាស់ រកពេលចេញដំណើរទៅទៀតពុំបាន ព្រោះខ្លាចគេសម្លាប់ ។ ទៅមុខទៀត គេនិយាយថាកងទ័ពកាច ១ណាស់ ។ ហើយមានគេសម្លាប់អ្នកដំណើរយ៉ាងយោរយៅ ។ ដូច្នេះ គ្រួសារយើង និងអ្នករួមដំណើរទាំងឡាយសម្រេចនៅក្នុងភូមិនោះ ។ ដំបូង ដេកនៅក្រោមផ្ទះគេអស់ការៈបីយប់បីថ្ងៃ ក្រោយមកទើបគេហៅឲ្យទៅនៅលើផ្ទះ ។

៣) តើគ្រួសារយើងរស់នៅដូចម្តេច?

អង្គការបានឲ្យគ្រួសារយើងនៅផ្ទះមួយធ្វើអំពីឈើប្រក់ក្បឿងបីខ្នង ធំទូលាយជាមួយនឹងគ្រួសារដទៃទៀតចំនួនប្រាំមួយគ្រួសារ មានគ្នាទាំងអស់ ៤០ នាក់ ។ ការសំណាក់មានភាពចង្អៀតចង្អល់ណាស់ ហើយខ្វះអនាម័យទៀតផង ។ នៅបានជាងបីខែ ទើបផ្ទាស់មកនៅផ្ទះមួយទៀតតែម្នាក់ឯង ហើយនៅរហូតពេញមួយឆ្នាំ ។

នៅថ្ងៃទី ៩/៥/៧៥ អង្គការបានរៀបចំឲ្យអ្នកភៀសខ្លួន

ចុងម៉ាក់ យួនលី ប្រពន្ធ និងកូនបីនាក់

ទាំងអស់នៅក្នុងភូមិ ចូលទៅក្នុងកងធ្វើការទាំងអស់ គ្រួសារយើងបានចូលក្នុងកងទីមួយ ។ មានតែពីរកងទេ ។ ប្រធានភូមិតែងតែប្រជុំនិយាយពន្យល់ណែនាំឲ្យយល់នូវគំនិតបដិវត្តន៍ និងមនោគមវិជ្ជាកុម្មុយនីស្ត ។ គ្រួសារយើងទៅរួមធ្វើការដោយកាយ ជាមួយនឹងអ្នកភូមិតែរាល់ថ្ងៃ ។ ក្រោយមកបានធ្វើការទាំងថ្ងៃ ទាំងយប់ គឺពី១០ម៉ោងទៅ១៣ម៉ោង ក្នុង២៤ម៉ោង ។ ការងារគឺ កាប់ចម្ការ គាស់គល់ឈើ ជីកប្រឡាយ លើកដូរ លើកទំនប់ ដាំដំណាំផ្សេងៗ ធ្វើស្រែ លើកភ្ជីស្រែ ។ល ។

សុវស្ថី ត្រូវអង្គការចាត់ឲ្យទៅចូលកងយុវជនច្រកស្ពេចរហូតពេញមួយឆ្នាំ ឈឺយ៉ាងទម្ងន់ ។ ចុងទៅលើកទំនប់ដា អន្ទង់ជ្រៃ ចំនួន ១០ថ្ងៃ ។ សុវិចិត្រ ធ្វើការដកស្ទូងនៅក្នុងភូមិ និងឆ្ងាយពីភូមិ ចំនួន១០ ឬ ២០ថ្ងៃ ។ សុនិមិត្រ, វឌ្ឍនាការ, វិសិដ្ឋនារី និងម៉ាក់ ធ្វើការនៅភូមិទាំងអស់គ្នា ។ នៅខែកក្កដា ១៩៧៥ វិសិដ្ឋ ឈឺជាទម្ងន់ចំនួនមួយខែ ។ សុនិមិត្រ ខិលខូច លួចមាន់ និងដំឡូងគេ ខូចឈ្មោះយ៉ាងខ្លាំងដល់គ្រួសារយើង ។ នៅថ្ងៃទី ២៨/៦/៧៥ ចុងត្រូវឈឺយ៉ាងខ្លាំងរហូតចំនួនបួនខែ ។ សមនោម ត្រូវផ្ទាក់ពីដើមគ្នាតស្ងាប់នៅថ្ងៃទី២៩/៦/៧៥ ម៉ោង១១ថ្ងៃត្រង់ ។

សម្រៀកបំពាក់ទាំងឡាយត្រូវអង្គការឲ្យជ្រលក់ឲ្យខ្មៅទាំងអស់សម្រាប់ធ្វើការសម្រៀកបំពាក់ សុវស្ថី និង សុនិមិត្រ ព្រមទាំងរបស់ សុវិចិត្រ ត្រូវបាត់អស់មួយស្បោងធំ ព្រោះផ្ញើនឹងភ្នាងឯងឲ្យគេយកមកឲ្យដង ព្រោះធ្លាប់ដំណើរដូរជាមួយគ្នា ។ ដូច្នេះ ប្អូនទាំងបីនាក់ត្រូវការខោអាវយ៉ាងខ្លាំង ។ នៅពេលចុងឈឺ ខោអាវចុងត្រូវដោះដូរយ៉ាងច្រើន ដើម្បីយកមាន់ អង្ករ ស្ករ អំបិល ដំឡូង មកដូរនឹងទឹសថខ្លះ និងទុកអាស្រ័យខ្លះ សំពត់អាវម៉ាក់ និងប្អូន តូចៗត្រូវដូរខ្លះដែរ ដើម្បីក្រពះដែលខ្ទុះខាតស្ស្យៀងអាហារ ។

ចំណែកអីវ៉ាន់ សមនោម នៅលើដៃចុង តែតិចតួចណាស់ ព្រោះ សមនោម គ្មានអ្វីធំដុំទេ ។ នោម ត្រូវជំពាក់ចុង ៥០.០០០ រ ទាំងខ្ចីចាយ និងទាំងថ្ងៃចាយ ។

ទឹសថដែលបានយកមកពីកំពង់ឆ្នាំងបានតិចតួចណាស់ ក្រាន់តែមើលថែទាំស្រីសិដ្ឋអស់ទៅហើយ ។ ចុងត្រូវឈឺថ្មើម

ប៉ូច យួនលី ប្រពន្ធ កូន ព្រមទាំងសាច់ញាតិថតនៅព្រលានយន្តហោះពោធិ៍ចិនតុង ក្នុងឆ្នាំ១៩៦១ មុនពេលចាកចេញទៅទស្សនកិច្ចសហរដ្ឋអាមេរិក

ក្រពះ គ្មានឱសថទេ ដេកចាំជាតែឯកឯងសែនវេទនា ។ មានថ្នាំ តិចតួចលេបមិនគ្រប់ចំនួន ចាំចាប់ឈឺតាំងតែពីខែមិថុនា ១៩៧៥ រហូតមកចុះស្គាំងស្គម ទុរ្ពលទុភ ចុះខ្សោយកម្លាំងខ្លាំងណាស់ ព្រោះតែកាលណាចុកពោះហើយ មិនយ្លានបាយទេ ដូច្នេះត្រូវអត់បាយបីឬប្រាំថ្ងៃ ។ ខែតុលា ១៩៧៥ និងខែកុម្ភៈ ១៩៧៦ ចាប់ឈឺយ៉ាងញឹកញាប់ ។ រូបកាយចេះតែទ្រុឌទ្រោមទៅ។ គ្មានស្រាកស្រាន្ត ម៉ាក់ឯង និងប្អូន។ ព្រួយជាខ្លាំងនឹងអាការរោគរបស់ចាំ ព្រោះដើរមិនបានឆ្ងាយ ចុះឡើងផ្ទះមិនរួច ។ ចំណែក សុរស្មី ត្រូវស្គាំងស្គមយ៉ាងខ្លាំង មេកង១ បាននាំមកដេកពេទ្យឃុំ នៅក្នុងខែមីនា ១៩៧៦ រហូតថ្ងៃនេះមិនទាន់ចេញទេ ។ ជំងឺវាគឺគ្រុនចាញ់ ចាក់កម្លាំង និងថ្លើម ។ សុនិមិត្ត ដេកពេទ្យញឹកញាប់ដែរ ព្រោះវាឈឺក្រពះ និងព្រួនធ្លើទុក្ខវា ។ វានៅតែខ្ចិលខ្ចប់ចរហូត ឥតព្រមកែប្រែឡើយ ។ នៅពេលលើកប្រព័ន្ធភ្ជាស្រែ វាលួចស្ករ ត្រីស្ងែកដើងគេ គេវាយធ្លីបាបយ៉ាងខ្លាំង រហូតធ្លាក់ឈាម ដេកពេទ្យរហូត ។ វិសិដ្ឋ ត្រូវទៅធ្លីប្រព័ន្ធភ្ជាស្រែដែរក្នុងខែកុម្ភៈ ១៩៧៦ ត្រូវឈឺជាទម្ងន់ ដេកពេទ្យទៀត ។ ម៉ែ ច្រើនចុកពោះពីរដងមួយឆ្នាំ និងឈឺភ្នែកយ៉ាងខ្លាំងចំនួនពីរដង ។ ១ខ្ពនការ ឃ្ងាលគោយ៉ាងសកម្ម គ្មានឈប់ឈរអ្វីទេ ឈឺដំហៅភ្នែក ចុកពោះមួលក៏មិនឈប់ឈរដែរ ។ ប្អូនៈ ចេះរកត្រី ខ្យង ក្តាម ត្រីដ ជ័រ ផ្ទ្រិត ។ល ។ យកមកផ្តល់ឲ្យចាំ និងគ្រួសារដែលដេកឈឺនៅផ្ទះ ។ នាយការ ត្រូវបានចូលរៀននៅខែមីនា ១៩៧៦ រហូតមក ។ រៀនព្រឹកសៀលឃ្ងាលគោ ។ ម៉ែ ត្រូវធ្លីការធ្ងន់ៗដែរគឺកាប់គាស់គល់ឈើ ស្រោចដំណាំ ទៅធ្លីប្រព័ន្ធភ្ជាស្រែ ជីកប្រឡាយ ដកស្ងួត ច្រូតកាត់ ក៏បានធ្លីញឹកញាប់ដែរ ។ នៅខែកក្កដា ១៩៧៦ ទើបគេហៅឲ្យចូលអង្គភាពធ្លីអង្គរប្រចាំភូមិ ។ ម៉ែ ធ្លីការណាស់ ត្រឹមត្រូវណាស់ក្នុងការងារសកម្មណាស់ មិនដែលធ្លុសប្រហែសទេ ។ សុវិចិត្រ ក៏មានសកម្មភាពដូចម៉ែដែរ តែច្រើននៅឆ្ងាយពីគ្រួសារ ។ គេស្រលាញ់រាប់អានថាសឹងគ្រប់គ្នា ។

ចាប់តាំងពីខែឧសភា ដល់ថ្ងៃទី២៥/១២/៧៥ ត្រូវអាស្រ័យបាយជាឯកជន ។ គេចែកអង្ករ១ថ្ងៃ ។ ដំបូងគេឲ្យ៨កំប៉ុង ចុះ៥យមក៧កំប៉ុង រហូតដល់គ្នា៨នាក់ អង្ករតែ៨កំប៉ុងកន្ទុះក្នុងមួយថ្ងៃ ក្នុងខែកញ្ញា តុលា ធ្ន ១៩៧៥ ។ ដូច្នេះការលំបាកចេះតែធ្ងន់ធ្ងរឡើងជារាល់ថ្ងៃមកពីស៊ីបបរ១ពេក ។ ណាមួយ ចាំឈឺដងណាមួយ ធ្លីការហត់ទ្រាំ ត្រូវការបាយផ្ងែត ឬបបរផ្ងែត ដូច្នេះគ្រួសារយើងត្រូវហៅអស់កម្លាំងជាលំដាប់ ។ នៅថ្ងៃទី២៧/ ១១/ ៧៥ អ៊ីស្រេង ឯង និង នាងអៀង បានមករកចាំ ដល់ភូមិនៅម៉ោង៨យប់ ។ គេមិនឲ្យសំណាក់នៅជាមួយគ្រួសារយើងទេ ។ គេឲ្យដេកផ្ទះដោយឡែក ។ គេឲ្យជួបគ្នានៅផ្ទះមេកង១ គេមិនឲ្យជួបគ្នានៅផ្ទះរបស់ខ្លួនឡើយ ។ ចាំ ខ្ចោចផ្សារ ក្រែលង ចាំ រកពាក្យពេចន៍អ៊ីនិយាយ ច្រើនជាមួយនឹង នាងអៀង ឬអ៊ីឯងទេ ចាំ ចេះតែយំ ។ គ្មានឈប់ឈរ ។ ចាំ ចេះតែឲ្យអ៊ីឯង និង នាងអៀង ជួយរកមធ្យោបាយឲ្យ បានចាំ ម៉ាក់ និងគ្រួសារ ទៅនៅភ្នំដ ឬ ឬ ។ អ៊ីឯងត្រឡប់ទៅផ្ទះ ១ ១ ១

ម៉ាក់រៀនៅក្នុងចិត្ត និងរូបកាយខ្លាំងណាស់ ។ ដូច្នេះការដូរដោះសម្លៀកបំពាក់ចេះតែមានរាល់ថ្ងៃដើម្បីក្រពះគ្រួសារ ។ ជួនកាលប៉ាម៉ាក់ លៃអង្ករខ្ទះទុកលាយ ដើមល្ហុង និងដំឡូង ធ្វើជាបាយឲ្យបួនៗ ស៊ីម្ពង់ម្ភាល គឺក្នុងមួយសប្តាហ៍ចំនួនម្ពង ឬពីរដង ។ ឯសម្ត្រៃ ដាក់ទឹកបីលីត្រកន្ទ្រះ ដែលមានបន្ទែ ន្ទនោង ទំពាំង ត្រកួនច្រាប់ គឺស្ថម្ពង់សម្រាប់មួយថ្ងៃ ។ ដូច្នេះបួនតូចៗមិនសូវឈឺទេ មានសាច់ឈាមគួរសម ។ នាយការ និងនាងសិដ្ឋ ត្រូវរកត្រីរាល់ថ្ងៃ ដោយអូសមុងបានកូនត្រីចង្ការ យកមកធ្វើជាត្រីកប់ ត្រីប្រៃ ។ល ។ ប៉ាចេះអាស្រ័យអស់ហើយតាំងពីកង្កែប ជ្រៃស ត្រីកកែ ផ្អែ ឆ្មា ពស់ ។ល ។ ការរៀបចំអាហារអស់នេះច្រើនតែប៉ា និង នាងសិដ្ឋ ព្រោះឈឺនៅផ្ទះ ។ នៅពេលបាយ ប៉ាដួសចែកទាំងបបរ បាយ សម្ត្រីអាំង បើមាន ឲ្យបួនៗស៊ីឲ្យបានហើយស្រេច ទើបប៉ាហ៊ានស៊ីជាក្រោយ ។ ជួនកាលប៉ាអត់ ជួនម៉ាក់អត់ ។ ស៊ីតែបន្ទិចបន្ទួចទុកឲ្យបួនតូចៗស៊ីផ្ទែតចុះ ។

នៅពេលប៉ាឈឺធ្ងន់ម្ពង់ៗ វិបុល បួនពៅឯងចេះមកដេកឱបប៉ា ហើយនិយាយសាសង៖សពុត្រប់ ។ កាលបើ ប៉ាចិទភ្នែក ដេកសម្ងំយកកម្ទាំង រ៉ាហៅប៉ា ហើយចាប់បើកភ្នែក កុំឲ្យប៉ាចិទភ្នែក ។ ប៉ាមិននិយាយនឹងវ៉ា រ៉ាបែកមាត់ប៉ាឲ្យនិយាយទៅ កុំនៅស្ងៀម ។ ប៉ានៅស្ងៀមដោយហេវពេក រ៉ាលីដើង លីដៃ រ៉ាកុំឲ្យប៉ាស្លូកស្ពឹងអី ។ ប៉ាអាណិតបួននេះណាស់ ដោយវ៉ាស្រែកហៅប៉ាមិនសូវលស់ពេលទេ ។ ជួនកាល ជំងឺប៉ាធ្វើឲ្យកូនចៅយំទាំងអស់គ្នាក៏មាន ធ្វើឲ្យភ័យក៏មាន ។ ស្រីសិដ្ឋ ខិតខំណាស់ រកត្រីសាច់ជាមួយ នាយការ មកបំពេញឲ្យប៉ាគ្មានលស់ពេល ។

នាចុងក្រោយលិខិតប៉ានេះ កូនទាំងពីរត្រូវចាំថា ការស្លាប់របស់ប៉ា ប៉ាឥតញាប់ញ័រទេ តែប៉ាចង់ជួបមុខ យាយ តា អ៊ំស្រេង ឯង និងកូនឯងទាំងពីរនាក់ ព្រមទាំងចៅៗ ។ ប៉ាស្លាប់ទៅចុះ ប៉ាមិនចេះរស់នៅក្នុងផ្ទះងងឹត គ្មានចង្កៀង ក្នុងភពងងឹតគ្មានដំណឹងអ្វីទាំងអស់ ដោយគេដកហូតយកតាំងពីម៉ាស៊ីនថត នាឡិកា វិទ្យុ កង់ ម្ជុ ត្ពូ ឆ្នាំងបាយ ចានស្លាបព្រា កែវទឹក ។ល ។ ប៉ាស្លាប់ទៅចុះ ប៉ាពេញចិត្ត និងជីវិតប៉ាហើយ កាលប៉ារស់នៅ ប៉ាបានឃើញកូនៗ ច្រើន

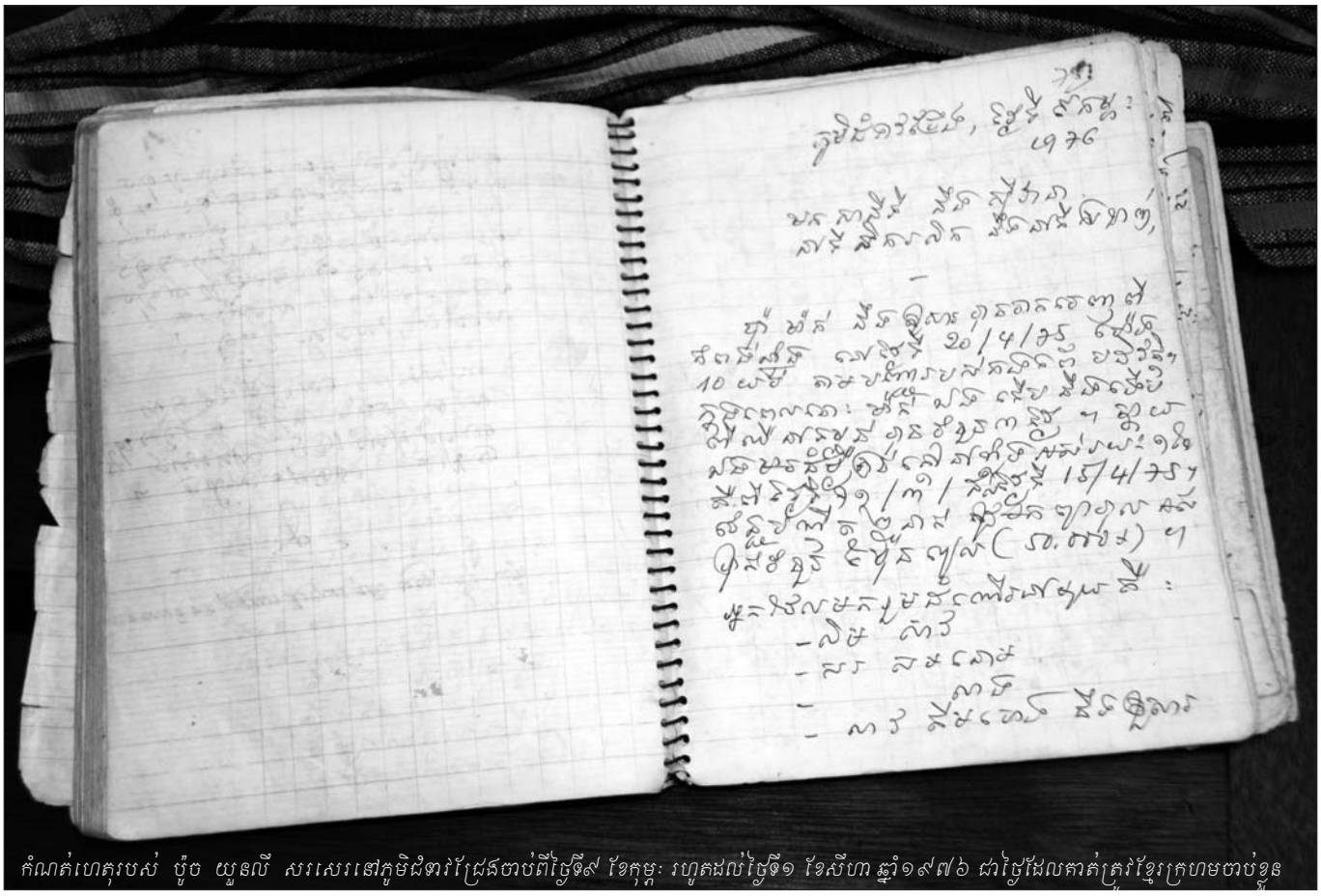

កំណត់ហេតុរបស់ ប ូ ច យួនលី សរសេរនៅភូមិដំនាវជ្រៃធាប់ពីថ្ងៃទី៩ ខែកុម្ភៈ រហូតដល់ថ្ងៃទី១ ខែសីហា ឆ្នាំ១៩៧៦ ជាថ្ងៃដែលគាត់ត្រូវខ្មែរក្រហមចាប់ខ្លួន

ដោយមានពន្ធីគ្រប់គ្រាន់សម្រាប់ជីវិតបា៉ សម្រាប់ជីវភាពកូននៅ ក្រោយ បន្ត្ជីវិតឲ្យថ្ងៃថ្នូរចុះ ឲ្យមានមនោរម្យស្ថានមានដាសុខភាព បរិបូណ៌ មានភាពសុខដុមរមនាចុះ កូនទាំងពីរ កូនទាំងអស់កុំក្ងេច ថ្នាក់ថ្នមម៉ាក់ឲ្យសោះ បើម៉ាក់រស់នៅក្បែរឯង ។ ម៉ាក់ឯងនេះ ជាម្តាយប្រសើរថ្ងៃថ្នា ជាម្តាយប្រកបដោយព្រហ្មវិហារធម៌រកទីបំផុតគ្មាន មានចរិយា មានចិត្តថ្លើមល្អណាស់ ប្រពៃណាស់ រកគ្មានទេក្នុងជីវិតរបស់ប៉ា ។ ម៉ាក់ល្អណាស់ចំពោះប៉ា ចំពោះកូនទាំងអស់ ។ ម៉ាក់ឯងយំក្នុងបេះដូង យំក្នុងខួរក្បាល យំក្នុងសតិអារម្មណ៍ យំក្នុងមនោសញ្ចេតនារាល់ថ្ងៃ ។ គិតគួរអាណិតកូន រាល់ទិវារាត្រីគ្មានស្រាកស្រាន្ត ។ នឹកណាស់ ផ្ងើការណាស់ឃាត់មិនស្តាប់ទេ ។ ប៉ាចេះតែខ្ជាចម៉ាក់ឯងឈឺមួយទៀត ព្រោះឈឺគ្មានឱសថសោះ គ្មានទាល់តែសោះ រកឯណាក៏មិនបាន ។ ប៉ាឈឺ ម៉ាក់យកបង្ហោងពីរ ទៅដូរនឹងគេបានឱសថ១៨គ្រាប់ យកមកឲ្យប៉ាលេបបានមួយពេល តែឈឺវាចេះតែឈឺគ្មានឈប់ ព្រោះឱសថតិចជាងជំងឺ ។

សានីទី! ស៊ីវ៉ាន ! កូនសម្លាញ់! ម៉ែឯងជាស្ត្រីប្រកបដោយធម៌ លួតគ្រប់ប៉ែប ទាំងផ្លូវចិត្ត ទាំងផ្លូវសម្ភារ ។ ក្នុងមួយជីវិតរបស់ម៉ែឯង គឺចិត្តថ្លើមជាប់នៅនឹងកូនគ្រប់រូប ។ គង់តែ សុនិមិត្ត និងស៊ីវ៉ាន ទិលខ្ជិចយ៉ាងណា ម៉ែឯងនៅតែអាណិតកូន ស្រលាញ់កូន ។ រស្មី បែកប្រាំពីរខែ ម៉ែយំគ្មានស្រាក នៅដិតតែទៅមិនដល់ ។ ក្នុងចិត្តខ្ជោចផ្ទ្ការកទីបំផុតគ្មាន ។ ប៉ាម៉ាក់ឈឺចិត្តណាស់នឹងការព្រាត់ប្រាសនិរាស ជាត់បង់ត្រួសារទាំងហ្ន៎ងដូចនេះ បើប៉ាស្លាប់មុនម៉ាក់ឯង ប្អូនៗនឹងបានសុខស្រួលគួរសម ដោយម៉ាក់មានចិត្តនឹងនំ+ ចេះថែទាំប្អូនៗ ទៅតាមចិត្តថ្លើមជាម្តាយ ជាស្ត្រីមេផ្ទះ ចេះរួតរះរកអាហារចិញ្ចឹមបានស្រួលជាងប៉ា ។ បើម៉ាក់ស្លាប់មុនប៉ា ប្អូនៗនឹងលំបាកបន្ត្ិចហើយ ព្រោះប៉ាមិនសូវរួតរះរកអាហារឲ្យបានពេញលេញទេនាបច្ចុប្បន្ននេះ ។ បើប៉ាម៉ាក់ស្លាប់ទាំងអស់គ្នានៅស្រុកគេនេះ ខ្ទោចប៉ាម៉ាក់ស្លាប់ដូចខ្ទោចផ្ការ ខ្ទោចឆ្នា គេមិនទាំងឲ្យកូនបែមីពុកម្តាយទៅកប់ដង ហើយមិនទាំងឲ្យស្គាល់ផ្ទ្សពអ្នកមានគុណទាំងពីរនេះផង ។ រ៉ាទនាក្នុងចិត្តណាស់កូន ។ ប្អូនបែកខ្ញែកគ្នា ឯងលែងស្គាល់ប្អូនតូចៗហើយ ប្អូនៗរស់នៅសែនគោកយ៉ាកលំបាកលំបិនរកទីបំផុតគ្មាន ។ គេស្ត្ីដេរមិនសូវលស់ពេលទេ ។ គេចោទប្រកាន់គ្រប់ប៉ែបយ៉ាង មិនដឹងវាសនា អនាគតយ៉ាងណាទេកូន!

សានីទី ! ស៊ីវ៉ាន!

*ប៉ាស្លាប់ចុះ ប៉ាពេញចិត្តនឹងស្លាប់ហើយ តែប៉ាចង់ស្លាប់នៅរួមជាមួយនឹងកុងឯង និងយាយឯង និងក្រុមញាតិនៅភ្នំដ៏ល តែផ្ងើម៉ែចប៉ាអភ័ព្ទ បើត្រូវស្លាប់ចោលឆ្ងីងនៅស្រុកគេហើយ ក៏ស្រេចលើវាសនា និងតាមយថាកម្មរបស់ប៉ាចុះ ។ ប៉ានឹកកូនស្រឡាញ់កូន ប៉ាចង់នៅក្បែរ និងជួយទូន្មានណែនាំឲ្យកូនបានប្រកបជាមនុស្សមានសីលធម៌ និងចរិយាធម៌ឲ្យសមរម្យទៅតាមកាលៈទេសៈ នៅក្នុងពិភពវិទ្យាសាស្ត្រ និងបច្ចេកទេសវិទ្យាកំពុងលូតលាស់យ៉ាងមហាស្ចារ្យនាបច្ចុប្បន្ននេះ និងទៅអនាគត ។ ប៉ាចង់ក៏សាងអនាគតឲ្យ ១ ១ ១

ប៉ូច យួនលី ជានរណា?

ប៉ូច យួនលី កើតក្នុងឆ្នាំ១៩២៨ នៅភូមិភ្នំដីល ឃុំតាំងក្រាំង ស្រុកដើងព្រៃ ខេត្តកំពង់ចាម ។ ឪពុកនាម ប៉ូច គឹមហ៊ី ម្តាយនាម ទុយ សំ ជាកសិករ ។ ក្នុងឆ្នាំ១៩៣៣ ឪពុកម្តាយរបស់ ប៉ូច យួនលី បានដាស់ទីលំនៅទៅរស់នៅទីប្រជុំជនស្រុកបាវាយណ៍ ខេត្តកំពង់ធំ រិញដោយប្រកបរបរកសិករ ដូរបន្តិចបន្តួច ។ ប៉ូច យួនលី មានបងប្អូនប្រុសពីរនាក់ និងស្រីម្នាក់ ហើយគាត់ជាកូនទីពីរ ។ បងប្រុសរបស់គាត់ឈ្មោះ ប៉ូច លីស្រេង និងប្អូនស្រីម្នាក់ទៀតឈ្មោះ ប៉ូច គឹមលាង ។ ប៉ូច យួនលី មានប្រពន្ធឈ្មោះ សោម សេងអៀត មានស្រុកកំណើតនៅសង្កាត់បាវាយណ៍ ស្រុកបាវាយណ៍ ខេត្តកំពង់ធំ និងមានកូនទាំងអស់ដប់នាក់ គឺ ទី១) ប៉ូច សានីទី ទី២) ប៉ូច ស៊ីវ៉ាន ទី៣) ប៉ូច សុវិយា ទី៤) ប៉ូច សុនីមិត្រ ទី៥) ប៉ូច សុរស្មី ទី៦) ប៉ូច សុវិចិត្រ ទី៧) ប៉ូច វិសិដ្ឋនារី ទី៨) ប៉ូច វឌ្ឍនាការ ទី៩) ប៉ូច សុចិន្តាមុនី និងទី១០) ប៉ូច វិបុលជាតិ ។

ប៉ូច យួនលី បានចូលរៀននៅសាលាបឋមសិក្សាបាវាយណ៍ ក្រោយមកពេលមានអាយុ២១ឆ្នាំបានទៅបន្តការសិក្សានៅភ្នំពេញ ដោយបានចូលរៀននៅសាលាឈ្នួលវិទ្យាស្ថានខ្មែរ និងសាលាបំពេញវិជ្ជាគរុកោសល្យ ។ នាពេលមហាវិស្សមកាល គាត់បានចូលរៀនខាងគ្រូបង្ហាត់កីឬ និងអប់រំកាយនៅវិទ្យាល័យស៊ីសុវត្ថិ ។

ក្រោយបញ្ចប់ការសិក្សា ប៉ូច យួនលី ក្លាយជាអធិការបឋមសិក្សា និងបានបម្រើការងារជាច្រើនផ្នែកខាងការអប់រំនៅសាលានានាក្នុងខេត្តកំពង់ធំ និងខេត្តកំពង់ចាម ព្រមទាំងតំបន់ផ្សេងៗ និងនៅក្រសួងអប់រំទៀតផង ។

ចាប់ពីខែមីនា ដល់ខែឧសភា ឆ្នាំ១៩៥៧ ប៉ូច យួនលី បានបំពេញទស្សនកិច្ចនៅប្រទេសហ៊ីលីពីនជាមួយបុគ្គលិករបស់ក្រសួងអប់រំជាច្រើននាក់ទៀត ។ ក្នុងឆ្នាំ១៩៦១ ប៉ូច យួនលី បានធ្វើទស្សនកិច្ចនៅសហរដ្ឋអាមេរិក និងបានទស្សនាក្រសួងអប់រំរបស់សហរដ្ឋអាមេរិកផង ។ នៅក្នុងកំណត់ហេតុរបស់គាត់ ប៉ូច យួនលី បានរៀបរាប់យ៉ាងលម្អិតអំពីដំណើរទស្សនកិច្ចនៅកន្លែងនីមួយៗក្នុងប្រទេសហ៊ីលីពីន និងសហរដ្ឋអាមេរិក និងតំបន់ផ្សេងទៀត ។

កំណត់ហេតុរបស់ ប៉ូច យួនលី បានសរសេរជាពីរផ្នែក ។ ផ្នែកទីមួយគឺជាកំណត់ហេតុដែលសរសេររៀបរាប់ពីប្រវត្តិដ្ឋាន់ខ្លួន គ្រួសារ និងការងាររបស់គាត់ចាប់ពីដើមរៀងមក រហូតដល់ចុងឆ្នាំ១៩៧៥ ។

ក្នុងកំណត់ហេតុទីមួយនេះ ប៉ូច យួនលី ចាប់ផ្តើមសរសេរនៅថ្ងៃទី២៨ ខែតុលា និងបញ្ចប់នៅថ្ងៃទី៧ ខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ១៩៧៥ ក្នុងរបបខ្មែរក្រហម ។

កំណត់ហេតុទីពីរគឺជាសំបុត្រដែល ប៉ូច យួនលី ផ្ញើជូនទៅកូនរបស់គាត់ពីរនាក់គឺ សានីទី និង ស៊ីវ៉ាន ដែលសមាជិកគ្រួសារទាំងអស់បែកបាក់គ្នាដោយសារការជម្លៀសរបស់ខ្មែរក្រហម ។ នៅក្នុងកំណត់ហេតុទីពីរនេះ ប៉ូច យួនលី បានសរសេររៀបរាប់អំពីដំណើរជីវិតនិងអ្វីដែលគាត់កំពុងតែទទួលរងអំឡុងពេលដែលកម្មាភិបាលខ្មែរក្រហមកំពុងតែបង្ខំគាត់និងសមាជិកគ្រួសាររបស់គាត់ឲ្យធ្វើការយ៉ាងទម្ងន់ ។ ប៉ូច យួនលី បានសរសេរកំណត់ហេតុនេះ រហូតដល់ថ្ងៃដែលគាត់ត្រូវបានខ្មែរក្រហមបញ្ជូនទៅដាក់មន្ទីរឃុំឃាំងក្រោយពេលដែលកម្មាភិបាលខ្មែរក្រហមរកឃើញថាគាត់គឺជាអតីតអធិការបឋមសិក្សានិងជាបុគ្គលិកក្រសួងអប់រំ ។

ប៉ូច យួនលី បានបញ្ចប់កំណត់ហេតុរបស់គាត់នៅព្រឹកថ្ងៃទី១ ខែសីហា ឆ្នាំ១៩៧៦ ហើយនៅវេលាម៉ោងប្រមាណបួនកន្ទុះរសៀលថ្ងៃនោះ គាត់ត្រូវបានខ្មែរក្រហមប្រាប់ឲ្យទៅលើកដើមត្នោតដែលរលំសង្កត់លើសន្ទូង ប៉ុន្តែតាមពិត ខ្មែរក្រហមយកគាត់ទៅដាក់នៅមន្ទីរឃុំឃាំងអកប្រាក់ ហើយគាត់បានបាត់ខ្លួនរហូតមកដល់សព្វថ្ងៃ ។

សមាជិកគ្រួសាររបស់ ប៉ូច យួនលី បានរក្សាទុកកំណត់ហេតុនេះដោយសម្ងាត់មិនឲ្យកម្មាភិបាលខ្មែរក្រហមដឹងឡើយ ។ នាដើមខែមិថុនា ឆ្នាំ២០១៣ កំណត់ហេតុនេះត្រូវបានប្រគល់ជូនមកមជ្ឈមណ្ឌល ឯកសារកម្ពុជាដើម្បីរក្សាទុកជាប្រវត្តិសាស្ត្រ ។

ញ្ញាណ សុជាតិ និង សោម ចុ៉ុនថន

ញ៉ឹក រ៉ង់ហ្ស ទាហាន លន់ នល់ មកពីអាមេរិក

ដកស្រង់ចេញពីឯកសារចម្លើយសារកាត J00599

ញ៉ឹក រ៉ង់ហ្ស ជាទាហានពាក់ស័ក្តិ២ការពីរបប លន់ នល់ និងបានចេញទៅរៀនបន្តនៅសហរដ្ឋអាមេរិក។ រ៉ង់ហ្ស បានត្រឡប់មកប្រទេសកម្ពុជាវិញក្នុងរបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ។ ពេលមកដល់មាតុប្រទេសដំបូង រ៉ង់ហ្ស ត្រូវបានកម្មាភិបាលខ្មែរក្រហមដឹកយកទៅដាក់នៅសាលាបង្ហែកទេសខ្មែរ-សូវៀត និងក្រោយមកបញ្ជូនទៅជំរំលត់ដំនៅតាឡី និងព្រែកប្រា។ រ៉ង់ហ្ស បានរត់គេចខ្លួនពីជំរំលត់ដំនោះ តែគាត់ត្រូវចាប់ខ្លួនបានរួចបញ្ជូនមកមន្ទីរស-២១។ ខាងក្រោមជាការរៀបរាប់របស់ រ៉ង់ហ្ស នៅក្នុងចម្លើយសារកាតរបស់គាត់នៅមន្ទីរស-២១ និងពីការងារ និងដំណើរត់ភៀសខ្លួនរបស់គាត់ក្នុងរបបខ្មែរក្រហម។

ខ្ញុំមានអាយុ២៧ឆ្នាំ ជនជាតិខ្មែរ នៅលីវ កើតនៅសង្កាត់ព្រៃស្នៀត ស្រុកពារាំង ខេត្តព្រៃវែង។ ខ្ញុំបានចូលរៀននៅអនុវិទ្យាល័យពារាំងពីឆ្នាំ១៩៦៤ ដល់ឆ្នាំ១៩៦៨ និងបានរៀននៅវិទ្យាល័យព្រះអង្គឌួងពីឆ្នាំ១៩៦៤ ដល់ឆ្នាំ១៩៦៨។

បន្ទាប់មក ខ្ញុំបានចូលរៀនបន្តនៅវិទ្យាល័យព្រះយុគន្ធរ ភ្នំពេញ ដោយក្នុងការសិក្សាឆ្នាំ១៩៦៩ ដល់ឆ្នាំ១៩៧០ នេះ ខ្ញុំបានស្នាក់នៅជាមួយបេសកជនសាសនានៅជ្រោយចង្វារ។

នៅឆ្នាំ១៩៧០ ខ្ញុំបានប្រលងជាប់មធ្យមសិក្សាបាក់ត្រភាគ២ ផ្នែកវិទ្យាសាស្ត្រពិសោធន៍ ហើយបានចូលបម្រើកងទ័ពនាវីខ្មែររបស់ លន់ នល់។ នៅខែកុម្ភៈ ឆ្នាំ១៩៧១ ខ្ញុំចេញពីសាលាទាហាននាវាចរណ៍នៅជ្រោយចង្វារ ដោយមានឋានន្តរស័ក្តិអនុនាវីត្រីយ៍។ បន្ទាប់មកទៀត ខ្ញុំចេញទៅធ្វើការជាមួយរដ្ឋការវៀតណាមខាងត្បូង «ធីវ៉ាគី» និងនាយទាហានអាកាសចរណ៍អាមេរិកក្នុងការកិច្ចនាំក្បួននាវាតាមទន្លេមេគង្គពីទល់ដែនវៀតណាមខាងត្បូងមកភ្នំពេញ រយៈពេលមួយឆ្នាំ។

នៅឆ្នាំ១៩៧២ ខ្ញុំមកធ្វើការនៅការិយាល័យដឹកជញ្ជូនកាស្តុការ នៅមូលដ្ឋាននាវាចរណ៍ជ្រោយចង្វារវិញ។ រហូតមកដល់ដើមឆ្នាំ១៩៧៤ ខ្ញុំត្រូវបានមេបញ្ជាការនាវាចរណ៍ចាត់ឲ្យមករៀនភាសាអង់គ្លេសនៅសេនាធិការដ្ឋានកងទ័ពនាវីខ្មែរនៅភ្នំពេញ។

បន្ទាប់មកពីរៀនចប់ផ្នែកភាសាអង់គ្លេស នៅថ្ងៃទី២៣ ខែកញ្ញា ឆ្នាំ១៩៧៤ ខ្ញុំបានចេញដំណើរទៅសិក្សាបន្តនៅសហរដ្ឋអាមេរិក ជាមួយមិត្ត១៩នាក់ផ្សេងទៀត ដោយដិះយន្តហោះទៅឈប់នៅទីក្រុងបាងកក ប្រទេសថៃរយៈពេលពីរថ្ងៃ។ នៅទីនោះមានជនជាតិអាមេរិកាំងម្នាក់មករង់ចាំយើងរួចជាស្រេច បន្ទាប់មកបានទាំងខ្ញុំនិងក្រុមរបស់ខ្ញុំទៅបើកលុយសម្រាប់ចាយរយៈពេលពីរថ្ងៃនៅទីនោះ។

ខ្ញុំបានបន្តដំណើរទៅស្នាក់នៅនិងរៀននៅវិទ្យាស្ថានផ្នែកភាសាអង់គ្លេសរយៈពេលបីខែ នៅរដ្ឋតិចសាស។ បន្ទាប់ពីរៀនចប់ ខ្ញុំបានចូលរៀននៅសាលានាយទាហាននាវាចរណ៍ផ្នែកបើកបរនៅរដ្ឋរ៉ូដអាយស៍ឡិន រហូតដល់ខែឧសភា ឆ្នាំ១៩៧៥ ទើបបញ្ចប់ការសិក្សា។

នៅពេលកងទ័ពបដិវត្តន៍កម្ពុជារំដោះបានប្រទេសកម្ពុជាទាំងស្រុង ខ្ញុំបានប្រាប់ទៅអ្នកទទួលខុសត្រូវជនជាតិអាមេរិកថា ខ្ញុំត្រឡប់មកប្រទេសកម្ពុជាវិញ។ អ្នកទទួលខុសត្រូវនោះបានបញ្ជូនខ្ញុំទៅនៅជំរំជនភៀសខ្លួននៅរដ្ឋកាលីហ្វ័រញ៉ា។ នៅទីនោះ ខ្ញុំនិងមិត្តភក្តិបីនាក់ទៀតគឺ ដួង ជាញ់ អតីតវរសេនីយ៍ទោខាងកងកាំភ្លើងធំ, អ៊ុង ជុយ អតីតវរសេនីយ៍ត្រីខាងកងកាំភ្លើងធំ និង ស្រី ណាំ អតីតនាយទាហានរង់កងនាវាចរណ៍ផ្នែកមុជទឹក បានជួបជាមួយ ការីការ៉ែត ជាប្រធានអង្គការ អាកាហ្ហ (A K F A) រស់នៅរដ្ឋកាលីហ្វ័រញ៉ា និង ស បួន អតីតខុតមសេនីយ៍ត្រី ផ្នែកបញ្ជូនសារក្នុងកងទ័ព លន់ នល់។

ខ្ញុំត្រឡប់មកដល់ប្រទេសកម្ពុជានៅថ្ងៃទី១១ ខែមិថុនា ឆ្នាំ១៩៧៦។ ខ្ញុំត្រូវបានអង្គការបដិវត្តន៍ឲ្យទៅរស់នៅក្នុងសាលាបង្ហែកទេសខ្មែរ-សូវៀត នៅភ្នំពេញ។ នៅទីនោះ ខ្ញុំបានជួប ដួង

ដាញ់, អ៊ុង ជុយ និង ស្រី ណាំ ដែលចូលមកប្រទេសកម្ពុជាតាំងពីខែកុម្ភៈមុនខ្ញុំ។ ដួង ដាញ់ បានឲ្យខ្ញុំខិតខំប្រឹងប្រែងធ្វើការដោយពេលនោះខ្ញុំមានឯកទេសខាងបើកនាវាក្នុងសមុទ្ર។

ក្រោយមក អង្គការបដិវត្តន៍បានបញ្ជូនខ្ញុំឲ្យទៅនៅមន្ទីរតាឡី ដោយមានឈ្មោះ ដួង ដាញ់ ទៅជាមួយដែរ។ នៅទីនោះ ខ្ញុំបានខិតខំយកចិត្តមិត្តយុទ្ធជនដែលមើលការខុសត្រូវលើខ្ញុំ និងបានន្ទៀតធ្វើការក្រៅម៉ោងដែលអង្គការដាក់ឲ្យធ្វើថែមទៀត។ ប៉ុន្តែដោយសង្កេតឃើញមានការលំបាកក្នុងការងារ ខ្ញុំបានរៀបចំគម្រោងរត់ភៀសខ្លួនទៅទល់ដែនថៃ ដោយដើរកាត់តាមភ្នំស្រង់ ខេត្តកំពង់ស្ពឺ។ ពេលនោះ ខ្ញុំបានត្រៀមរៀបចំថ្នាំគ្រុនចាញ់ថ្នាំជីវជាតិ ការ៉ូតិត និងពូថៅ មួយចំនួនរួចជាស្រេច។ ខ្ញុំមិនដែលហ៊ាននិយាយស្តី ឬធ្វើអ្វីដែលជាការសង្ស័យជាមួយមិត្តភក្តិឯទៀតទេ ពីគម្រោងដែលខ្ញុំប្រុងរត់ចេញ។ ប៉ុន្តែនៅពេលធ្វើការរៀងរាល់ថ្ងៃ ខ្ញុំតែងពុមិត្ត ព្រំ សុខា អតីតអនុសេនីយ៍កងទ័ពអាកាសនិយាយអ្វីៗទាំងពីការងារលំបាកក្នុងសង្គមបដិវត្តន៍ និងគម្រោងគេចខ្លួនដែរ។

ផែនការរបស់ខ្ញុំនៅទីនោះបានអាក់ខានទៅវិញ ព្រោះរយៈពេលពីរខែក្រោយមក អង្គការបានដឹកខ្ញុំ និង ស៊ីម ស៊ីឡេណា អតីតអនុសេនីយ៍ត្រីទ័ពជើងអាកាស ព្រមទាំងមិត្តភក្តិសរុបទាំងអស់ ៣០ នាក់ មកនៅព្រៃក្រាវិញ។ ពេលមកដល់ព្រៃកក្រាភ្លាម ខ្ញុំនិង ស៊ីម ស៊ីឡេណា បានដោយកទន្ទេបាសាក់ និងទៅមើលខ្សែទឹកហូរនៅទីនោះដើម្បីបណ្តែតខ្លួនទៅប្រទេសវៀតណាម។

ក្រោយមក ខ្ញុំ និង ស៊ីម ស៊ីឡេណា បានសម្រេចធ្វើដំណើរតាមទន្ទេមេគង្គវិញ ដោយពេលនោះខ្ញុំស្នើឲ្យ ស៊ីម ស៊ីឡេណា ឡើងដើមដូងពិនិត្យមើលស្ថានការណ៍ផ្លូវចេញទៅកទន្ទេមេគង្គ ដើម្បីដៀសវាងដើរចូលភូមិអ្នកស្រុក។

នៅវេលាម៉ោងមួយរំលងអធ្រាតយប់ថ្ងៃទី១៨ ខែសីហា ឆ្នាំ១៩៧៦ ស៊ីម ស៊ីឡេណា បានមកដាស់ខ្ញុំ រួចយើងធ្វើដំណើរកាត់តាមចម្ការចេក ឆ្ពោះទៅទិសខាងកើតដោយកាត់តាមព្រៃ និងបឹង។ វេលាម៉ោងបួនទៀបភ្លឺ យើងទាំងពីរនាក់បានមកដល់ផ្លូវជាតិលេខ១ រួចឆ្លងផ្លូវទៅកទន្ទេមេគង្គ។ ខ្ញុំបានពួនក្នុងព្រៃមួយនៅជិតមាត់ទន្ទេ រហូតដល់ពេលជិតភ្លឺទើបដឹងថាកន្លែងនោះជាជ្រោយអំពិល។ នៅក្នុងថ្ងៃនោះ យើងអត់ហ៊ានចេញពីព្រៃទេ ហើយរហូតដល់ព្រលប់ទើបយើងលបទៅកាប់ដើមចេកបានម្នាក់ពីរដើមមកដោតភ្ជាប់គ្នាធ្វើជាកូនៗ។ នៅវេលាម៉ោងប្រាំបួនយប់ យើងក៏បណ្តែតខ្លួនចេញពីទីនោះ។ ប៉ុន្តែដោយ ស៊ីម ស៊ីឡេណា មានសុខភាពមិនស្រួលនៅយប់នោះ ការធ្វើដំណើរក៏អាក់ខានមួយរយៈ។ យើងមកដល់ដីឥដ្ឋនៅវេលាភ្លឺ ដូច្នេះយើងទាំងពីរនាក់មិនហ៊ានបន្តដំណើរទៅមុខទៀតទេ គឺយើងបានពួនសម្ងំនៅមាត់ច្រាំងទន្ទេនោះ។ ខ្ញុំ និង ស៊ីម ស៊ីឡេណា បានឡើងលើមាត់ច្រាំងទន្ទេនិងបានលួចកាប់ពោតនៅកន្លែងនោះហូបទាំងស្រេ។

នៅថ្ងៃនោះ ខ្ញុំបានឃើញប្រជាជនមកធ្វើការនៅក្បែរកន្លែងដែលខ្ញុំពួន ទើបខ្ញុំទាំងពីរនាក់សម្រេចចិត្តចេញពីកន្លែងនោះទៅពួននៅលើដើមឈើវិញ។ នៅម៉ោង៦ និង៣០ នាទីល្ងាចខ្ញុំ និង ស៊ីម ស៊ីឡេណា រៀបចំចេញដំណើរទៅមុខទៀត តែត្រូវប្រជាជននៅកន្លែងនោះចាប់ខ្លួនបានតែម្តង។ **សោម ប៊ុនថន**

ស្តាប់រឿងរ៉ាវប្រវត្តិសាស្ត្រតាមវិទ្យុ

មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជាមានកម្មវិធី «សំឡេងអំពីប្រល័យពូជសាសន៍: យុត្តិធម៌ និងការអត់ឃ្លាន» ដែលចាក់ផ្សាយតាមស្ថានីយ៍វិទ្យុដូចខាងក្រោមរៀងរាល់ថ្ងៃអាទិត្យ។

ប្រិយមិត្តដែលរស់នៅរាជធានីភ្នំពេញ និងនៅខេត្តអាចស្តាប់កម្មវិធីវិទ្យុសហគមន៍របស់យើងខ្ញុំតាមរយៈ ៖

- *វិទ្យុជាតិកម្ពុជា FM 105.75 MHz រាជធានីភ្នំពេញ វេលាម៉ោង១ រសៀល និងម៉ោង៧ និង៣០ នាទីល្ងាច។*
- *វិទ្យុខេត្តកំពត FM 93.25 MHz វេលាម៉ោង៧ ព្រឹក និងម៉ោង៧ ល្ងាច។*
- *វិទ្យុខេត្តព្រះវិហារ FM 99 MHz វេលាម៉ោង៧:៣០ ព្រឹក និងម៉ោង៤ រសៀល។*
- *វិទ្យុខេត្តបាត់ដំបង FM 103.25 MHz វេលាម៉ោង៨ ព្រឹក និងម៉ោង៤ រសៀល។*

សម្រាប់ព័ត៌មានលម្អិត សូមទាក់ទងម៉ែនពិចិត្រ តាមរយៈទូរស័ព្ទលេខ ០២៣ ២១១ ៨៧៥ ឬ ០៩២ ១៦៨ ៥៤៣។

ប្រធានចិញ្ចឹមសត្វសហករណ៍ស្ទឹងមានជ័យក្បត់អង្គការ

ដកស្រង់ចេញពីឯកសារចម្លើយសារភាព J00740

ហ៊ាប ស៊ុនហួង ហៅ ភាត អាយុ៣០ឆ្នាំ មុនអង្គការចាប់ខ្លួន មាននាទីជាប្រធានចិញ្ចឹមសត្វសហករណ៍ស្ទឹងមានជ័យ កើតនៅ ភូមិព្រៃតាមាក់ ស្រុកព្រៃតាមាក់ ខេត្តកណ្តាល ។ តាមរយៈ ឯកសារចម្លើយសារភាពរបស់សាមីខ្លួនមានដប់ប្រាំទំព័រ ដែលត្រូវ រាយជាអង្គុលីលេខផ្ទើងវិញ ភាត បានរៀបរាប់យ៉ាងលម្អិតពី សកម្មភាពប្រឆាំងនឹងអង្គការជាមួយនឹងខ្សែបណ្តាញមួយចំនួន ទៀត ។ ការចាប់ខ្លួន ភាត នេះប្រហែលមកពីការឆ្លើយដាក់ពីអ្នក ដទៃទៀត ដែលអង្គការបានចាប់ខ្លួនមុនព្រោះថា នៅក្របមុខនៃ ចម្លើយសារភាព មានចំណាររបស់ ការ៉ង ហ្គេចអ៊ីរ ហៅ ឌុច ប្រធាន មន្ទីរសន្តិសុខស-២១ ដែលរាយតម្លៃ និងសន្និដ្ឋានផ្ញើជូនទៅ អង្គការលើដោយមានកាលបរិច្ឆេទចុះថ្ងៃទី៩ ខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ១៩៧៧ ។ ខាងក្រោមនេះជាសេចក្តីសង្ខេបចម្លើយសារភាពរបស់ ហ៊ាប ស៊ុនហួង ហៅ ភាត អតីតប្រធានចិញ្ចឹមសត្វសហករណ៍ស្ទឹងមានជ័យ ដោយ មានឈ្មោះ ចាន់ ជាអ្នកសួរចម្លើយ :

នៅឆ្នាំ១៩៦៨ ខ្ញុំរកស៊ីធាក់ រ៉ឺម៉ុកនៅផ្សារកំពង់ចាម ។ ពេលនោះ ខ្ញុំដឹក មេភាត (អង្គការចាប់ហើយ) ទៅវិទ្យាល័យកំពង់ចាម ដោយដាក់ខ្ញែ ។ មិនយូរប៉ុន្មាន មេភាត បញ្ជូនខ្ញុំពីរូបសម្រស់ ។ ខ្ញុំក៏លោតតាម ។ មេភាត ចាប់អប់រំជំហានដំបូងពីការរស់នៅស្រួល និងសប្បាយ បើផ្ទើប៉ូលិស ឬប៉ើអឹម ។ បន្ទាប់មក មេភាត លើក មកអប់រំខ្ញុំថា សង្គមចក្រពត្តិអាមេរិកសប្បាយសម្បូរ រហូតដល់ខ្ញុំ យល់ស្របឲ្យតែ មេភាត ឲ្យធ្វើអ្វីក៏ធ្វើដែរ ។

នៅខែមិថុនា ឆ្នាំ១៩៦៨ មេភាត យកខ្ញុំមកឲ្យធ្វើកម្មករ ជួតឥដ្ឋនៅវិហារកាតូលិកផ្សារតូច ភ្នំពេញ ។ ផ្ទះនៅស្រាប់ ទោអារ គេឲ្យប្រាក់ខ្ញែទៀត ខ្ញុំពេញចិត្តណាស់ ។ មេភាត ចុះផ្ញើងសួរខ្ញុំ និង ណែនាំបន្ថែមទៀត ដោយលើកយកការសប្បាយរបស់ សូស្តែន ជាខ្ទមហារណ៍ ហើយឲ្យរង់ចាំទទួលការងារទាងមុខ ។

ខែធ្នូ ឆ្នាំដដែល មេភាត បាននាំខ្ញុំចូល សេ.អ៊ី.អា នៅវិហារ កាតូលិកផ្សារតូច ភ្នំពេញ ។ គាត់ជ្រៃនតា ទទួលស្គាល់ ហើយប្រាប់ខ្ញុំ ឲ្យនៅធ្វើការនៅវិហារកាតូលិកដដែល ។ ការកិច្ចរបស់ខ្ញុំ គឺ :

- ◆ ប្រមូលកម្លាំងកម្រិតដំបូងឲ្យចូលកាតូលិកសិន ។
- ◆ យកការណ៍ពីកម្មករ ពោធ ចក្រនិងរាយការណ៍ឲ្យអ្នកក្តាប់ អំណាច ។

ក្រោយមក មេភាត ដែលជា សេ.អ៊ី.អា បង្ក ប់ក្នុងជួរបដិវត្តន៍ មកនៅភ្នំពេញដែរ ។ ខ្ញុំក៏ជាខ្សែ សេ.អ៊ី.អា នឹងមេភាត ។ មេនេះ បានឲ្យខ្ញុំចូលបង្ក ប់ខ្លួនក្នុងជួរបដិវត្តន៍ដូចខ្លួនដែរ ។

ខែមីនា ឆ្នាំ១៩៧១ ខ្ញុំដាប់គុកភ្នំពេញ ។ ខ្ញុំសារភាពខ្ចាំង ។ ថ្ងៃទី២៧ ខែមីនា ឆ្នាំ១៩៧៥ ខ្ញុំចេញពីគុកវិញ ។ ខ្ញុំចូលបង្ក ប់ខ្លួនក្នុង បដិវត្តន៍តាមខ្សែឈ្មោះ ក្រាញ់ (អង្គការចាប់ហើយ) ។ ក្រោយថ្ងៃទី ១៧ ខែមេសា ឆ្នាំ១៩៧៥ ខ្ញុំទៅនៅសហករណ៍ស្ទឹងមានជ័យ ។ ខ្ញុំជួប មេភាត ហើយគាត់បានចាត់តាំងឲ្យ រឿន បច្ចុប្បន្នក្តាប់ ពោធ ឡានសហករណ៍ស្ទឹងមានជ័យចុះក្តាប់ខ្ញុំ ។ អ្នកទាំងពីរ ប្រមូលកម្លាំង រាយអ្នកបដិវត្តន៍ត្រឹមត្រូវក្នុងសហករណ៍នោះឲ្យ ៦ ពាក់ ហើយទិសធំ គឺ បំផ្ទាញមាគ៌ាពគ្រានមួយ ហិកតារបស់ ចក្ស ។

ក ន្ទ ង ម ក ឆ្នាំ ១ ៩ ៧ ៥ ក៏ ដូ ច ឆ្នាំ ១ ៩ ៧ ៦ ដែ រ អ្ន ក ទាំ ង ពីរ ធ្វើ សកម្មភាពសូ ង ម ត ់ ដើ ម ស ន្ធ ង ់ មិ ន ប ញ្ជ ូ ល ទឹ ក ទៅ ចិ ញ្ចឹ ម ស្រ ូ រ មិ ន ដាក់ ជីបណ្តុយឲ្យ ក ណ្ត ុ ន និ ង ចាប ស ុ ី ស្រ ូ រ ដើ ម និ ង ស្រ ូ រ ចេ ញ អ ស ់ រ ាប ់ ស ិ ប ហិ ក តា ទ ើ ប រ ាយ ការ ណ ៍ ហើ យ ទ ុ ក ក ណ ្ត ាប ់ ស្រ ូ រ ក ្ន ុ ង ស្រ ែ ឲ្យ ត្រ ូ រ ក្ញ ៀ ង ហើ យ ដ ុ ះ អ ស ់ រ ាប ់ រ យ ចាំ ង ។

ខែមករា ឆ្នាំ១៩៧៦ មេភាត បានឲ្យខ្ញុំគ្រប់គ្រងឈ្មោះ ខុម បច្ចុប្បន្នពេទ្យសហករណ៍ស្ទឹងមានជ័យ ។ មេភាត ប្រាប់ថា ខុម នេះជាសេ.អ៊ី.អា (ខ្សែរបស់ឈ្មោះ សុក ក្រង) និង ហុង (អង្គការ ចាប់ហើយ) ។ មេភាត ប្រាប់ខ្ញុំថាត្រូវបញ្ជូល ខុម ឲ្យធ្វើពេទ្យ សហករណ៍ឲ្យបាន ។

តាមការអប់រំរបស់ខ្ញុំនោះ ខុម បានធ្វើសកម្មភាពដូចជា :

◆ លាក់ថ្នាំលួងៗ ទុកប្រើប្រាស់ក្នុងចំណោមបក្សពួកខ្លួន ។

◆ ចាក់ថ្នាំមិនលួងឲ្យអ្នកជំងឺដទៃទៀត ហើយភាគច្រើនច្រើនតែប្រើថ្នាំបូរាណ ដែលកាលនោះខ្សត់ណាស់ មានតែថ្នាំមួយមុខពីរមុខប៉ុណ្ណោះ ។

◆ បំផ្លាញស៊ីវ៉ាំង ម្ជុល និងឆ្នាំងស្ការស៊ីវ៉ាំង បង់រុំរបួសអស់ជាច្រើន ។

◆ អ្នកជំងឺដែលឈឺតិចតួច ខុម មិនឲ្យចុះធ្វើពលកម្មនេះ ដើម្បីឲ្យសុះកិច្ចដំណើរការបង្កបង្កើនផលរបស់បក្សមួយផ្នែក ។

ខែកុម្ភៈ ឆ្នាំ១៩៧៦ ខ្ញុំបានទទួលដែនការបំផ្លាញមាគ៌ាបង្កបង្កើនផលរបស់បក្សពីឈ្មោះ ខែម ទៀតគឺដឹកជីឲ្យបានតិចតាមលទ្ធភាពដែលអាចធ្វើកើត ។ ពេលនោះ ខ្ញុំបានចាត់តាំងកម្លាំងបីនាក់ដែល ខែម ប្រាប់ថាជាកម្លាំងរបស់គេគឺ :

១) យនកូនរបស់ យី

២) ភ័ន់កូនរបស់ ខ្ចៅ ក្រេម

៣) ថា អតីតនៅ ស.២០០ បច្ចុប្បន្ននៅវាយថ្មត្រពាំងក្រឡឹង ឲ្យបំផ្លាញដងវែកនិងជាខ្សែ របស់ ចាំង ។

ដ ខែម វិញ បើកត្រាក់ទ័របុក និងកិនដែកគោលឲ្យខូចមិនសូវលស់ពេលឡើយ ។ ខែសីហា ឆ្នាំ១៩៧៦ ខ្ញុំឡើងជាប្រធានចិញ្ចឹមសត្វក្នុងសហករណ៍ ។ ខ្ញុំបានយកអំណាចនេះទៅសំឡុតមហាជនឲ្យដាក់កន្ទុកតិចៗឲ្យជ្រូកដើម្បីឲ្យជ្រូកស្គមអស់ ។ ខ្ញុំមិនព្រមដាក់អំពូលភ្លើងកម្ពៅកូនមាន់-កូនទាតាមសំណូមពរមហាជនទេ ទុកឲ្យកូនសត្វទាំងនេះងាប់ទាំងរយៗ ។

ខែមេសា ឆ្នាំ១៩៧៦ ថ្ងៃមួយ ខែម ត្ពូញតែ្ពរប្រាប់ខ្ញុំពីការលំបាកប្រមូលកម្លាំងស្រីៗ ខែម ថាខាងស្រីៗកម្លាំងមានតែពីរនាក់គឺ ខ្ចៀន ជាប្រពន្ធរបស់ខ្លួន និង ភា ឌារីពេទ្យ ជាគូដណ្តឹងរបស់ខ្ញុំដែលខូចសីលធម៌នឹងគ្នា ។ ពីរនាក់នេះមានការកិច្ចគ្រាន់តែប្រមូលកម្លាំងស្រីៗតែប៉ុណ្ណោះ ។ ក្រោយមក ខែម បានប្រាប់ខ្ញុំពីដែនការធ្វើរដ្ឋប្រហារដើមឆ្នាំ១៩៧៧ ហើយឲ្យប្រមូលកម្លាំងពិសេស ទាហាន គិញ និងនិស្សិតក្នុងសហករណ៍ ។ ក្នុងការប្រមូលកម្លាំង ខ្ញុំបានលើកពាក្យស្លោកថា «សភាពការណ៍ភ្ជាំងក្នុងប្រទេស

កម្មាភិបាលខ្មែរក្រហមមើលថែសត្វពពែនៅកសិដ្ឋានមួយក្នុងរបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ

ច្របូកច្របល់ណាស់» ។ ដូចនេះ យើងត្រូវត្រៀមខ្លួនកាន់អាវុធ ហើយបើមានការអ្វីត្រូវតត់ទៅប្រមូលផ្តុំនៅមន្ទីរសហករណ៍ដើម្បីយកកាំភ្លើង ។ កាលណោះ ខ្ញុំថាកាំភ្លើងនឹងយកចេញពីឃ្លាំងស-៨ ។

ខែធ្នូ ឆ្នាំ១៩៧៦ ខែម ចុះមកជួបខ្ញុំទៀត ហើយ ខែម ប្រាប់ថា ផ្នែកធ្វើស្រែឈ្មោះ រឿន អ្នកក្តាប់ ផ្នែកធ្វើគ្នាតឈ្មោះ ម៉ាន អ្នកក្តាប់ និងផ្នែកជីបំផ្ទាញបានច្រើនដាងគេ ។ ជាមួយគ្នានេះ កិនក៏ជាតំខ្លួន ដូចនេះ យើងត្រូវដ្ឋាកសកម្មភាព សេ.អ៊ី.អា មួយរយៈ ។

ខែឧសភា ឆ្នាំ១៩៧៧ ក្រុមខ្ញុំកម្រើកឡើងវិញ ។ ខែម ចុះមកដាក់ផែនការឲ្យខ្ញុំយកទៅអនុវត្ត ។ ខែម ប្រាប់ទៀតថា ឥឡូវ រឿន ចាត់ចែងដំណើរការ សេ.អ៊ី.អា គទៅទៀត ។ ផែនការ រឿន និង ខែម គឺ :

- ប្រមូលកម្លាំង សេ.អ៊ី.អា ឡើងវិញ ។
- កម្ទេចថ្នាក់ដឹកនាំអង្គភាពស-៩ ពេលចិទវគ្គខែធ្នូ ឆ្នាំ១៩៧៧ ដើម្បីក្រុមខ្លួនក្តាប់សហករណ៍ស្ទឹងមានជ័យ ។
- កម្ទេចជង្រ្ទុកស្រូវសហករណ៍នេះ ក្នុងថ្ងៃកម្ទេចថ្នាក់ដឹកនាំ ស-៩ ដែរ ។

ក្រោយទទួលផែនការនេះហើយ ខ្ញុំចុះទៅប្រាប់ ម៉ាន បច្ចុប្បន្នក្តាប់ខាងផ្ទៃគ្នាតឲ្យប្រមូលកម្លាំងដែលធ្លាប់នៅមន្ទីរ៩០ ។ សូមបញ្ជាក់ថា ម៉ាន នេះត្រូវ ខែម ខទ្ទេសនាមឲ្យខ្ញុំក្តាប់តាំងពីខែសីហា ឆ្នាំ១៩៧៦មកម្ល៉ះ ។ បន្ទាប់មក ខ្ញុំចុះទៅប្រមូលកម្លាំងរបស់ខ្លួនក្នុងផ្នែកចិញ្ចឹមសត្វបាន គឺ ប៉ុក, លន និង អុល ។ តាមខ្ញុំនោះ អុលក៏មានការទាក់ទងជាមួយ ខែម ដែរ ។

ខែសីហា ឆ្នាំ១៩៧៧ ម៉ាន ប្រាប់ខ្ញុំឲ្យដឹងថាកម្លាំងមានពីរនាក់គឺ នារី រឿង បច្ចុប្បន្នក្តាប់កុមារ ។ រឿង មានការកិច្ចវាយអែបនឹងមិត្ត ខន អនុប្រធានសហករណ៍ស្ទឹងមានជ័យដើម្បីយកការណ៍ឲ្យ ។ ទីពីរ នារី ខន នៅផ្នែកស្រែ ។ ខន នេះត្រូវ រឿន មេខ្សែ សេ.អ៊ី.អា សហករណ៍នេះចាប់ម្ជុតកាលនៅឡានទីកជាមួយគ្នា ។

ដល់ពាក់កណ្តាលខែសីហា ឆ្នាំ១៩៧៧ ហម ផ្នែកភ្ជួរស្រែ លើសបានគ្រាប់បែកជាបន្តបន្ទាប់ចំនួន ២គ្រាប់ គ្រាប់កាំភ្លើងពីរ និងគ្រាប់អំបែងមួយ ហើយយកមកវាយការណ៍ឲ្យខ្ញុំ ។ រឿន នេះឲ្យ ប៉ុក យកទៅទុកក្នុងបន្ទប់ដេកទៅ ។ រឿនវាយការណ៍ឲ្យ ខែម ហើយ ខែម ប្រាប់ឲ្យទុកប្រើប្រាស់ក្នុងផែនការខែធ្នូឆ្នាំ១៩៧៧ ។ ពេលនោះ ខែម ប្រាប់ឲ្យខ្ញុំដឹងការកិច្ចខ្លួន និងបក្សពួកក្នុងផែនការខែធ្នូ ឆ្នាំ១៩៧៧ ដូចនេះ :

- រឿន ពិនិត្យសភាពការណ៍ក្នុងសាលា ។
- ខែម និងខ្ញុំពិនិត្យសភាពការណ៍ក្រៅសាលា ។
- ម៉ាន និង ប៉ុក ឈរចាលគ្រាប់បែកពីក្រោយកន្ទែងខទ្ទេសនាមចូលក្នុងសាលា រួចទៅគប់គ្រាប់បែក យកភ្លើងដុតជង្រ្ទុកស្រូវសហករណ៍ទៀត ។

ខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ១៩៧៧ ម៉ាន បានយកគ្រាប់បែកដងឈើពីរគ្រាប់ពីកំពង់សោមមកឲ្យខ្ញុំតាមរយៈ ប៉ុក ។ ខ្ញុំប្រាប់ ប៉ុក យកទៅទុកនៅក្នុងបង្គន់ដែលជាកន្ទែងទុកសម្ភារ ។ ប៉ុក មានការៈថែគ្រាប់បែកនេះ ។ នៅពេលបុណ្យ បក្សខ្ញុំ ជួបនឹង ម៉ាន ។ ទាំងពីរនាក់និយាយគ្នាពីបញ្ហាគ្រាប់បែក ។ ម៉ាន ថានៅកំពង់សោមសម្ប្ញរណាស់ ដល់ពេលទៅដឹកកម្លាំងកម្មករពីទីនោះមកវិញចាំយកមកទៀត ។

ខ្ញុំបានកត់សម្គាល់ឃើញថាក្នុងរយៈចុងក្រោយនេះ ម៉ាន ជិតស្និទ្ធនឹង ង៉ែត ណាស់ ។ ទៅណាមកណាជាប់គ្នារហូត ។ តាមខ្ញុំក្តាប់បានថា ង៉ែត នេះជាទាហាន លន់ នល់ ក្នុងសង្គមចាស់ដង ។ តែខ្ញុំពុំឃើញ ម៉ាន រាយការណ៍ម៉ែចៗសោះ ។ នៅខែឆ្នាំដដែល ដោយពុំទាន់ទទួលគ្រាប់បែកជាថ្មីពី ម៉ាន ទៀត ខ្ញុំក៏ត្រូវអង្គការចាប់ខ្លួនបាន ។

ភាគ អាចត្រូវអង្គការចាប់ខ្លួនបញ្ជូនមកមន្ទីរស-២១ ចន្លោះពីថ្ងៃទី១ដល់ថ្ងៃទី៧ ខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ១៩៧៧ ហើយ ការ៉ង ហ្ជេចអ៊ីវ ហៅ ឌុច ផ្ញើទៅអង្គការលើនៅថ្ងៃទី៩ ខែវិច្ឆិកា ។

ទាវ សារៈមុនិន្ទ

អានទស្សនាវដ្ដីតាមគេហទំព័រ

ទស្សនាវដ្ដីស្វែងរកការពិតទាំងអស់ត្រូវបានផ្សព្វផ្សាយតាមគេហទំព័ររបស់មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា ។ អ្នកអានអាចរកបានតាម: *http://d.dccam.org/Projects/Magazines/Magazine_Searching.htm* ។ ព័ត៌មានបន្ថែម សូមទាក់ទង ញ្ញាណ សុជាតិ ទូរស័ព្ទលេខ ០១៦ ៨៧៦ ៦៩២ ឬ ០២៣ ២១១ ៨៧៥ ។

បញ្ជីឈ្មោះនិងរូបថតអ្នកឧទ្ធរណ៍-២១ដែល ទទួលបាននៅថ្ងៃទី៩ ខែសីហា ឆ្នាំ២០១២

អ្នកកត់ត្រា : ឆាំង យុ, ញ្ញាណ សុជាតិ និង ស៊ីរ៉ា សារ៉ីណា

(តាមប់)

ល.រ	*ឈ្មោះ*	*ភេទ*	*លេខរូបថត*	*រឿងរ៉ាវទាក់ទងនឹងប្រវត្តិរូបសង្ខេប*
៩៦២	ស៊ីម ម៉ិញ	ប្រុស	២៨១	១៥.៦.៧៨
៩៦៣	មុត មួន-ថ្ម	ប្រុស	២៤	៤.៧.៧៨
៩៦៤	គង់ ផែម-ស្រុន	ប្រុស	៣០	៤.៧.៧៨
៩៦៥	មៀច ប៉ន-រ៉ុង	ប្រុស	២៩	៤.៧.៧៨
៩៦៦	ឌ្ឍៀក ណន	ប្រុស	២៨	៤.៧.៧៨
៩៦៧	ខ្ចៀវ លីវ	ប្រុស	២៧	៤.៧.៧៨
៩៦៨	ប ូ ឈី-សារ៉ី	ប្រុស	២៦	៤.៧.៧៨
៩៦៩	រដ្ឋ សារ៉ែន	ប្រុស	២៥	៤.៧.៧៨
៩៧០	ផែក អាន-រ៉ុម	ប្រុស	១០១	៥.៦.៧៨
៩៧១	ភ្ជួច ចែម-ស៊ុន	ប្រុស	១០២	៥.៦.៧៨
៩៧២	ពុយ ឈឿន	ប្រុស	១០៣	៥.៦.៧៨
៩៧៣	ប្រាក់ ដៀក	ប្រុស	១០៦	៥.៦.៧៨
៩៧៤	ន្ធន ផែម	ប្រុស	១០៧	៥.៦.៧៨
៩៧៥	ហេង ផ្ទ	ប្រុស	១០៨	៥.៦.៧៨
៩៧៦	សុន ស៊ីម-រ៉ុង	ប្រុស	១០៩	៥.៦.៧៨
៩៧៧	អ ូ ជា	ប្រុស	១១០	៥.៦.៧៨
៩៧៨	អ ុ ីង ម ុ ីល	ប្រុស	១១១	៥.៦.៧៨
៩៧៩	ហេង គម	ប្រុស	១០៥	៥.៦.៧៨
៩៨០	សោម ស្ពឺនេ	ប្រុស	១០៤	៥.៦.៧៨
៩៨១	ជា ស៊ុន- ស៊ុន	ប្រុស	១០០	៥.៦.៧៨
៩៨២	អ ូ ភិន	ប្រុស	២៨៨	១៣.៦.៧៨
៩៨៣	គង់ សារ៉ី	ប្រុស	៥៤៤	២៣.៦.៧៨
៩៨៤	ព្រាប ភាន	ប្រុស	៨០	១១.៧.៧៨
៩៨៥	ក្រ ឹ ង យ ុ ង ១	ប្រុស	២១	១៣.១១.៧៨ រៀតណាម?
៩៨៦	ឌ្ឍ ីម យ ុ ង ១ ម ីយ	ប្រុស	២៩០	១២.៥.៧៨ រៀតណាម
៩៨៧	ល ្ ង ១ ១ ១	ប្រុស	២៤១	១៤.២.៧៨ រៀតណាម
៩៨៨	Christopher Delance	ប្រុស		ជនជាតិអាមេរិក

ទើបដឹងថាពុកស្លាប់នៅទួលស្លែង

ឋិតក្នុងសម្លៀកបំពាក់ខោពណ៌ខ្មៅ អាវធ្នូតស-ខ្មៅប្រកបដោយទឹកមុខស្រស្តាតស្រណាត់ ពូល ពន្ធឹក ប្រឹងនិយាយរៀបរាប់អំពីរឿងរ៉ាវរបស់ឪពុករបស់គាត់ នៅក្នុងការិយាល័យរបស់មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា ។ មានស្រុកកំណើតនៅឃុំកុល ស្រុកជួនឆាវ ខេត្តបាត់ដំបង ពន្ធឹក សព្វថ្ងៃរស់នៅខណ្ឌឫស្សីកែវ រាជធានីភ្នំពេញ និងមានបងប្អូនបីនាក់ ក្នុងនោះ ពន្ធឹក ជាកូនពៅ ។ ពន្ធឹក មកកាន់មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជាក្រោយពីគាត់បានអានទស្សនាវដ្ដី «ស្វែងរកការពិត» និងបានឃើញចម្លើយសារភាពរបស់ឪពុកគាត់ដែលជាអ្នកទោសមន្ទីរស-២១ ។ ពន្ធឹក បានបាត់ឪពុកតាំងពីរបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យមកម្ល៉េះ ហើយអស់រយៈពេលយូរមកហើយ ដែលគាត់ព្រមទាំងម្តាយ និងសាច់ញាតិមិនដឹងថា ឪពុករបស់គាត់ត្រូវបានខ្មែរក្រហមយកទៅទីណាឡើយ ។

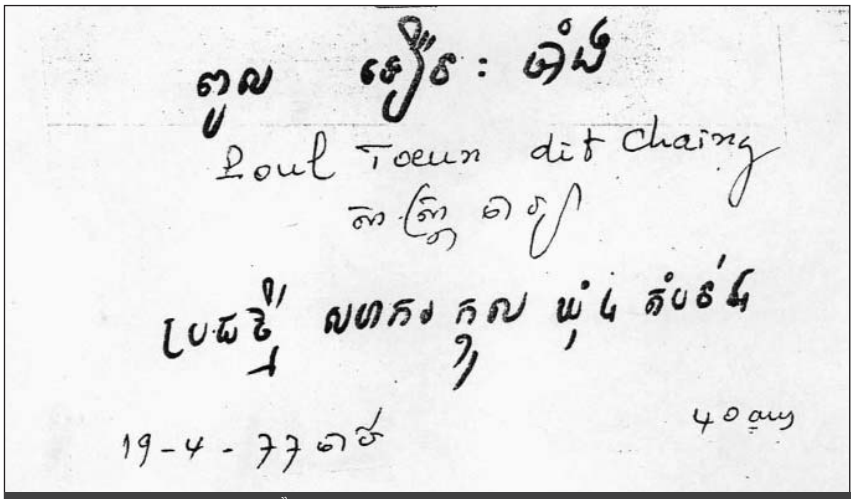

ក្របមុខចម្លើយរបស់ ពូល ទឿន ដែលជាឪពុករបស់ ពន្ធឹក

ប៉ុន្តែក្រោយពេលបានអានទស្សនាវដ្ដី «ស្វែងរកការពិត» ទើបគាត់ដឹងថា ឪពុករបស់គាត់បានបាត់បង់ជីវិតនៅទួលស្លែង ។ កាលពីចុងខែមិថុនាកន្លងទៅ ពន្ធឹក បានមកជួបលោក ញ្ញាណ សុជាតិ នៅមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា ដែលបានប្រគល់ឯកសារចម្លើយសារភាពទាំងស្រុងទៅឲ្យ ពន្ធឹក ។ នៅថ្ងៃទី៤ ខែកក្កដា កន្លងទៅ ពន្ធឹក បានមកកាន់មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារម្តងទៀត ហើយបានជួបនឹងខ្ញុំ (ស៊ិន សុធីតា) ហើយបាននិយាយប្រាប់ខ្ញុំទាំងទឹកមុខក្រៀមក្រំថា នៅឆ្នាំ១៩៧០ ឪពុករបស់គាត់ដែលមានឈ្មោះ ពូល ទឿន គឺជាសាស្ត្រាចារ្យមួយរូបនៅខេត្តបាត់ដំបង ដែលមានចំណេះវិជ្ជាខ្ពស់ ។ ដោយសារតែ ពន្ធឹក កាលនោះនៅក្មេង គាត់មិនសូវស្គាល់ឪពុកច្បាស់ទេ ។ ទើបពេលដែលគាត់ធំដឹងក្តីហើយ ទើបគាត់ពុះអ្នកស្រុកនិយាយពីឪពុកគាត់ថាជាមនុស្សចេះដឹង មានអាកប្បកិរិយាស្ងួតបួតចេះគោរពចាស់ទុំ និងទទួលបានការស្រឡាញ់រាប់អានគ្រប់គ្នាពីសំណាក់អ្នកស្រុកនិងសហការីរបស់គាត់ ។ ពន្ធឹក បាននិយាយថាបងប្អូនរបស់គាត់តែងប្រាប់ថា ឪពុករបស់គាត់តែងណែនាំកូនឲ្យប្រព្រឹត្តល្អ និងខំប្រឹងរៀនជានិច្ច ។

ក្នុងឆ្នាំ១៩៧៥ គ្រួសាររបស់ ពន្ធឹក ត្រូវបានខ្មែរក្រហមជម្លៀសទៅនៅសហករណ៍ក្តុលឃុំ៨ ស្រុកជួនឆាវ តំបន់ ៨ ក្នុងខេត្តបាត់ដំបង ។ ពេលនោះ ពន្ធឹក ត្រូវបានខ្មែរក្រហមបញ្ជូនឲ្យទៅរស់នៅជាមួយកងកុមារ ឃ្លាតចេញពីឪពុកម្តាយរបស់គាត់ ដោយពេលនោះមានអាយុត្រឹមតែបីឆ្នាំប៉ុណ្ណោះ ។

ពន្ធឹក បានបន្ថែមថា «ខ្ញុំរស់នៅជាមួយលោកឪពុកបានតែរយៈពេលវេលាដ៏ខ្លីប៉ុណ្ណោះក្នុងរបបខ្មែរក្រហម» ។ ក្រោយមកខ្មែរក្រហមក៏ចាប់ឪពុករបស់គាត់ទៅ ដោយគ្មាននរណាដឹងថាយកទៅទីណាឡើយ ។

ក្រោយពីរបបខ្មែរក្រហមបានដួលរលំទៅ ម្តាយរបស់ ពន្ធឹក បាននិយាយរៀបរាប់អំពីដំណើរជីវិតរបស់ឪពុកថា ថ្ងៃមួយក្នុងឆ្នាំ១៩៧៧ ដោយសារតែខ្មែរក្រហមដឹងថាឪពុកគាត់ជាគ្រូបង្រៀន ឈ្លបពីរនាក់បានមកហៅឪពុកគាត់ដោយយកលេសថា

យកទៅធ្វើការនៅសហករណ៍ ។

ឪពុករបស់ ពន្ធឹក ក៏ជាត់រហូត ហើយម្តាយរបស់គាត់តែងតែគិតថា ប្តីរបស់គាត់ប្រហែលជាស្លាប់នៅទីនោះហើយ ។ ក្រុមគ្រួសាររបស់ ពន្ធឹក តែងតែគិតថា ឪពុករបស់គាត់ស្លាប់នៅក្នុងខេត្តបាត់ដំបងរហូតមក ។

ក្រោយមក ពេលទទួលបានដំណឹងថា ឪពុករបស់ខ្លួនបានស្លាប់នៅទួលស្វែង ពន្ធឹក មានអារម្មណ៍រន្ធត់ និងឈឺចាប់យ៉ាងខ្លាំង ខណៈពេលដែលឪពុកជាទីស្រឡាញ់របស់ខ្លួនបាត់បង់ជីវិតនៅក្នុងទីកន្លែងព្រៃផ្សៃមួយនេះ ។

ដំបូង ពន្ធឹក សឹងតែមិនជឿថាឪពុករបស់គាត់ស្លាប់នៅទីនោះ ដោយសារតែគាត់រន្ធត់ចិត្តខ្លាំងពេក ។ ដោយសារតែមិនទាន់អស់ចិត្ត ពន្ធឹក ខិតខំចំណាយពេលវេលាជាច្រើនដើម្បីតស៊ូសិក្សាស្រាវជ្រាវរិះរកគ្រប់វិធីដើម្បីចង់ដឹងថាឪពុករបស់គាត់ពិតជាបានស្លាប់នៅមន្ទីរស-២១ឬយ៉ាងណា ។

ពន្ធឹក បានទទួលចម្លើយសារភាពរបស់ឪពុកគាត់ដែលមានកម្រាស់ជិតមួយរយទំព័រដែលមានអ្នកសួរចម្លើយឈ្មោះ ខន នៅមន្ទីរស-២១ ។

ពន្ធឹក បានទិយាយថា គាត់នឹងបានដឹងច្រើនបន្ថែមទៀតតាមរយៈចម្លើយសារភាពនេះ ហើយគាត់នឹងខិតខំស្រាវជ្រាវបន្តទៀតដើម្បីឲ្យដឹងពីមូលហេតុដែលខ្មែរក្រហមចាប់ឪពុកគាត់ទៅ ។

ក្រោយពីបានទទួលដំណឹងនេះ ក្រុមគ្រួសាររបស់ ពន្ធឹក តក់ស្លុត អាណិត និងស្រណោះយ៉ាងខ្លាំងនៅពេលដែលដឹងថាឪពុករបស់គាត់ស្លាប់នៅទួលស្វែង ។

ជាចុងក្រោយ ពន្ធឹក បានបន្ថែមទៀត បន្ទាប់ពីគាត់បានទទួលដំណឹងនេះរួចមក គាត់និងក្រុមគ្រួសារបងប្អូន និងសាច់ញាតិរបស់គាត់នឹងនាំគ្នារៀបចំធ្វើបុណ្យដើម្បីឧទ្ទិសកុសលដល់វិញ្ញាណក្ខន្ធរបស់ឪពុកគាត់នាពេលខាងមុខនេះ ។

ស៊ិន សុធីតា

ខ្សែភាពយន្តឯកសាររឿង"ក្បាច់ទឹកទន្លេ"

"ក្បាច់ទឹកទន្លេ" គឺជាខ្សែភាពយន្តឯកសាររបស់មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា ដែលទទួលបានការគាំទ្រ និងទិដ្ឋការពីក្រសួងវប្ប្ធម៌ និងវិចិត្រសិល្ប: ។ មកដល់ពេលនេះ ខ្សែភាពយន្ត "ក្បាច់ទឹកទន្លេ" ទទួលបានពានរង្វាន់លំដាប់ពិភពលោកចំនួន១២ហើយ ។ "ក្បាច់ទឹកទន្លេ" បង្ហាញនូវដំណើរជីវិតមួយដ៏វិសេសវិសាល និងមិនធ្លាប់មានពីមុនមក ដែលផ្តើមចេញពីតំបន់ជនបទ ចុងកាត់មាត់ញាក ព្រៃកុ និងភូមិនេសាទនៅលើផ្ទៃទឹករបស់តួអង្គទាំងបី ។ ខ្សែភាពយន្តនេះបានចាក់បញ្ចាំងនៅសារមន្ទីរសិល្ប:ទំនើប សហរដ្ឋអាមេរិក ចាប់ពីថ្ងៃទី១២ ដល់ថ្ងៃទី១៧ ខែមិថុនា ឆ្នាំ២០១៣ និងប្រទេសអូទ្រីស ប៊ែលហ្ស៊ីក អាឡឺម៉ង់ ក្រូអ៊ីតាង ស្ពាញ អ៊ីតាលី និងប្រទេសអង់គ្លេស ។ ខ្សែភាពយន្តឯកសារនេះ ក៏ត្រៀមនឹងដាក់បញ្ចាំងតាមសាកលវិទ្យាល័យ និងភូមិចំនួន៦០ ទូទាំងប្រទេសកម្ពុជា ដើម្បីបើកឲ្យមានការពិភាក្សាស្តីពីការផ្លាស់ប្តូរបរិស្ថានដើម្បីស្វែងរកដំណោះស្រាយ ។

ខ្សែភាពយន្តនេះក៏មានចាក់បញ្ចាំងជូនទស្សនាវៀងរាល់ថ្ងៃសុក្រនៅមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា ។

ព័ត៌មានបន្ថែមសូមទាក់ទង កញ្ញា សា ហ្ការ៉ាលី តាមរយៈទូរស័ព្ទលេខ: ០ ១២ ៥ ១ ១ ៩ ១ ៤ ។

អ៊ីម៉ែល : *truthfatily.s@dccam.org* គេហទំព័រ : *www.ariverchangescourse.com*

ជីវិតក្រោមរបបខ្មែរក្រហម

ក្រោយរបបខ្មែរក្រហមដួលរលំក្នុងឆ្នាំ១៩៧៩ ប្រជាជនកម្ពុជាភាគច្រើននាំគ្នាធ្វើដំណើរត្រលប់ទៅស្រុកកំណើតរបស់ខ្លួនវិញ ចំណែកអ្នកខ្លះទៀតសម្រេចចិត្តធ្វើដំណើរទៅព្រំដែនកម្ពុជា-ថៃដើម្បីស្វែងរកម្ហូបអាហារបរិភោគនិងទីសុវត្ថិភាព។ កែវ ទីណង់ ក្រោយពីត្រឡប់ទៅរស់នៅស្រុកកំណើតក្នុងស្រុកឈូក ខេត្តកំពតបានមួយរយៈ ក៏សម្រេចចិត្តនាំគ្រួសារផ្ទាស់ទីលំនៅទៅខេត្តមណ្ឌលគីរីវិញដោយសារតែគេចខ្លួនពីការចាប់កំណែនយោធានិងខ្លាចយោធាខ្មែរក្រហម។

កែវ ទីណង់ ជាកូនប្រុសម្នាក់ក្នុងចំណោមបងប្អូនប្រុសស្រីប្រាំពីរនាក់ដែលមានឪពុកម្តាយជាកសិករ។ ក្រោយថ្ងៃទី១៧ ខែមេសា ឆ្នាំ១៩៧៥ គាត់និងគ្រួសារបន្តរស់នៅស្រុកឈូក ខេត្តកំពតដដែលនិងធ្វើស្រែជាធម្មតា។ ទីណង់ បាននិយាយថា ការរស់នៅទីនោះមួយឆ្នាំដំបូងមិនមានការលំបាកអ្វីទេ ព្រោះការងារក៏មិនសូវធ្ងន់ ហើយរបបអង្គរក៏បានច្រើនគួរសមគឺម្នាក់មួយកំប៉ុងក្នុងមួយថ្ងៃ។ ទីណង់ បានបន្ថែមទៀតថា ក្នុងឆ្នាំ១៩៧៦ អង្គការបានចាត់តាំងឲ្យគាត់ធ្វើការក្នុងកងសេដ្ឋកិច្ចដែលគ្រប់គ្រងដោយប្រធានកងឈ្មោះ ដល។ គាត់មានតួនាទីជាអ្នកបុកស្រូវនិងធ្វើការងារផ្សេងៗនៅក្នុងភេជបាយដែលការងារទាំងនោះមិនសូវជាលំបាកប៉ុន្មានទេចំពោះគាត់។ មួយរយៈក្រោយមក ប្រធានសហករណ៍បានមកស្នើសុំ ទីណង់ ពីកងសេដ្ឋកិច្ចឲ្យទៅធ្វើការនៅកងចល័តស្រុកវិញ។ ទីណង់ បាននិយាយទាំងតួញតែ្ពរថា ការងារនៅកងចល័តលំបាកជាងការងារនៅកងសេដ្ឋកិច្ចឆ្ងាយណាស់ព្រោះគាត់ត្រូវទៅលើកទំនប់ជីកប្រឡាយ ហើយរបបអាហារក៏មិនគ្រប់គ្រាន់ទៀត។

នៅឆ្នាំ១៩៧៧ កងចល័តរបស់ ទីណង់ ត្រូវអង្គការបញ្ជូនឲ្យទៅជីកប្រឡាយនៅភូមិទាន់ហាន់ ឃុំទាន់ហាន់ ស្រុកកំពង់ត្រាច។ ដោយសារតែធ្វើការជាច្រើនម៉ោងគ្មានពេលសម្រាក ហើយអាហារហូបចុកមិនគ្រប់គ្រាន់ធ្វើឲ្យអ្នកនៅកងចល័តទាំងអស់ចុះស្គមយ៉ាងឆាប់រហ័ស។ ទីណង់ បាននិយាយថា «ខ្ញុំ ចុះស្គមយ៉ាងខ្លាំង នៅសល់តែស្បែកដណ្តប់ឆ្អឹង ក្បាលជង្គង់ធំជាងក្បាល មើលទៅហាក់បីដូចជាខ្ទោច។ ដោយអំណាចនៃសេចក្តីស្រេកឃ្លាន យប់មួយ ទីណង់ និងមិត្តម្នាក់ទៀតបាននាំគ្នាទៅលួចអាហារនៅភេជបាយហូបតែថៃដទ្យ អាក្រក់ ឈ្លបមកទាន់ក៏ចាប់បានមិត្តរបស់គាត់។ ឈ្លបទាំងនោះវាយទាត់ធាក់មិត្តរបស់គាត់យ៉ាងខ្លាំងមុននឹងលែងមកវិញ។ តែជាសំណាង ពេលនោះ ទីណង់ រត់រួច ហើយឈ្លបក៏មិនសួរដេញដោលរកអ្នកផ្សេងទៀតដែរ។ ចាប់តាំងពីថ្ងៃនោះមក គាត់និងមិត្តរបស់គាត់លែងហ៊ានប្រថុយជីវិតទៅលួចអាហារនៅភេជបាយទៀតដែរ។

ចុងឆ្នាំ១៩៧៨ អង្គការបានផ្ទាស់កងចល័តរបស់ ទីណង់ ទៅលើកទំនប់ចឹងទូកដែលស្ថិតនៅខាងលិចផ្សារកំពតវិញ។ ផ្ទៀតពេលនោះ ទីណង់ បានលួចរត់មកស្រុកកំណើតនៅឯឃុំត្រពាំងរាំង ស្រុកឈូក ព្រោះគាត់ដឹងពីដែនការរបស់អង្គការ ក្រោយពីលើកទំនប់ចឹងទូកហើយ នឹងបញ្ជូនកងរបស់គាត់ទៅធ្វើការនៅភូមិទាន់ហាន់វិញ ដែលជាកន្លែងពិបាកនឹងរស់។ ទីណង់ ក៏លាក់ខ្លួននៅស្រុកកំណើតរហូតដល់ថ្ងៃដែលកងទ័ពវៀតណាមចូលរំដោះ។ ក្នុងព្រឹត្តិការណ៍ច្បាំងគ្នានៅពេលនោះ ទីណង់ បាត់បង់បងប្រុសម្នាក់ឈ្មោះ កែវ អន ព្រោះនៅពេលនោះសភាពការណ៍ជ្រួលច្របល់ខ្លាំង គាត់ក៏បែកពីបងប្រុសនៅពេលនោះទៅដោយមិនដឹងបែកទៅទីណា។

ទីណង់ រៀបការក្នុងឆ្នាំ១៩៧៨ ដោយអង្គការជាអ្នកជ្រើសរើសតែក្រោយឆ្នាំ១៩៧៩ ក៏លែងលះគ្នាដោយសារការរស់នៅមិនចុះសម្រុងនឹងគ្នា។

ទីណង់ បានរស់នៅស្រុកកំណើតរហូតដល់ឆ្នាំ១៩៨២ ទើបផ្ទាស់ទីលំនៅមកនៅស្រុកកោះញែក ខេត្តមណ្ឌលគីរីវិញ។ គាត់បានរៀបការជាមួយប្រពន្ធថ្មីទៀតនិងមានកូនប្រុសស្រីប្រាំមួយនាក់។

ទីណង់ បានមកស្តាប់ការជំនុំជម្រះនៅសាលាក្តីខ្មែរក្រហមដើម្បីចង់ដឹងចម្លើយពិតរបស់មេដឹកនាំខ្មែរក្រហមពីហេតុផលដែលធ្វើឲ្យប្រជាជនខ្មែររាប់លាន់នាក់រងទុក្ខវេទនា។ ទីណង់ មានការពេញចិត្តចំពោះសាលាក្តីនេះនិងសង្ឃឹមថា តុលាការមួយ នេះនឹងផ្តល់ឲ្យគាត់នូវយុត្តិធម៌យ៉ាងពិតប្រាកដ។ **អ៊ុន សុជាវី**

ការណីចាប់ដែលមិនអាចបំភ្លេចបាន

ឈឹង សាខន អាយុ ៤៨ឆ្នាំ ជាជនជាតិភួយ រស់នៅស្រុកតែ្បងមានជ័យ ខេត្តព្រះវិហារ ។ សព្វថ្ងៃនេះ គាត់ប្រកបមុខរបរផ្ទើរស្រែ ចម្ការ និងដងដ័រទឹកនៅក្នុងព្រៃ ។ ឪពុករបស់ សាខន ឈ្មោះ អៀម ឈឹង ។ សាខន មានប្តីឈ្មោះ ដាន់ រ៉ែត និងកូនទាំងអស់បីនាក់ ។ នៅពេលសាកសួរពីប្រវត្តិរឿងរ៉ាវសម័យខ្មែរក្រហម សាខន និយាយទាំងសំឡេងរដើនៗ ដែលមានសៀងជាការសាកួយថា ក្នុងចិត្តរបស់គាត់ពោរពេញទៅដោយកំហឹង និងសេចក្តីសង្ឃឹកព្រោះគាត់បានបាត់បង់អ្នកជាទីស្រលាញ់ដែលនៅជុំវិញខ្លួនរបស់គាត់ ។

សាខន បានរៀបរាប់ថា គាត់ឈឺចាប់ណាស់នៅក្នុងសម័យខ្មែរក្រហមដោយសារអំពើឃោរឃៅរបស់កម្មាភិបាលខ្មែរក្រហម ។ គាត់ពុំបានចាំឈ្មោះអ្នកទាំងនោះជាក់លាក់ទេគឺគ្រាន់តែដឹងថា «ទាហានប៉ុល ពត» ប៉ុណ្ណោះ ។

នៅវេលាថ្ងៃមួយ ក្នុងឆ្នាំ១៩៧២ ពេលដែល សាខន នៅក្រោមផ្ទះ គាត់បានឃើញយោធាខ្មែរក្រហមមួយក្រុមទៅដល់ផ្ទះរបស់គាត់ ហើយស្រែកហៅឲ្យឪពុករបស់គាត់ចុះមកក្រោម ។ នៅពេលដែលឪពុកគាត់ចុះមកស្រាប់តែយោធាទាំងនោះចាប់ចងស្ងាបសេក ហើយក៏បណ្តើរឪពុកគាត់ចេញទៅ ។ ពេលនោះ ម្តាយគាត់ពុំនៅផ្ទះទេ ព្រោះខ្មែរក្រហមបញ្ជាឲ្យទៅរុតត្រីនៅឆ្ងាយពីភូមិតាំងពីព្រឹកព្រលឹម ។ សាខន នៅផ្ទះពីរនាក់ប្អូនប៉ុណ្ណោះ ដូច្នេះគាត់បានត្រឹមតែគោងជើងឪពុក និងរត់តាមស្រែកហៅឪពុកឲ្យចាំគាត់ ។ ឃើញដូច្នេះ យោធាខ្មែរក្រហមបានបញ្ជាឲ្យបង់ប្អូនគាត់ត្រឡប់មកផ្ទះវិញដោយប្រាប់ថា យកទៅនោះ ពុំមែនយកទៅសម្ងាប់ចោលទេ គឺយកគាត់ឲ្យទៅសម្រាកព្យាបាលនៅពេទ្យតែប៉ុណ្ណោះ ។ ទោះបីយ៉ាងណា សាខន មិនជឿយោធានោះទេព្រោះឪពុករបស់គាត់ពុំមានជំងឺទេ ហេតុអ្វីបានជាចាប់គាត់ទៅដាក់នៅពេទ្យ?

រយៈពេលប៉ុន្មានថ្ងៃក្រោយមក មានមេភូមិម្នាក់ឈ្មោះ

ជឹង សុខន រូបទីប្រាំពីរពីឆ្វេង ជួរខាងក្រោយ ថតនៅសារមន្ទីរប្រល័យពូជសាសន៍ទួលស្លែងជាមួយអ្នកភូមិផ្សេងទៀត

គាកែន ជាមនុស្សចិត្តល្អមកលួចជ្រាប់គាត់ថា ឪពុករបស់គាត់ត្រូវខ្មែរក្រហមយកទៅសម្លាប់ចោលហើយ ថែមទាំងជ្រាប់ពីទីតាំងសម្លាប់ទៀតគឺនៅភូមិពោធិ៍ ហើយជ្រាប់ឲ្យគាត់ទៅមើល ។ ពេល គាកែន និយាយចប់ សាខន ដើរទៅកន្លែងនោះភ្លាម ។ ពេលទៅដល់ទីតាំងសម្លាប់នោះ សាខន រន្ធត់យ៉ាងខ្លាំង ទោះបីជាគាត់មិនបានឃើញយោធា ខ្មែរក្រហមវាយធ្វើបាប និងសម្លាប់ឪពុកផ្ទាល់ភ្នែកក៏ដោយ ។ សាខន ឃើញសាកសពឪពុកគាត់ដេកផ្តាប់មុខដោយមានស្នាមវះលើខ្នង ។ សាខន បន្តថា ការវះនោះ គឺជ្រាកដជាវះយកថ្លើមឪពុកគាត់ ។ សាខន បានលួចកាយដឹកប់សាកសពឪពុកនៅទីនោះ ។ ទាំងម្តាយ ហើយ សាខន ពុំហ៊ានយំឲ្យញ្ញសំឡេងទេ ព្រោះខ្លាចអង្គការចោទថាខ្លាំង រួចយកទៅសម្លាប់ទៀត ។

រំលងបានជ្រាំថ្ងៃក្រោយមកទៀត អ៊ំខាងម្តាយរបស់ សាខន ម្នាក់ត្រូវខ្មែរក្រហមចាប់យកទៅបន្តទៀត ។ នៅពេលដែលចាប់ទៅនោះ យោធាខ្មែរក្រហមជ្រាប់ថា អ៊ំរបស់គាត់ត្រូវយកសំបុត្រទៅភូមិពោធិ៍ដ្ឋិតនៅសម័យនោះអ៊ំរបស់គាត់មានតួនាទីជានីរសារ ប៉ុន្តែ សាខន មិនបានឃើញអ៊ំរបស់គាត់ត្រឡប់មកផ្ទះវិញទេ ។ អ្នកភូមិបានជ្រាប់ថា ខ្មែរក្រហមយកអ៊ំរបស់គាត់ទៅសម្លាប់ចោលហើយ គឺនៅតាមផ្លូវចម្ងាយ២គីឡូម៉ែត្រពីភូមិពោធិ៍ ។ សាខន បានរកឃើញសាកសពអ៊ំរបស់គាត់ផ្ទាល់ភ្នែក ដោយខ្មែរក្រហមសម្លាប់រួចហើយញាត់ចូលទៅក្នុងប្រហោងឈើធំមួយ ។ មិនត្រឹមតែឪពុកនិងអ៊ំរបស់ សាខន ទេ សូម្បីតែកុមារ ដែលមានអាយុស្រ្ទបាល១ សាខន ឈ្មោះ ទេព ក៏ត្រូវខ្មែរក្រហមចាប់ទៅសម្លាប់ចោលដែរ ។ បំណែកបងប្អូនជីដូនមួយរបស់គាត់ ទាំងម្តាយទាំងកូន ដែលពុំដឹងថាមានកំហុសអ្វីនោះ ក៏ត្រូវខ្មែរក្រហមចាប់យកទៅសម្លាប់ចោលទៀត ។

បន្ទាប់ពីឪពុកស្លាប់ទៅ សាខន ដែលពេលនោះគាត់មានអាយុប្រមាណដប់ឆ្នាំ ត្រូវអង្គការបំបែកចេញពីម្តាយនិងបងប្អូនឲ្យទៅរស់នៅក្នុងអង្គភាពកុមារដែលគ្រប់គ្រងដោយ យាយពៀ ជាប្រធានកង និង តាលុច ជាគណៈឃុំ ។ នៅទីនោះ ប្រធានកងប្រើ សាខន ឲ្យដឹកប្រឡាយ លើកទំនប់ និងឲ្យហូបតែបបរប៉ុណ្ណោះ ។ សាខន និងអ្នកដទៃទៀត ដែលជាជនជាតិតួយ មិនត្រូវបានអនុញ្ញាតឲ្យនិយាយភាសារបស់ខ្លួនទេ គឺនិយាយភាសាខ្មែរទាំងអស់ បើពុំដូច្នោះទេអង្គការនឹងយកទៅសម្លាប់មិនខាន ។ នៅឆ្នាំ១៩៧៧ ខ្មែរក្រហមបានចាប់ សាខន ដាក់នៅក្រោមទំនប់ ម្តុំសាលារៀនភូមិព្រះមេ ដោយចោទថាគាត់ជាកូនខ្លាំង ។ យោធាខ្មែរក្រហមបានចាប់គាត់ចងស្ទាបសេក ហើយវាយធ្វើបាបរហូតដល់បែកឈាម ហើយយកសំបុកអង្ក្រង់មកដាក់លើក្បាល និងខ្ជួនគាត់ធ្វើឲ្យគាត់ឈឺចាប់យ៉ាងខ្លាំង ។ ដោយសារទ្រាំទ្រពុំបានជាមួយនឹងទារុណកម្មនោះ សាខន បានលួចរត់ឡើងទៅលើទំនប់ តែយោធាបានចាប់គាត់ទម្លាក់ចុះមកក្រោមវិញ ហើយវាយគាត់បន្ថែមទៀត ។ ពេលនោះ សាខន បានញ្ជូយោធាម្នាក់និយាយថា «ឲ្យបាយទឹកវាស៊ីសិនទៅ ចាំវាយទៀត» ។

សាខន និយាយថា គាត់បានរួចជីវិតនៅពេលដែលវៀតណាមចូលមកវាយ តែអ្វីដែលគាត់សោកស្តាយបំផុតនោះ គឺឪពុកជាទីស្រលាញ់របស់គាត់ និងអ្នកដទៃទៀតបានស្លាប់ទៅដោយពុំមានកំហុស ។ **រ៉ាយ ដារ៉ីន**

ដំណឹងសួររកបួន

នាងខ្ញុំឈ្មោះ ហង្ស ហួន និងប្តីឈ្មោះ សរ មឿន រស់នៅភូមិត្រពាំងស៊ីត សង្កាត់គងនយ ខណ្ឌដង្កោ រាជធានីភ្នំពេញ ។ នាងខ្ញុំសូមប្រកាសរកបួនពីរនាក់ គឺ : ◆ បួនស្រី ហង្ស ហ៊ីម និងប្តីឈ្មោះ មុំ ភ័ន ។ អ្នកទាំងពីរមានកូនបួននាក់ ទី១) ស្រីញ៉ីប, ទី២) សុភ៉ី, ទី៣) សុជាត និង ទី៤) អាចក់ ◆ បួនប្រុស ហង្ស សំណាង ហៅ ក្រឹម និងប្រពន្ធឈ្មោះ សយ ឃឿន ។ អ្នកទាំងពីរមានកូនពីរនាក់ ទី១) ណាក់ និង ទី២) ណូត ។

សូមបញ្ជាក់ថា គ្រួសារបួនៗទាំងពីរបែកគ្នាជាមួយនាងខ្ញុំនៅម្តុំអូរបែកកួមក្នុងឆ្នាំ១៩៧៥ ក្រោយពេលដែលខ្មែរក្រហមវាយកាន់ទីក្រុងភ្នំពេញ ។ ក្រោយមកនាងខ្ញុំឮដំណឹងថា គ្រួសារបួនទាំងពីរត្រូវខ្មែរក្រហមជម្លៀសទៅខេត្តបាត់ដំបង ហើយក៏បាត់ដំណឹងរហូតមកដល់ពេលនេះ ។

អាស្រ័យហេតុនេះ បើបងប្អូនណាបានដឹង ឬស្គាល់ឈ្មោះដែលបានរៀបរាប់ខាងលើសូមទំនាក់ទំនងតាមរយៈអាសយដ្ឋានផ្ទះលេខ ៦៦ មហាវិថីព្រះសីហនុ រាជធានីភ្នំពេញ ឬតាមរយៈទូរស័ព្ទលេខ: ០ ១ ៦ ៨ ៧ ៦ ៦ ៩ ២ ។ ***សូមអរគុណ!***

ចន្ធ ស្រីមុំ : ស្ថានភាពក្នុងគុកមើលទៅដូចឋានរក

ចន្ធ ស្រីមុំ អាយុ២៥ឆ្នាំ កំពុងអង្គុយមើលជាប់ចិត្តទៅនឹងភាពយន្តឯកសារដែលបញ្ជាំងនៅក្នុងបន្ទប់សិក្សានៃសកលវិទ្យាល័យឯកទេសកម្ពុជា ទីរួមខេត្តកំពង់ធំ ។ ភាពយន្តឯកសារនោះបង្ហាញពីមនុស្សដែលជាប់ច្រវាក់ជើង មានរូបរាងកាយស្គមរីងរៃដោយការបង្ហត់អាហារ និងការធ្វើទារុណកម្ម និងមានរូបភាពសាកសពត្រូវជាប់ច្រវាក់នៅលើគ្រែដែក និងនៅលើឥដ្ឋផ្ទាល់ដីក្នុងថ្ងៃកណ្តាល ។ ចប ប៉ែ្ល សោរដែក ម៉ាស៊ីនថតរូប និងរូបភាពដ៏គួរឲ្យរន្ធត់ជាច្រើនទៀតត្រូវបានដាក់ពង្រាយនៅក្បែរនោះ ។ ទិដ្ឋភាពទាំងនោះបានកើតឡើងនៅថ្ងៃទី១០ ខែមករា ឆ្នាំ១៩៧៩ នៅគុកទួលស្លែងក្រុងភ្នំពេញ ។ ឆ្នាំគុក និងកម្មាភិបាលដទៃបានចាកចេញប៉ុន្មានថ្ងៃមុនថ្ងៃដោយបន្សល់ទុកនូវសាកសពដែលស្លាប់រាប់ពាន់ ។

ចន្ធ ស្រីមុំ ឡើងសួរសំណួរចាក់ផ្ទាំងគេហទំព័រឃ្លាំមើលតុលាការខ្មែរក្រហម

ស្រីមុំ ដែលជានិស្សិតឆ្នាំទី១ផ្នែកអក្សរសាស្ត្រនៅសកលវិទ្យាល័យឯកទេសកម្ពុជាបានដឹងអំពីរបបខ្មែរក្រហម (ចន្លោះឆ្នាំ ១៩៧៥-១៩៧៩) តាមរយៈម្តាយរបស់ខ្លួននិងគ្រូបង្រៀន ។ ស្រីមុំ ធ្លាប់បានធ្វើដំណើរទស្សនកិច្ចទៅកាន់សារមន្ទីរប្រល័យពូជសាសន៍ទួលស្លែងម្តងក្នុងនាមជាភ្ញៀវទេសចរណ៍ ។

ប៉ុន្តែស្រីមុំ មិនដែលបានឃើញវីដេអូរយៈពេលប្រាំពីរនាទីដែលក្រុមឃ្លាំមើលសាលាក្តីខ្មែរក្រហមបានបង្ហាញនៅថ្ងៃទី២២ ខែមិថុនា ឆ្នាំ២០១៣ ដល់ខ្លួន និងមិត្តរួមថ្នាក់នោះឡើយ ។

នៅក្នុងខ្សែភាពយន្តឯកសារនោះ ទាហានវៀតណាមបានចូលដល់ភ្នំពេញ បន្ទាប់ពីរបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យបានដួលរំលំនៅថ្ងៃទី៧ ខែមករា ឆ្នាំ១៩៧៩ ។ ទាហានទាំងនោះបានទៅកាន់គុកទួលស្លែងដែលជាអតីតសាលារៀនដោយសារកិនសួយនៃសាច់រលួយ ។ នៅទីនោះ ទាហានវៀតណាមបានរកឃើញថា ថ្នាក់រៀនជាច្រើនត្រូវបានប្រែក្លាយទៅជាកន្លែងធ្វើទារុណកម្ម ។ ទាហានទាំងនោះបានឲ្យអ្នកការសែតវៀតណាមពីរនាក់ថតភាពយន្ត និងរូបភាពដ៏ឈារឈាដែលប្រព្រឹត្តដោយខ្មែរក្រហម ។

ទោះបីជារូបភាពវីដេអូ ស-ខ្មៅ មិនសូវច្បាស់ហើយដៃរបស់អ្នកថតរូបមិននៅនឹងក៏ដោយ ស្រីមុំ បានចាប់អារម្មណ៍លើរូបភាពអ្នកទោសដែលស្ថាប់ដោយសារការវះពោះ ។ រូបភាពនោះគឺនៅគុកទួលស្លែងដែលស្គាល់ថាជាមន្ទីរសន្តិសុខស-២១ ជាទីដែលខ្មែរក្រហមបានធ្វើទារុណកម្ម និងសម្លាប់មនុស្សប្រហែលមួយម៉ឺនបួនពាន់នាក់ ។

ខណៈដែលកញ្ញា ជា ដណ្ណា ប្រធានក្រុមឃ្លាំមើលសាលាក្តីខ្មែរក្រហមបានស្នើសុំយោបល់គបពីនិស្សិតទាំងអស់ចំពោះការចាក់ផ្សាយភាពយន្តឯកសារ ។ ស្រីមុំ គឺជាមនុស្សដំបូងដែលលើកដៃ ។ ស្រីមុំ បានប្រាប់និស្សិតដទៃដោយទឹកមុខក្រៀមក្រំ និងចង្អក់ហឹតថា «ខ្ញុំមានការសោកស្តាយចំពោះមនុស្សដែលបានបាត់

បង់ជីវិត ។ ស្ថានភាពនៅក្នុងគុកនោះមើលទៅដូចឋានឋរក ។ ខ្ញុំចង់ផ្តោលទោសដល់មនុស្សដែលបានធ្វើរឿងនេះ» ។

កម្មវិធីធ្វើដំណើរអប់រំ

ស្រីមុំ គឺនិស្សិតម្នាក់ក្នុងចំណោមនិស្សិតប្រហែលជា១០០នាក់ ដែលបានចូលរួមសិក្ខាសាលានៃការធ្វើបទបង្ហាញនៅសាកលវិទ្យាល័យឯកទេសកម្ពុជា ខេត្តកំពង់ធំ ។

កម្មវិធីធ្វើដំណើរអប់រំគឺជាផ្នែកមួយនៃកិច្ចខិតខំប្រឹងប្រែងរបស់មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជាក្នុងការលើកស្ទួយការយល់ដឹងអំពីសម័យកាលដ៏ខ្មៅងងឹតក្នុងចំណោមប្រជាជនកម្ពុជាទាំងមូល ។ មានការប៉ាន់ស្មានមួយបង្ហាញថា ប្រជាជនចន្លោះចាប់ពី១.៧លាននាក់ដល់២.២លាននាក់ បានស្លាប់ដោយសារការបង្ហត់អាហារ ការធ្វើទារុណកម្ម និងការសម្លាប់ក្រោមរបបខ្មែរក្រហម ។ ទោះបីជាយ៉ាងណាក៏ដោយ កញ្ញា ជា ដល្ងា បាននិយាយថា មានយុវជនតិចតួចនៅឡើយដែលបានយល់ដឹងអំពីព្រឹត្តិការណ៍កាលពីរបបខ្មែរក្រហម ។

ក្នុងឆ្នាំ២០០៨ ក្រសួងអប់រំ យុវជន និងកីឬា បានតម្រូវឲ្យសាលាមធ្យមសិក្សាដាក់បញ្ចូលប្រវត្តិសាស្ត្រទាក់ទងនឹងខ្មែរក្រហមក្នុងកម្មវិធីសិក្សារបស់ខ្លួន ។ អំឡុងពេលការធ្វើបទបង្ហាញនៅសាកលវិទ្យាល័យនេះ ក្រុមឃ្លាំមើលសាលាក្តីខ្មែរក្រហមបានចែកសៀវភៅ ប្រវត្តិសាស្ត្រកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ(១៩៧៥-១៩៧៩) ដោះពុម្ពដោយមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា ។ ក្រុមឃ្លាំមើលសាលាក្តីខ្មែរក្រហមបានចែកចាយព្រឹត្តិប័ត្រសំណុំរឿង០០២ ចំនួន២០០ ច្បាប់ស្តីពីថាតើមេដឹកនាំខ្មែរក្រហមកំពូលរូបណាដែលត្រូវនិទ្ទ័ស? ព្រឹត្តិប័ត្រសង្កេតការណ៍ដំណើរការកាត់ទោសខ្មែរក្រហម និងទស្សនាវដ្ដី «ស្វែងរកការពិត» ។

បន្ទាប់ពីបានបង្ហាញភាពយន្ដឯកសារដល់និស្សិតទាំង កញ្ញា ជា ដល្ងា បានធ្វើបទបង្ហាញពីមន្ទីរសន្ដិសុខស-២១ ហើយបានទទួលចម្លើយតបពីនិស្សិតស្តីពីបទពិសោធន៍ និងការយល់ឃើញទាក់ទងនឹងរបបខ្មែរក្រហម ។ អ្នកស្រី គឹម សុវណ្ណដានី បានផ្ដល់នូវបទបង្ហាញអំពីគេហទំព័រឃ្លាំមើលសាលាក្តីខ្មែរក្រហមដែលមានទាំងភាសាខ្មែរ និងភាសាអង់គ្លេស ។ អ្នកស្រី គឹម សុវណ្ណដានី បានគូសបញ្ជាក់អំពីសារសំខាន់បីយ៉ាងនៅលើគេហទំព័រ : គេហទំព័រ

ព្រះសង្ឆដែលជានិស្សិតឡើងសួរសំណួរ

បញ្ចេញមតិ (Blog) ផ្នែកវីដេអូ (Multimedia) ផ្នែកព័ត៌មាន (News Sections) ។ អ្នកស្រីបាននិយាយថា គេហទំព័របញ្ចេញមតិដែលបានដាក់បញ្ចូលព័ត៌មានថ្មីជាទៀងទាត់គឺជាមធ្យោបាយដ៏សំខាន់ក្នុងការផ្ដល់ការយល់ដឹងអំពីដំណើរការជំនុំជម្រះក្នុងអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជា ។ បន្ទាប់មក អ្នកស្រីបានបង្ហាញនិស្សិតអំពីផ្នែកវីដេអូដែលរួមមានវីដេអូខ្លីៗស្តីពីការជំនុំជម្រះ បទសម្ភាសន៍តាមខ្សែវីដេអូនិងគម្រោងការចងចាំអំពើរំលោភបំពានសិទ្ធិមនុស្សធ្ងន់ធ្ងរ ។ ជាចុងក្រោយ អ្នកស្រីបានចង្អុលបង្ហាញដល់និស្សិតទាំងអស់ក្នុងការស្វែងរកអត្ថបទ បទវិចារណកថា និងបទអត្ថាធិប្បាយផ្សេងទៀត ។

ផ្នែកចុងក្រោយនៃការធ្វើបទបង្ហាញ លីម ដ័យទ័ត្ត បានធ្វើបទបង្ហាញស្តីពីដំណើរវិវឌ្ឍន៍នៃដំណើរការនីតិវិធីនៅអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញជាទីដែលមេដឹកនាំកំពូលខ្មែរក្រហមមួយចំនួនកំពុងតែត្រូវបានផ្ដន្ទាទោស ។

និស្សិតជាច្រើនដែលចូលរួមភាគច្រើនរៀនខាងជំនួញ និងហិរញ្ញវត្ថុ ។ និស្សិតទាំងនោះបានសិក្សានៅថ្ងៃសៅរ៍ និងអាទិត្យដូច្នេះហើយ និស្សិតទាំងនោះអាចធ្វើការងារពេញម៉ោងបាន ។ អំឡុងពេលការស្វាបសួងមតិ និស្សិតដែលចូលរួមក្នុងកម្មវិធីធ្វើបទបង្ហាញនៅថ្ងៃទី២២ ខែមិថុនា ក្រុមឃ្លាំមើលសាលាក្តីខ្មែរក្រហម

បានរកឃើញថា ប្រហែលជា៨៥ភាគរយនៃនិស្សិតចូលរួមគឺកើតក្រោយរបបខ្មែរក្រហម ។ និស្សិតដទៃទៀតមានអាយុលើស ៣០ឆ្នាំ ។ មានតែប្រាំបីភាគរយនៃសិស្សទាំងនោះបាននិយាយថា មានអ៊ីមែលប្រើប្រាស់ ។ ដប់ភាគរយអាចប្រើប្រាស់អ៊ីនធ័រណេតបាន ។

អ៊ីង្គាងពេលធ្វើបទបង្ហាញ កញ្ញា ជា ផល្លា បានកត់សម្គាល់ថា មនុស្សមួយចំនួននៅក្នុងថ្នាក់រៀនអាចនឹងក្លាយទៅជាមេដឹកនាំនៅពេលអនាគត ។ កញ្ញា បានបន្ថែមដោយបញ្ជាក់អំពីខ្វីមសារមួយក្នុងចំណោមខ្វីមសារស្នូលនៃការងាររបស់មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជាថា «អ្នកត្រូវតែសិក្សាអំពីអតីតកាល ដើម្បីយល់ដឹងអំពីអនាគត» ។

ខេត្តកំពង់ធំ ដែលមានទីតាំងនៅភាគខាងជើងក្រុងភ្នំពេញត្រូវធ្វើដំណើរប្រមាណបួនម៉ោង ហើយខេត្តនេះមានទំនាក់ទំនងយ៉ាងសំខាន់ទៅនឹងប្រវត្តិសាស្ត្ររបស់ប្រទេសកម្ពុជា ។ ខេត្តនេះគឺជាកន្លែងកំណើតរបស់អតីតមេដឹកនាំខ្មែរក្រហម ប៉ុល ពត (ឬ សាឡុត ស) និងមេដឹកនាំមន្ទីរសន្តិសុខ ស-២១ ឈ្មោះ ដាច (ហៅ ឌុច) ។

ប្រជាជនកម្ពុជានិងនិស្សិតបានបញ្ចេញមតិមួយចំនួនបាននិយាយថា គាត់មានសមាជិកគ្រួសារដែលត្រូវបានបង្ខំឲ្យធ្វើការងារពលកម្មហើយត្រូវបានសម្លាប់ចោលចន្លោះឆ្នាំ១៩៧៥ ដល់១៩៧៩ ។ ជាក់ស្តែង ស្រីមុំ បាននិយាយថា ឪពុកម្តាយរបស់គាត់ត្រូវបានបំបែកឲ្យទៅធ្វើការនៅកាលស្រែផ្សេងគ្នា ហើយមិនអាចជាក់ទង់គ្នាបាន ។

ស្រីមុំ បាននិយាយថា មានពួកម្នាក់ស្លាប់ក្រោយពេលជម្លៀសពីទីក្រុងភ្នំពេញដោយត្រូវឡានបុក ។ អ៊ីម្នាក់របស់ស្រីមុំ គឺជាទាហាន លន់ នល់ ។ ស្រីមុំ បាននិយាយថា មន្ត្រីរដ្ឋាភិបាល លន់ នល់ បានប្រាប់អ៊ីរបស់គាត់ថានឹងយកអ៊ីគាត់និងគ្រួសារចេញពីប្រទេសកម្ពុជាដោយសារដឹងថាខ្មែរក្រហមនឹងចូលមក ។ គ្រួសាររអ៊ីរបស់ ស្រីមុំ បានរត់គេចខ្លួន ប៉ុន្តែមន្ត្រីផ្សេងទៀតបានប្រាប់អ៊ីរបស់ ស្រីមុំ ឲ្យរង់ចាំមេរបស់ខ្លួននៅភ្នំពេញមុននឹងចាកចេញ ។ មនុស្សដដែលនោះក៏បានសម្លាប់អ៊ីរបស់ស្រីមុំ ។

ជាជ្ញា ហ្ស៊ីរ៉ាណូ និង អាស្ជ្ជ ស្ត្រីកហ្ស៊ី

និស្សិតនិងសាស្ត្រាចារ្យនៃសាកលវិទ្យាល័យឯកទេសកម្ពុជា ខេត្តកំពង់ធំ ថតរូបជាមួយបុគ្គលិកមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា ក្នុងខែមិថុនា ឆ្នាំ២០១៣

បូជនីយដ្ឋាន និង ការចងចាំ : អណ្តូងស្រមោល

មិនឆ្ងាយប៉ុន្មាន បូជនីយដ្ឋានមួយអាចមើលពីទីរួមខេត្ត ប៉ាត់ដំបង ។ មានទីតាំងនៅលើវាលមួយខាងក្រោយវត្ត មានសំណង់បូជនីយដ្ឋានរាងចតុកោណមួយដែលមានបង្ហួចកញ្ចក់ នៅជុំវិញនិងមានសំណល់ឆ្អឹងមនុស្សដែលបានស្លាប់ក្នុងរបបខ្មែរក្រហមពេញនៅក្នុងនោះ ។ នៅជុំវិញបូជនីយដ្ឋាននោះ មានចម្លាក់ថ្មជារូបភ្លើងដែលរៀបរាប់អំពីហេតុការណ៍កាលពីរបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យនៅពេលដែលខ្មែរក្រហមគ្រប់គ្រងប្រទេសកម្ពុជា ។ នៅជិតបូជនីយដ្ឋាននោះជាវត្តសំរោងក្នុង គឺជាវត្តមួយដែលខ្មែរក្រហមធ្លាប់ប្រើប្រាស់ជាគុក និងជាទីតាំងសួរចម្លើយ ។ អក្សរចារឹកនៅលើបូជនីយដ្ឋាននោះបានរៀបរាប់ថា មនុស្សចំនួន ១០០.០៨ ត្រូវបានសម្លាប់នៅទីនោះ ។ អ្វីដែលគួរឲ្យរន្ធត់នោះគឺ ថា អ្នកស្រុកដែលរស់នៅទីនោះបាននិយាយថា ឆ្អឹង និងលលាដ៍ក្បាលដែលតាំងនៅក្នុងបូជនីយដ្ឋាននោះត្រូវបានគាស់ចេញពីរណ្តៅមួយដែលជាគ្រឹះរបស់បូជនីយដ្ឋាននេះតែម្តង ។ ពេលយើងនិយាយអំពីប្រវត្តិបូជនីយដ្ឋានទៅកាន់អាចារ្យ និងដូនជីនៅវត្តនោះ គាត់បានប្រាប់យើងថា ជារឿយៗ មានបរទេសខ្លះបានមកទស្សនាបូជនីយដ្ឋាននេះដែរ ។ អាចារ្យនិងដូនជីបាននិយាយទៀតថា សាច់ញាតិរបស់អ្នកដែលបានស្លាប់ក៏បានមកទស្សនាទីតាំងនេះនិងបានយកផ្កាមកបូជាដែរ តែកម្រមានណាស់ ។

ចម្ងាយប្រមាណជា ១ ០ ០ គីឡូម៉ែត្រពីវត្តសំរោងក្នុង តាមផ្លូវជាតិលេខ ៥ ៧ គឺជាទីរួមខេត្តប៉ៃលិន ។ ទីតាំងខេត្តប៉ៃលិនគឺជាតំបន់ដែលធ្លាប់ត្រប់ត្រង់ដោយកងទ័ពដែលស្មោះនឹងមេដឹកនាំខ្មែរក្រហម អៀង សារី ។ អៀង សារី បានដ្ឋាចំនួនចូលមកក្លាយជាជាមួយរដ្ឋាភិបាល និងទទួលបានទទួលការអភ័យទោស និងការលើកលែងទោសពីសំណាក់អតីតព្រះមហាក្សត្រ នរោត្តម សីហនុ ក្នុងឆ្នាំ ១ ៩ ៩ ៦ ។ ក្រោយពីចុះចូលជាមួយរដ្ឋាភិបាល កងទ័ពខ្មែរក្រហម

រូបចម្លាក់ថ្មដែលរៀបរាប់ពីហេតុការណ៍ក្នុងរបបខ្មែរក្រហមនៅវត្តសំរោង ក្នុងខេត្តប៉ាត់ដំបង

ជាច្រើនបានដាស់ឫរជីវិតពីកងទ័ព មកជាប្រជាជនស៊ីវិលវិញ និងបានរស់នៅក្នុងទីតាំងដដែលគឺខេត្តប៉ៃលិននេះ ។ សព្វថ្ងៃភាគច្រើននៃអ្នកទាំងអស់នេះកំពុងរស់នៅទីនេះ ។ ទោះបីជារបបខ្មែរក្រហមដួលរលំហើយក៏ដោយ ដ្ឋត់គំនិត «អង្គការ» នៅតែជិតនៅក្នុងចិត្ត និងការគិតរបស់អតីតកម្មាភិបាលខ្មែរក្រហមនោះនៅឡើយ ។ នៅខេត្តប៉ៃលិននេះ យើងបានជួបប្រទះនូវភាពខុសប្លែកគ្នាយ៉ាងខ្លាំងរវាងអ្នកដែលធ្លាប់ឆ្លងកាត់របបខ្មែរក្រហម និងក្មេងដែលកើតក្រោយរបបនេះ ។

អតីតកម្មាភិបាលខ្មែរក្រហមនៅប៉ៃលិន

កើតក្នុងឆ្នាំ១៩៧៧ អតីតកម្មាភិបាលខ្មែរក្រហមម្នាក់មានអាយុជាងមួយឆ្នាំ ប៉ុណ្ណោះពេលដែលរបបខ្មែរក្រហមដួលរលំក្នុងខែមករា ឆ្នាំ១៩៧៩ ។ ប៉ុន្តែអតីតកម្មាភិបាលខ្មែរក្រហមរូបនេះនៅតែរៀបរាប់ថា របបខ្មែរក្រហមជារបបមួយដែលមិនមានជំងឺអេដស៍ ពេស្យាចារ្យ និងអំពើឆក់ប្លន់នានា១ ឡើយ ។ ស្ថិតក្នុងសម្បៀកបំពាក់យោធាខ្មែរក្រហមដ្ដល់ជំនួយ ដោយចិនកាលពីទសវត្សរ៍៨០ អតីតកម្មាភិបាលខ្មែរក្រហមរូបនោះបានបង្ហាញនូវការកោតសរសើរយ៉ាងជ្រាលជ្រៅដល់មនោគមវិជ្ជាខ្មែរក្រហម ព្រមទាំងបានព្យាយាមបកស្រាយអំពីហេតុការណ៍ឈាប់សម្ងាប់ដែលបានកើតឡើងក្នុងរបបខ្មែរក្រហម ។

កម្មាភិបាលរូបនោះបានទិយាយថា «សង្គមកម្ពុជាហាក់បីដូចជាកសិដ្ឋានមួយអ៊ីចឹង ។ នៅពេលដែលកសិដ្ឋាននោះមានសត្វពាហនៈច្រើនណែនណាន់គាន់គាប់ពេក សត្វពាហនៈដែលមិនសូវល្អ និងម្ចាស់មិនសូវពេញចិត្ត និងត្រូវសម្ងាប់ចោលដើម្បីការពារសត្វពាហនៈផ្សេងទៀត» ។ កម្មាភិបាលរូបនោះគាំទ្រនូវកិច្ចប្រឹងប្រែងរបស់ខ្មែរក្រហមយ៉ាងពេញទំហឹងដែលបានលុបបំបាត់ចោលនូវជំងឺសង្គម ។ គាត់បានបន្ដថា «ក្នុងរបបខ្មែរក្រហមមិនមានពេស្យាចារ្យ មិនមានអេដស៍ និងមិនមានអំពើឆក់ប្លន់ទេ ។ ខ្ញុំគិតថា

មន្ទីរយុំយ៉ាងវត្តសំរោង ក្នុងខេត្តបាត់ដំបង

នេះគឺជាចំណុចល្អមួយ» ។ ទោះបីជាគាត់គិតថារបបខ្មែរក្រហមល្អបែបនេះក៏ដោយ ក៏គាត់ទទួលស្គាល់ថា របបខ្មែរក្រហមបានសម្ងាប់មនុស្សជាច្រើនដែល «ជារឿងពិបាកនឹងជឿដែលថាខ្មែរក្រហមសម្ងាប់មនុស្សច្រើនបែបនេះ» ។

នៅពេលសួរអំពីអារម្មណ៍របស់គាត់អំពីថ្នាក់ដឹកនាំរបស់ខ្មែរក្រហម អតីតកម្មាភិបាលរូបនេះបានឆ្លើយថា ការដាក់ឲ្យមានការទទួលខុសត្រូវចំពោះតែអ្នកដែលមានដំណែងខ្ពស់បំផុតនោះ ហាក់ដូចជាអ្វីដែល គាម៉ុក ធ្លាប់និយាយថា «ស៊ីមួយតុឲ្យ គាម៉ុកចេញលុយតែម្នាក់ឯង!» ។ គាម៉ុក គឺជាអតីតមេបញ្ជាការខ្មែរក្រហមដ៏អសោចម្នាក់ដែលបានស្លាប់ក្នុងឆ្នាំ២០០៦ ពេលកំពុងតែរង់ចាំការកាត់ទោស ។

ការឈរទល់មុខគ្នាដូច្នេះជាមួយអតីតទាហានខ្មែរក្រហមម្នាក់ដែលបានរៀបរាប់ពីការសម្ងាប់ ដោយឈរនៅលើកំពូលភ្នំដ៏ស្រស់ស្អាតបែបនេះហាក់បីដូចជារឿងចម្លែកមួយ ហើយប៉ៃលិនធ្លាប់ជាតំបន់ដែលធ្លាប់ត្រប់ត្រងដោយខ្មែរក្រហមដែលជាអ្នកសម្ងាប់មនុស្ស ។

តំបន់ប៉ៃលិននេះគឺជាទីតាំងមួយនៃក្រុមមួយដែលបង្ក ឲ្យមានអំពើឃោរឃៅដ៏ធំមួយក្នុងសតវត្សរ៍ទី២០ នេះ ។

សៃម៉ុន ក្ងេស៊ី និង ចច រ៉ាយ៉ាត

ការអត់ឃ្លាន និងខ្វះក្រិដ្ឋកម្មប្រឆាំងមនុស្សជាតិ

សំឡេងយុត្តិធម៌ : អំពើប្រល័យពូជសាសន៍ និងការអត់ឃ្លាននៅក្នុងរបបខ្មែរក្រហម

កម្មវិធីវិទ្យុសហគមន៍របស់មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា (វគ្គទី៥)

វគ្គទី៥នេះ និងផ្តោតសំខាន់ទៅលើការអត់ឃ្លាន និងខ្វះក្រិដ្ឋកម្មប្រឆាំងនឹងមនុស្សជាតិ។ យើងនឹងបកស្រាយអត្ថន័យនៃពាក្យ «ខ្វះក្រិដ្ឋកម្មប្រឆាំងនឹងមនុស្សជាតិ» ព្រមទាំងលើកយកខ្វះក្រិដ្ឋកម្មផ្សេងៗមកពិភាក្សាដើម្បីបង្ហាញអំពីទំនាក់ទំនងរវាងខ្វះក្រិដ្ឋកម្មទាំងនោះទៅនឹងភាពអត់ឃ្លាន ដែលបានកើតនៅក្នុងបរិបទទូទៅក៏ដូចជានៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជា។

រយៈពេលថ្មីៗកន្លងទៅនេះ គុណាការកាត់ទោសមេដឹកនាំខ្មែរក្រហមកំពុងស្តាប់សក្ខីកម្មរបស់ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី។ ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីបានពោលរៀបរាប់ពីរឿងរ៉ាវជូរចត់របស់ខ្លួនដែលផ្តោតទៅលើភាពលំបាកវេទនា អំពើហិង្សា និងភាពអត់ឃ្លានដែលខ្លួនបានជួបប្រទះ។ ទន្ទឹមនឹងការថ្លែងទុក្ខសោករបស់ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីនៅមុខគុណាការកាត់ទោសមេដឹកនាំខ្មែរក្រហម នួន ជា បានសម្តែងនូវការសោកស្តាយ និងបានស្នើយកទទួលខុសត្រូវដោយផ្នែកចំពោះខ្វះក្រិដ្ឋកម្មដែលបានកើតឡើងនៅក្នុងរបបខ្មែរក្រហម។ នួន ជា បានលើកឡើងថា : «ក្នុងនាមជាមេដឹកនាំខ្មែរក្រហមមួយរូប ខ្ញុំមិនមែនគេចពីការទទួលខុសត្រូវទេ។ ខ្ញុំសូម

កងកុមារត្រូវបានបង្ខំឲ្យកែកដីនៅក្នុងរបបខ្មែរក្រហម ដិតស្ទឹងព្រែកត្នោត ក្នុងខេត្តកំពង់ស្ពឺ ក្នុងអំឡុងឆ្នាំ១៩៧៧

ចូលរួមចំណែកទទួលខុសត្រូវ ។ ប៉ុន្តែខ្ញុំគ្មានតួនាទីអីខាងនីតិប្រតិបត្តិទេ» ។ នួន ជា ក៏បានបញ្ជាក់បន្ថែមទៀតថា : «ខ្ញុំសូមបញ្ជាក់ម្តងទៀតថា ការខូចខាត ការគ្រោះថ្នាក់របស់ជាតិខ្ញុំ ក្នុងហេតុ:ខ្ញុំជាអ្នកទទួលនាទីដឹកនាំ ខ្ញុំត្រូវតែទទួលការខុសត្រូវ ។ ខ្ញុំសូមទទួលដោយស្មោះអស់ពីដួងចិត្ត ។ ខ្ញុំសោកស្តាយណាស់ចំពោះព្រឹត្តិការណ៍ទាំងឡាយដែលបានកើតឡើងដោយចេតនា ឬអចេតនា ។ ហើយទោះបីជាខ្ញុំដឹង ឬមិនដឹងក៏ដោយ» ។ ទោះបីជាសេចក្តីថ្លែងការណ៍របស់ នួន ជា មិនបានបង្ហាញពីការទទួលខុសត្រូវតាមផ្លូវច្បាប់ចំពោះខ្រុក្ឋកម្មដែលបានចោទប្រកាន់មកលើខ្លួនក៏ដោយ ក៏សេចក្តីថ្លែងការណ៍នេះ បានបង្ហាញថា នួន ជា បានទទួលខុសត្រូវចំពោះការធ្វើទុក្ខបុកម្នេញទៅលើប្រជាជនខ្មែរក្នុងរបបខ្មែរក្រហម ។

តើខ្រុក្ឋកម្មប្រឆាំងមនុស្សជាតិជាអ្វី?

ពាក្យ «ខ្រុក្ឋកម្មប្រឆាំងនឹងមនុស្សជាតិ» ត្រូវបានប្រើប្រាស់ដំបូងបង្ហស់ដើម្បីសំដៅទៅលើខ្រុក្ឋកម្មអន្តរជាតិមួយដែលបានកើតឡើងនៅក្នុងឆ្នាំ១៩១៥ ។ នៅពេលនោះ រដ្ឋាភិបាលបារាំង អង់គ្លេស និងសូវៀត បានចេញសេចក្តីប្រកាសរួមគ្នាមួយដើម្បីចោទប្រកាន់ជនជាតិអាមេនី (Armenia) ពីបទសម្លាប់រង្គាលនៅក្នុងចក្រភពទួរគីអូតូម៉ង់ (Turkish Ottoman Empire) ។ ការសម្លាប់នេះត្រូវបានទទួលស្គាល់ថាជា «ខ្រុក្ឋកម្មថ្មីដែលប្រឆាំងនឹងមនុស្សជាតិ និងអារ្យធម៌ជនជាតិទួរគី» ដែលក្នុងនោះរួមមាន «សមាជិក និងក្នាក់ការទាំងអស់នៃចក្រភពអូតូម៉ង់ (Ottoman Empire) ដែលជាប់ពាក់ព័ន្ធទៅនឹងវិនាសកម្មនេះ» ។ បើទោះបីជាពុំមានការកាត់ក្តីណាមួយត្រូវបានធ្វើឡើងក៏ដោយ ប៉ុន្តែសន្ធិសញ្ញានេះបានក្លាយជាចំណុចចាប់ផ្តើមនៃការកើតមានច្បាប់ខ្រុក្ឋកម្មប្រឆាំងនឹងមនុស្សជាតិដែលត្រូវបានយកមកប្រើប្រាស់យ៉ាងទូលំទូលាយ បន្ទាប់ពីសង្គ្រាមលោកលើកទី២ ។ ជាក់ស្តែង លោក អាប់ឌុល អ៊ីចម៉ាន់ (Adolf Eichmann) ត្រូវបានតុលាការថ្នាក់ស្រុករបស់ប្រទេសអ៊ីស្រាអែល ផ្តោលទោសពីបទខ្រុក្ឋកម្មប្រឆាំងនឹងមនុស្សជាតិ ។ បន្ទាប់មក ខ្រុក្ឋកម្មប្រឆាំងនឹងមនុស្សជាតិត្រូវបានតុលាការជាច្រើនដូចជា នៅប្រទេសយូហ្គូស្លាវី (Yugoslavia)

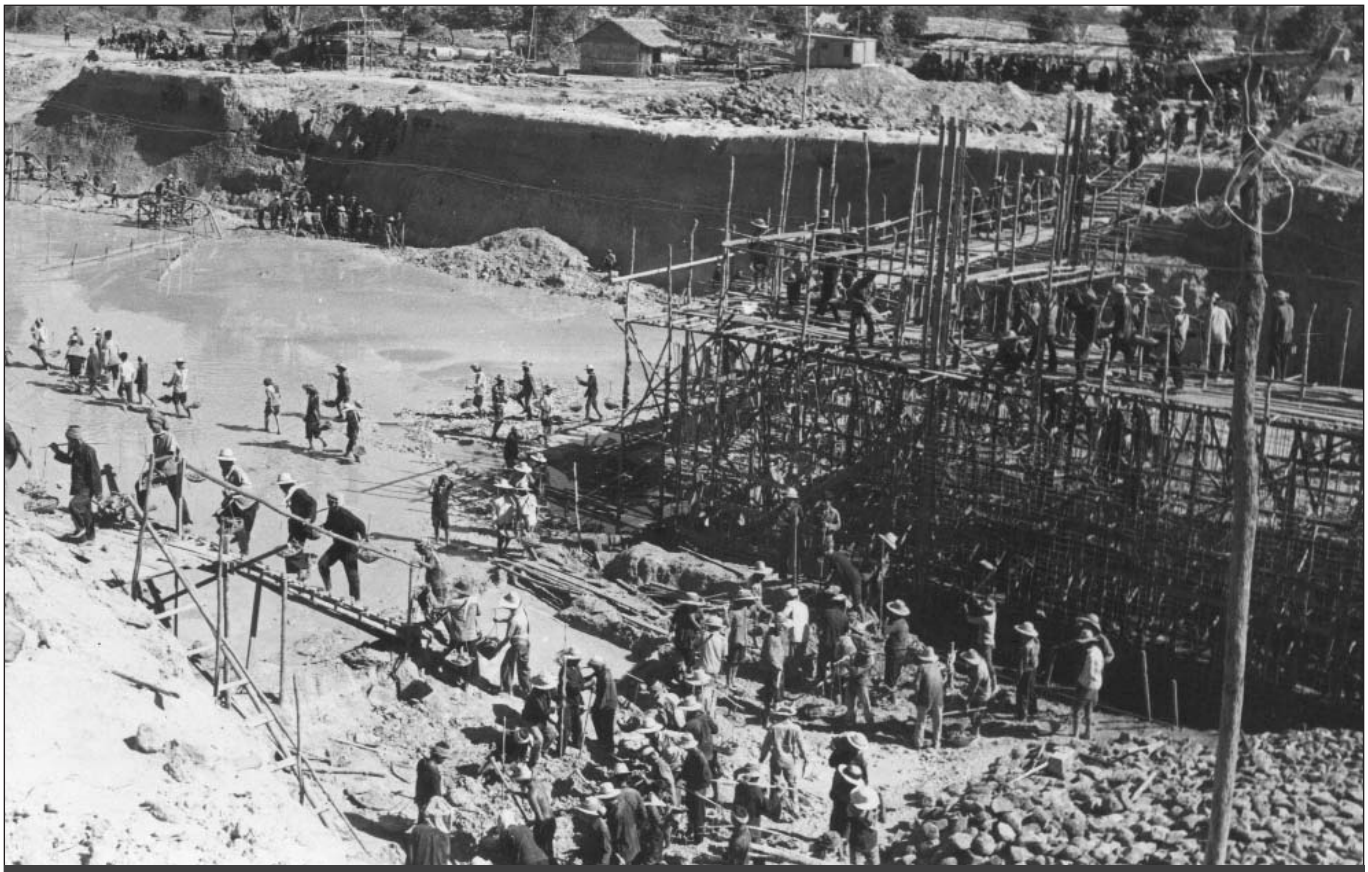

ការរដ្ឋានសាងសង់ទំនប់ទឹកក្នុងរបបខ្មែរក្រហម

រ្វ៉ាន់ដា (Rwanda) សេរ៉ាឡេអូន (Sierra Leone) និងតុលាការព្រហ្មទណ្ឌអន្តរជាតិ ក៏ដូចជាតុលាការកាត់ទោសមេដឹកនាំខ្មែរក្រហមយកមកប្រើប្រាស់ដើម្បីចោទប្រកាន់ជនជាប់ចោទ ។

ខ្លឹមក្នុងកម្មប្រឆាំងមនុស្សជាតិ ជាសំណុំនៃខ្លឹមក្នុងកម្មដែលត្រូវបានដាក់បញ្ចូលក្នុងកម្រិតច្បាប់ខ្លឹមក្នុងកម្មអន្តរជាតិ ដែលខ្លឹមក្នុងកម្មនេះនិយាយបញ្ជាក់ថា «ការវាយប្រហារជាទូទៅ ឬជាប្រព័ន្ធទៅលើប្រជាជនស៊ីវិល» ។ ការវាយប្រហារជាទូទៅ សំដៅទៅលើការវាយប្រហារដែលកើតឡើងពេញផ្ទៃប្រទេស ឬកើតឡើងក្នុងរយៈពេលយូរ ។ រីឯការវាយប្រហារជាប្រព័ន្ធ គឺជាការវាយប្រហារដោយចំពោះ ដែលមានគម្រោង និងការរៀបចំទុកជាមុន ។ ចំណុចទាំងពីរខាងលើនេះ គឺជាសមាសធាតុយោងសំខាន់ ដើម្បីអាចកាត់សេចក្ដីបានថា ជនណាម្នាក់ជាប់ចោទពីបទខ្លឹមក្នុងកម្មប្រឆាំងនឹងមនុស្សជាតិ ។ យើងអាចកាត់សេចក្ដីថា ជនណាម្នាក់ជាប់ចោទពីបទខ្លឹមក្នុងប្រឆាំងនឹងមនុស្សជាតិបាន លុះត្រាតែការវាយប្រហារទាំងពីរខាងលើនេះត្រូវបានបង្ហាញឲ្យឃើញ ។ ជាក់ស្តែង នៅក្នុងបរិបទនៃរបបខ្មែរក្រហម យើងសង្កេតឃើញមានសកម្មភាពជាច្រើន ដែលស្ថិតក្នុងការវាយប្រហារទាំងពីរដែលបានរៀបរាប់ខាងដើមដែលខ្មែរក្រហមបានប្រព្រឹត្តលើប្រជាជនកម្ពុជា ដូចជា ការកាប់សម្លាប់ ការរំលោភបំពាន ការបង្ខំឲ្យធ្វើការហួសកម្លាំង និងគោលនយោបាយផ្សេងៗទៀត ដែលសុទ្ធសឹងតែបានប្រព្រឹត្តឡើងជាទូទៅ និងជាប្រព័ន្ធ ។ មិនតែប៉ុណ្ណោះ សកម្មភាពទាំងនេះបានកើតឡើងក្នុងទ្រង់ទ្រាយធំស្ទើរគ្រប់តំបន់នៃប្រទេសកម្ពុជាក្នុងរបបខ្មែរក្រហម និងមានរយៈពេលរហូតដល់ជាងបីឆ្នាំ ។ ជាងនេះទៅទៀត សកម្មភាពទាំងនោះត្រូវបានបញ្ជាដោយផ្ទាល់ពីបក្សកម្មុយនីស្តកម្ពុជាដែលមានទីតាំងកណ្ដាលនៅទីក្រុងភ្នំពេញ ។ ដូច្នេះ ក្នុងចំណោមខ្លឹមក្នុងកម្មអន្តរជាតិទាំងបី រួមមានអំពើប្រល័យពូជសាសន៍ ខ្លឹមក្នុងកម្មប្រឆាំងនឹងមនុស្សជាតិ និងខ្លឹមក្នុងកម្មសង្គ្រាម ខ្លឹមក្នុងកម្មប្រឆាំងនឹងមនុស្សជាតិ គឺជាបទចោទប្រកាន់មួយ ដែលអាចយកមកធ្វើការចោទប្រកាន់បានចំពោះការឃឺចាប់ និងស្លាប់ជីវិតរបស់ប្រជាជនកម្ពុជាដែលបង្កឡើងដោយខ្មែរក្រហម ។

ទន្ទឹមនឹងនេះ គោលនយោបាយដទៃទៀតរបស់ខ្មែរក្រហមដែលទាក់ទងទៅនឹងលក្ខខណ្ឌរស់នៅដូចជា កង្វះខាតចំណីអាហារ ការធ្វើការហួសកម្លាំង និងការតំរាមធ្វើទារុណកម្មចំពោះជនណាដែលលួចរកអាហារបន្ថែម ក៏អាចចាត់ទុកថាជាផ្នែកមួយដែលនាំឲ្យមានការវាយប្រហារជាទូទៅ និងជាប្រព័ន្ធទៅលើប្រជាជនកម្ពុជាដែរ ។ ជាបន្ទាទៅទៀត យើងនឹងធ្វើការបកស្រាយអំពីទំនាក់ទំនងរវាងការអត់ឃ្លាន និងខ្លឹមក្នុងកម្មប្រឆាំងនឹងមនុស្សជាតិ ដែលពាក់ព័ន្ធទៅនឹងការសម្លាប់រង្គាល ការធ្វើទុក្ខបុកម្នេញ និងអំពើអមនុស្សធម៌ផ្សេងៗ ។

ការសម្លាប់រង្គាល

ការសម្លាប់រង្គាល គឺជាខ្លឹមក្នុងកម្មមួយដែលកើតចេញពីការសម្លាប់ក្នុងទ្រង់ទ្រាយធំដោយផ្ទាល់ ឬដោយប្រយោល រួមមាន «ការបង្ខំជនណាម្នាក់ឲ្យរស់នៅក្នុងស្ថានភាពលំបាកដែលអាចបណ្ដាលឲ្យជននោះបាត់បង់ជីវិត» ។ យោងតាមមាត្រា៧នៃច្បាប់របស់តុលាការព្រហ្មទណ្ឌអន្តរជាតិបានបញ្ជាក់ថា ការសម្លាប់រង្គាលអាចធ្វើឡើងតាមរយៈ «ការបង្អត់អាហារ និងថ្នាំសង្កូវ» ។ នៅក្នុងរបបខ្មែរក្រហម ភាពអត់ឃ្លានដែលបានបង្កឲ្យមនុស្សរាប់សែននាក់ស្លាប់បាត់បង់ជីវិត បានឆ្លើយតបទៅនឹងនិយមន័យនៃ «ការសម្លាប់រង្គាល» ។ មិនតែប៉ុណ្ណោះ ការស្លាប់របស់ប្រជាជនកម្ពុជាដ៏ច្រើនសន្ធឹកសន្ធាប់នេះ បានកើតឡើងដោយសារគោលនយោបាយរបស់ខ្មែរក្រហម ដែលមជ្ឈិមបក្សបានដាក់ចេញ ។ គោលនយោបាយទាំងនោះរួមមាន ការបង្ខំឲ្យធ្វើការហួសកម្រិត ការបង្ខំឲ្យរស់នៅនិងហូបចុកជាសមូហភាព ការហាមមិនឲ្យធ្វើការបង្កបង្កើនផលជាលក្ខណៈឯកជន និងការតំរាមប្រើអំពើហិង្សា បានធ្វើឲ្យប្រជាជនកម្ពុជាទទួលរងនូវភាពក់កម្ចាំង និងទទួលទានអាហារមិនគ្រប់គ្រាន់ ។ ជនទាំងឡាយណាដែលត្រូវបានចោទប្រកាន់ថា ជាប់ចោទពីបទសម្លាប់រង្គាល ក្នុងខ្លឹមក្នុងកម្មប្រឆាំងនឹងមនុស្សជាតិ លុះត្រាតែជននោះ «មានគោលបំណងបង្ខំប្រជាជនឲ្យរស់នៅក្នុងស្ថានភាពមួយដែលអាចបណ្ដាលឲ្យពួកគាត់ស្លាប់បាត់បង់ជីវិតដោយការចាប់បង្ខំនេះធ្វើឡើងជាទូទៅ ឬជាលក្ខណៈប្រព័ន្ធ» ។

ភ័ស្តុតាងជាច្រើនដែលមិនអាចប្រកែកបានបង្ហាញថា ការអត់ឃ្លានពិតជាបានកើតឡើង និងមានសភាពកាន់តែធ្ងន់ធ្ងរឡើងនៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជាក្នុងរបបខ្មែរក្រហម ហើយមេដឹកនាំខ្មែរក្រហម

ក៏ បានដឹងថាប្រជាជនរបស់ខ្លួនរាប់សែននាក់កំពុងតែជួបប្រទះការ ខ្វះខាតស្បៀងអាហារ ។ ភ័ស្តុតាងទាំងនោះមានដូចជា បទសម្ភាស ជាមួយអ្នកដែលរស់រានមានជីវិតពីរបបខ្មែរក្រហម និងសក្ខីកម្ម នានាដែលបានរៀបរាប់នៅចំពោះមុខតុលាការកាត់ទោសមេដឹកនាំ ខ្មែរក្រហម ។ បើទោះបីជា មេដឹកនាំខ្មែរក្រហមទាំងនោះដឹងថា ប្រជាជនរបស់ខ្លួនកំពុងរងគ្រោះដោយសារការអត់ឃ្លានក៏មេដឹកនាំ ទាំងនោះនៅតែបន្តដាក់ចេញគោលនយោបាយផ្សេងៗទៀត ដែល បានបង្កឲ្យការអត់ឃ្លានមានសភាពធ្ងន់ធ្ងរឡើងៗ ។ ជាលទ្ធផល ប្រសិនបើសមាជិកមជ្ឈិមបក្សកុម្មុយនីស្តកម្ពុជា ពិតជាបានប្រព្រឹត្ត នូវទង្វើដូចដែលបានរៀបរាប់ខាងលើនោះមែន នោះមេដឹកនាំ ខ្មែរក្រហមអាចនឹងជាប់ទោសពីបទសម្លាប់រង្គាលក្នុងខ្ទង់ឧក្រិដ្ឋកម្ម ប្រឆាំងនឹងមនុស្សជាតិ ដោយសារតែមេដឹកនាំខ្មែរក្រហមទាំង នោះ បានរួមចំណែកក្នុងការសម្លាប់ប្រជាជនកម្ពុជា តាមរយៈការ បង្ខំឲ្យប្រជាជនទាំងនោះរស់នៅក្នុងភាពអត់ឃ្លាន ។ ហេតុដូច្នេះ ហើយ នៅក្នុងករណីខ្មែរក្រហម ក៏ដូចជាករណីផ្សេងទៀត ការ សម្លាប់រង្គាល គឺជាឧក្រិដ្ឋកម្មអន្តរជាតិមួយដែលបានឆ្លុះបញ្ចាំង យ៉ាងច្បាស់ ពីការសម្លាប់មនុស្សក្នុងទ្រង់ទ្រាយធំតាមរយៈការបង្ក ឲ្យមានភាពអត់ឃ្លាន ។

ការធ្វើទុក្ខបុកម្នេញ

បើទោះបីជាភាពអត់ឃ្លានដែលបានកើតឡើងនៅក្នុងរបប ខ្មែរក្រហម បានប៉ះពាល់ដល់ប្រជាជនទូទៅ ក៏ប៉ុន្តែ ការអត់ឃ្លាន របស់ជនដែលត្រូវបានចាត់ទុកជាសត្រូវនយោបាយរបស់បដិវត្តន៍ វិតតែមានសភាពធ្ងន់ធ្ងរ ។ ជនទាំងនេះរួមមាន អ្នកដែលរស់នៅក្នុង តំបន់ត្រប់ត្រងរបស់រដ្ឋាភិបាល លន់ នល់ ដូចជា បញ្ញវន្ត អ្នករស់ នៅទីក្រុង និងអតីតមន្ត្រីរាជការក្នុងរបប លន់ នល់ ត្រូវបានចាត់ទុក ថាជា «ប្រជាជនថ្មី ឬ ប្រជាជន១៧ មេសា» ត្រូវបានបង្ខំឲ្យរស់ នៅក្នុងលក្ខខណ្ឌលំបាកបំផុត ។

ខ្ទង់ឧក្រិដ្ឋកម្មប្រឆាំងនឹងមនុស្សជាតិស្តីពីការធ្វើទុក្ខបុកម្នេញ គឺជាការបំពានសិទ្ធិមូលដ្ឋានទាំងឡាយណា ដែលស្ថិតក្រោមការការពារ នៃច្បាប់អន្តរជាតិ ។ ការធ្វើទុក្ខបុកម្នេញនោះ ធ្វើឡើងដោយចេតនា និង ប្រព្រឹត្តឡើងក្នុងគោលបំណងរើសអើងជាតិសាសន៍ សាសនា ឬនយោបាយណាមួយ ។ យោងតាមនិយមន័យខាងលើ ទង្វើ ដែលបានបង្កឡើងដោយមជ្ឈិមបក្សរបស់ខ្មែរក្រហមគួរត្រូវបាន ជាប់ទោសពីបទធ្វើទុក្ខបុកម្នេញ ព្រោះមេដឹកនាំខ្មែរក្រហមបានបង្ខំ ឲ្យប្រជាជនថ្មីរស់នៅក្នុងការអត់ឃ្លាន ។

មជ្ឈិមបក្សខ្មែរក្រហម បានដាក់បញ្ជាឲ្យជម្លៀសប្រជាជន «ថ្មី» ទៅកន្លែងណាត្រូវការកម្លាំងពលកម្មច្រើន ។ នៅតាមផ្លូវធ្វើ ដំណើរ ប្រជាជនថ្មីទាំងនោះមិនបានទទួលអាហារគ្រប់គ្រាន់នោះទេ ហើយកន្លែងដែលប្រជាជនថ្មីត្រូវបានជម្លៀសទៅ ពុំមានអាហារ បរិភោគគ្រប់គ្រាន់ ឬផ្ទះស្នាក់នៅត្រឹមត្រូវនោះទេ ។ ជាក់ស្តែង ការជម្លៀសប្រជាជននៅភូមិភាគពាយ័ព្យក្នុងទ្រង់ទ្រាយធំ ។ ទន្ទឹមនឹងនេះ ប្រជាជនថ្មី ត្រូវរស់នៅដោយកង្វះអនាម័យ និងចំណី អាហារមិនស្អាត ដែលជាមូលហេតុនៃការអត់ឃ្លាន និងជំងឺផ្សេងៗ ។ ជាមួយគ្នានេះដែរ មជ្ឈិមបក្សក៏បានចាត់ទុកប្រជាជនថ្មី ជាសត្រូវ របស់បដិវត្តន៍ ហើយបានចាត់ទុកអ្នកទាំងនោះគេថាជា «ជនបញ្ញើ ក្អែក» ទុកក៏មិនចំណេញ ដកចេញក៏មិនខាត ។ ប្រជាជនថ្មីនេះទៀត សោត ត្រូវបានខ្មែរក្រហមទម្លាក់កំហុស ក្នុងករណីដែលខ្មែរក្រហម តាមមូលដ្ឋាន មិនអាចសម្រេចបាននូវទិន្នផលកសិកម្មដែលបាន ដាក់ឲ្យដោយមជ្ឈិមបក្ស ។ ជាក់ស្តែង នៅពេលដែលទិន្នផលស្រូវ មិនអាចសម្រេចបាន ប្រជាជនថ្មីត្រូវបានចាប់ខ្លួន និងបានបង្ខំឲ្យ សារភាពថាបានបំផ្លិចបំផ្លាញផលដំណាំមុនពេលដែលប្រជាជនថ្មី នោះត្រូវបានខ្មែរក្រហមយកទៅសម្លាប់ ។ ដូច្នេះ ការរើសអើង ចំពោះប្រជាជនថ្មី រួមផ្សំនឹងលក្ខខណ្ឌរស់នៅលំបាកវេទនា អាច បំពេញនូវធាតុផ្សំនៃការធ្វើទុក្ខបុកម្នេញ ដោយការបង្ខូចសិទ្ធិជា មូលដ្ឋានរបស់ប្រជាជនថ្មីទាំងនោះ ដែលពាក់ព័ន្ធនឹងសុខភាព សេចក្តីថ្លៃថ្នូ និងរូបរាងកាយ ។

អំពើអមនុស្សធម៌ផ្សេងៗ

ខ្ទង់ឧក្រិដ្ឋកម្មប្រឆាំងនឹងមនុស្សជាតិស្តីពីអំពើអមនុស្សធម៌ ដទៃទៀត គឺជាទង្វើទាំងឡាយដែលបង្ហាញពីការធ្វើទុក្ខទោសទៅ លើជនស៊ីវិល ដែលមិនមែនជាការសម្លាប់រង្គាល ឬការធ្វើទុក្ខ បុកម្នេញដូចបានរៀបរាប់ខាងលើ ។ ប៉ុន្តែ អំពើអមនុស្សធម៌នោះ ក៏មានស្ថានទម្ងន់ទោសធ្ងន់ធ្ងរដែរ ។ គណៈកម្មាធិការច្បាប់អន្តរជាតិ និងតុលាការព្រហ្មទណ្ឌអន្តរជាតិសម្រាប់អតីតប្រទេសយូហ្គោស្លាវី និងប្រទេសរ៉ាវ៉ាន់ដា បានធ្វើសេចក្តីសន្និដ្ឋានថា ស្ថានទម្ងន់ទោសធ្ងន់ធ្ងរ

សំដៅទៅលើទង្វើទាំងឡាយណា ដែលបង្ករបួសដល់ជនរងគ្រោះ ជាពិសេសទៅលើរូបរាងកាយ សតិអារម្មណ៍ សុខភាព ក៏ដូចជាភាពថ្លៃថ្នូររបស់បុគ្គលនោះ ។

ការរងគ្រោះដោយសារការអត់ឃ្លាន រួមមាន ការប៉ះពាល់ផ្នែកផ្លូវកាយ និងសតិអារម្មណ៍ ព្រមទាំងសុខភាព និងភាពថ្លៃថ្នូររបស់មនុស្ស ។ ផលប៉ះពាល់ដែលបានរៀបរាប់នេះ បានកើតមានចំពោះប្រជាជនកម្ពុជាក្នុងអំឡុងពេលដែលមានការអត់ឃ្លានកើតឡើងនៅក្នុងរបបខ្មែរក្រហមអស់រយៈពេលជាងបីឆ្នាំ ។ នៅក្នុងអំឡុងពេលនៃភាពអត់ឃ្លាននេះ កម្លាំងកាយរបស់ប្រជាជនកម្ពុជាបានចុះទ្រុឌទ្រោមជារៀងរាល់ថ្ងៃ ដោយសារតែកង្វះខាតអាហារបរិភោគ ការធ្វើការងារហួសកម្លាំង និងការប្រឈមមុខនឹងអំពើហិង្សាជាប្រចាំ ។

ជាការពិតណាស់ នៅពេលដែលយើងសួរអំពីបទពិសោធជីវិតរបស់ជនរងគ្រោះនៃរបបខ្មែរក្រហម ជនរងគ្រោះទាំងនោះតែងតែសង្កត់ធ្ងន់ទៅលើការអត់ឃ្លាន ដែលជាកត្តាចម្បងដែលចង់ឲ្យគុលាការលើកឡើងនៅក្នុងការកាត់សេចក្តី ។ លើសពីនេះទៅទៀត ដូចដែលបានពិភាក្សាពីខាងលើ ប្រសិនបើគុលាការកាត់ទោសមេដឹកនាំខ្មែរក្រហមអាចបញ្ជាក់បានថា មជ្ឈិមបក្សបាន ដឹងថា ប្រជាជនកម្ពុជាកំពុងរស់នៅក្នុងស្ថានភាពអមនុស្សធម៌ ដូចជាការអត់ឃ្លានធ្ងន់ធ្ងរ ប៉ុន្តែ មេដឹកនាំទាំងនោះនៅតែបន្តអនុវត្តគោលនយោបាយរបស់ខ្លួន នោះមេដឹកនាំទាំងនោះត្រូវតែទទួលខុសត្រូវទៅលើខក្រិដ្ឋកម្មប្រឆាំងនឹងមនុស្សជាតិស្តីពីអំពើអមនុស្សធម៌ផ្សេង។ ដោយសារតែមេដឹកនាំទាំងនោះបានបង្ក្រជាជនកម្ពុជារស់នៅក្នុងស្ថានភាពលំបាកវេទនា ជាពិសេសបង្ក្ឲ្យមានភាពអត់ឃ្លានកើតឡើង ។

អំពើអមនុស្សធម៌ គឺជាបទខក្រិដ្ឋមួយដ៏សំខាន់សម្រាប់បរិយាយអំពីរឿងរ៉ាវទាំងមូលនៃការរងគ្រោះដោយសារភាពអត់ឃ្លានដែលកើតមានឡើងក្នុងប្រទេសកម្ពុជាក្នុងរបបខ្មែរក្រហម ។ នេះក៏ដោយសារតែការសម្លាប់រង្គាល និងការធ្វើទុក្ខបុកម្នេញពាក់ព័ន្ធទាំងស្រុងទៅនឹងការសម្លាប់ជាទ្រង់ទ្រាយធំ និងការធ្វើទុក្ខបុកម្នេញទៅលើក្រុមមនុស្សណាមួយដោយចំពោះ ។ ផ្ទុយទៅវិញ អំពើអមនុស្សធម៌ រួមបញ្ចូលនូវទុក្ខលំបាកវេទនាជាទូទៅ បើទោះបីជាទុក្ខលំបាកវេទនានោះមិនបានបង្ក្ឲ្យមានការស្លាប់បាត់បង់ជីវិតក៏ដោយ ហើយអំពើអមនុស្សធម៌នោះបានកើតឡើងដល់ប្រជាជនស៊ីវិលទាំងអស់ ដោយមិនរើសអើងចំពោះជនជាតិណាមួយឡើយ ។ ហេតុដូច្នេះ ខក្រិដ្ឋកម្មប្រឆាំងនឹងមនុស្សជាតិ ស្តីពីអំពើអមនុស្សធម៌អាចត្រូវបានយកមកចោទប្រកាន់មេដឹកនាំខ្មែរក្រហមឲ្យទទួលខុសត្រូវចំពោះខក្រិដ្ឋកម្មដែលខ្លួនបានប្រព្រឹត្តតាមរយៈគោលនយោបាយរបស់ខ្លួន ទៅលើរូបរាងកាយ និងសតិអារម្មណ៍របស់ជនរងគ្រោះ ។ រហូតមកដល់សព្វថ្ងៃនេះ ការប៉ះទង្គិចផ្លូវចិត្ត និងបញ្ហាសុខភាព នៅតែបន្តជាបញ្ហាប្រឈមដល់អ្នកដែលរស់រានមានជីវិតពីភាពអត់ឃ្លាននៅក្នុងរបបខ្មែរក្រហមនៅឡើយ ។

ជាសរុប យើងអាចសន្និដ្ឋានបានថា គោលនយោបាយរបស់មជ្ឈិមបក្សខ្មែរក្រហម បានបង្ក្ឲ្យមានភាពអត់ឃ្លាននៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជាក្នុងអំឡុងឆ្នាំ១៩៧៥ដល់១៩៧៩ ហើយបានបង្ក្ជាខក្រិដ្ឋកម្មប្រឆាំងនឹងមនុស្សជាតិ ដោយសារតែទង្វើរបស់ខ្មែរក្រហមបានបង្ក្ឲ្យមានផលប៉ះពាល់ «ជាទូទៅ» និង «ជាប្រព័ន្ធ» ។ ខក្រិដ្ឋកម្មប្រឆាំងនឹងមនុស្សជាតិស្តីពីការសម្លាប់រង្គាល ការធ្វើទុក្ខបុកម្នេញ និងអំពើអមនុស្សធម៌ដទៃផ្សេងទៀត អាចយកមកប្រើប្រាស់ដើម្បីកាត់ទោសមេដឹកនាំខ្មែរក្រហម ដែលពាក់ព័ន្ធនឹងសោកនាដកម្មទាំងឡាយដែលបានកើតឡើងដោយសារការអត់ឃ្លាននៅក្នុងរបបខ្មែរក្រហម ។

គុលាការកាត់ទោសមេដឹកនាំខ្មែរក្រហម អាចនឹងមិនលើកយកបញ្ហាដែលពាក់ព័ន្ធនឹងលក្ខខណ្ឌរស់នៅ និងការអត់ឃ្លាននៅក្នុងរបបខ្មែរក្រហមមកពិភាក្សាជាពិស្តារ ហើយកម្មវិធីវិទ្យុរបស់យើងខ្ញុំ ក៏មិនមានចេតនាបង្ខំឲ្យគុលាការលើកពីបញ្ហានេះមកកាត់សេចក្តីឲ្យដោយខាងតែបានតែនោះទេ ។ មិនតែប៉ុណ្ណោះ ប្រសិនបើមិនមានសាលក្រមចុងក្រោយរបស់គុលាការថាខក្រិដ្ឋកម្មដែលបានលើកឡើងខាងលើត្រូវបានចោទប្រកាន់ចំពោះការអត់ឃ្លានដែលបានកើតឡើងនោះទេ ដូច្នេះវាស្ថិតនៅលើទស្សនៈរបស់បុគ្គលម្នាក់ៗ អំពីបទខក្រិដ្ឋដែលខ្មែរក្រហមបានប្រព្រឹត្ត ជាពិសេសការបង្ក្ឲ្យមានភាពអត់ឃ្លានចំពោះប្រជាជនកម្ពុជានៅក្នុងសម័យខ្មែរក្រហម ថាតើវាជាខក្រិដ្ឋកម្មប្រឆាំងនឹងមនុស្សជាតិដែរឬទេ ។

រ៉ែនឌុល ដីហ្ការ៉ាល់ក្ង

ខៀវ សំផន នឹងនៅតែបន្តឃុំខ្លួន នោះបើរកមិនឃើញកំហុសនៅក្នុងសំណុំរឿង០០២/១

ខៀវ សំផន គឺជាជនជាប់ចោទមួយរូបក្នុងចំណោមជនជាប់ចោទបួនរូបក្នុងសំណុំរឿង០០២ ដែលត្រូវបានចោទប្រកាន់ពីបទឧក្រិដ្ឋកម្មប្រឆាំងមនុស្សជាតិ ឧក្រិដ្ឋកម្មប្រល័យពូជសាសន៍ និងការបំពានបំពានយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរលើអនុសញ្ញាទីក្រុងហ្ស៊ីណែវឆ្នាំ ១៩៤៩ ។ បទចោទប្រកាន់ទាំងអស់នេះ សុទ្ធសឹងជាបទឧក្រិដ្ឋធ្ងន់ធ្ងរនៅក្នុងរឿងក្តីព្រហ្មទណ្ឌអន្តរជាតិ ។

នៅថ្ងៃទី១៩ ខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ២០០៧ ខៀវ សំផន ត្រូវបានចាប់ខ្លួន និងបញ្ជូនមកឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្ននៅមន្ទីរឃុំឃាំងរបស់សាលាក្តីខ្មែរក្រហម សម្រាប់រយៈពេលមួយឆ្នាំ តាមអំណាចនៃដីកាឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្នដែលចេញដោយសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត ។ នៅថ្ងៃទី១៨ ខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ២០០៨ សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតបានចេញដីកាសម្រេចពន្យារពេលឃុំខ្លួន ខៀវ សំផន ជាបណ្តោះអាសន្នសម្រាប់រយៈពេលមួយឆ្នាំទៀត ដើម្បីបន្តធ្វើការស៊ើបអង្កេត ។ នៅថ្ងៃទី១៨ ខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ២០០៩ ដោយសារតែការស៊ើបអង្កេតនៅពុំទាន់បានបញ្ចប់ សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតបានចេញដីកាសម្រេចពន្យារពេលឃុំខ្លួនជាលើកទីពី សម្រាប់រយៈពេលមួយឆ្នាំបន្តទៀត ។ ដូច្នេះ ការឃុំខ្លួនជនជាប់ចោទ ខៀវ សំផន នៅក្នុងដំណាក់កាលស៊ើបអង្កេតមានរយៈពេលបីឆ្នាំ ។

នៅថ្ងៃទី១៥ ខែកញ្ញា ឆ្នាំ២០១០ សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតបានចេញដីកាដំណោះស្រាយក្នុងសំណុំរឿង០០២ ដោយធ្វើការបង្គាប់ថា ជនជាប់ចោទត្រូវកូរាទុកក្នុងមន្ទីរឃុំឃាំងជាបណ្តោះអាសន្នរហូតដល់ពេលនាំខ្លួនទៅចំពោះមុខអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង ។ ដូច្នេះ ខៀវ សំផន ត្រូវបន្តស្ថិតនៅ ក្រោមការឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្នក្នុងមន្ទីរឃុំឃាំងរហូតដល់មានការជំនុំជម្រះក្តីដោយអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង ។

ក្នុងដំណាក់កាលនៃការជំនុំជម្រះលើអង្គសេចក្តី អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងបានបង្គាប់ឲ្យបន្តឃុំខ្លួនជនជាប់ចោទ ខៀវ សំផន ដោយអនុលោមតាមវិធាន៨២(១) នៃវិធានផ្ទៃក្នុង ដែលចែងថា: « *នៅក្នុងករណីដែលជនជាប់ចោទត្រូវបានឃុំខ្លួន នៅពេលចូលខ្លួនលើកដំបូងនៅចំពោះមុខអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង ជនជាប់ចោទ ត្រូវស្ថិតនៅក្នុងឃុំដដែលរហូតដល់ពេលសាលក្រមនៃអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង ត្រូវបានសម្រេចសេចក្តី* » ។ ទោះបីជាយ៉ាងណាក្តី អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងនៅតែមានឆន្ទានុសិទ្ធិក្នុងការបង្គាប់ឲ្យដោះលែងជនជាប់ចោទ ខៀវ សំផន ឬដាក់ឲ្យស្ថិតនៅក្រោមការត្រួតពិនិត្យតាមផ្លូវតុលាការ តាមការស្នើសុំរបស់ជនជាប់ចោទ ឬ មេធាវីរបស់ជនជាប់ចោទនៅក្នុងករណីចាំបាច់ ។

ខៀវ សំផន នៅអំឡុងឆ្នាំ១៩៧៧

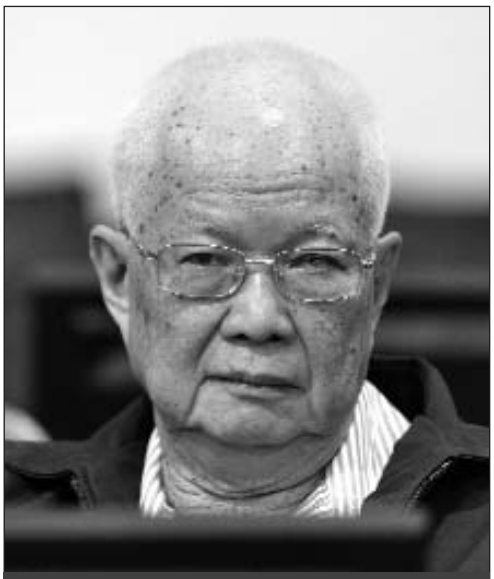

ខៀវ សំផន នៅឆ្នាំ២០១២ (រូបថត : អ.វ.ត.ក)

មុនពេលនៃការចាប់ផ្តើម

សវនាការលើអង្គសេចក្តី អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងបានចេញសេចក្តីសម្រេចមួយចុះថ្ងៃទី២២ ខែកញ្ញា ឆ្នាំ២០១១ ដោយផ្ទើការបំបែកកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីក្នុងសំណុំរឿង០០២ ឲ្យទៅជាផ្នែកតូចៗ ដែលអនុញ្ញាតឲ្យអង្គជំនុំជម្រះអាចជ្រើសរើសយកអង្គហេតុ ឬបទចោទប្រកាន់ត្រង់ផ្នែកណាមួយក្នុងដីកាបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះដើម្បីយកមកបើកសវនាការ ។ ផ្នែកដំបូងដែលអង្គជំនុំជម្រះលើកយកមកបើកសវនាការនោះត្រូវបានកំណត់ថាជាសំណុំរឿង ០០២/០១ ។ នៅក្នុងសំណុំរឿង ០០២/០១ អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងបានលើកយកបទឧក្រិដ្ឋកម្មប្រឆាំងមនុស្សជាតិមកធ្វើការវិនិច្ឆ័យ ។ រីឯបទចោទប្រកាន់ផ្សេងទៀតដែលទាក់ទងនឹងបទប្រល័យពូជសាសន៍ និងការបំពានបំពានយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរលើអនុសញ្ញាទីក្រុងហ្ស៊ីណែវឆ្នាំ១៩៤៩ ត្រូវបានទុកមួយអន្ទើសម្រាប់ដំណាក់កាលបន្ទាប់នៃកិច្ចដំណើរការនីតិវិធី ។

ក្នុងអំឡុងពេលនៃកិច្ចដំណើរការសវនាការក្នុងសំណុំរឿង ០០២/០១ ខៀវ សំផន បានបដិសេធរាល់ការចោទប្រកាន់ទាំងអស់ និងថាពុំបានដឹងអំពីបទឧក្រិដ្ឋដែលបានប្រព្រឹត្តឡើងនៅក្នុងរបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យឡើយ ហើយនៅក្នុងរបបនោះខ្លួនក៏ពុំមានសិទ្ធិអំណាចក្នុងការធ្វើសេចក្តីសម្រេចអ៊ីទាំងអស់ ។

ប្រសិនបើ នៅក្នុងសេចក្តីសម្រេចរបស់អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងលើសំណុំរឿង០០២/០១ ដែលគ្រោងនឹងចេញនៅក្នុងត្រីមាសទី១ ឆ្នាំ២០១៤ រកឃើញថា ខៀវ សំផន ពិតជាមានពិរុទ្ធភាព អង្គជំនុំជម្រះនឹងផ្តន្ទាទោស ខៀវ សំផន នៅក្នុងកម្រិតណាមួយ ដែលស្របទៅនឹងកិច្ចព្រមព្រៀងច្បាប់ស្តីពីការបង្កើតឲ្យមានអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជា និងវិធានផ្ទៃក្នុង ។ ផ្ទុយទៅវិញ ប្រសិនបើអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងយល់ថា អំពើដែលកំណត់នៅក្នុងដីកាបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះមិនមានភ័ស្តុតាងបង្ហាញពិតប្រាកដ ឬយល់ឃើញថា ខៀវ សំផន មិនមានពិរុទ្ធភាពក្នុងអំពើទាំងនោះទេ ខៀវ សំផន នឹងរួចផុតពីបទចោទ ។

ទោះបីជាផ្នែកតាមការបង្ហាញពីខាងលើ ខៀវ សំផន ត្រូវបានរកឃើញថា មានពិរុទ្ធភាព ឬពុំមានពិរុទ្ធភាពសម្រាប់សំណុំរឿង ០០២/០១ ក៏ដោយ ខៀវ សំផន នឹងនៅតែបន្តស្ថិតនៅក្នុងមន្ទីរឃុំឃាំងដដែល ។

ខៀវ សំផន (ឆ្វេង) ទទួលប្រធានាធិបតី ណេ រ៉ីន (ស្តាំ) នៃប្រទេសកូមានៅព្រលានយន្តហោះពេជ្រចិនតុងក្នុងខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ១៩៧៧

មានហេតុដលពីរយ៉ាង ដែល ខ្ញុំ សំដន មិនអាចត្រូវបានដោះលែង ។ ហេតុដលទី១ គឺករណី ដែលសហព្រះរាជអាជ្ញាបន្តប្តឹងសាទុក្ខទៅអង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូល ។ ហេតុដលទី២ គឺដោយសារ ខ្ញុំ សំដន នៅពុំទាន់រួចផុតពីការចោទប្រកាន់ផ្សេងៗទៀតឡើយ ។

សម្រាប់ហេតុដលទី១ តាមផ្លូវច្បាប់ សហព្រះរាជអាជ្ញានឹងប្តឹងសាទុក្ខទៅអង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូល ក្នុងករណីដែលជនជាប់ចោទ ខ្ញុំ សំដន ត្រូវបានអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងសម្រេចថាមិនមានទោស ។ ក្នុងករណីនេះ ខ្ញុំ សំដន នឹងត្រូវបន្តស្ថិតនៅក្នុងមន្ទីរឃុំឃាំងរង់ចាំសេចក្តីសម្រេចលើបណ្តឹងសាទុក្ខរបស់អង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូល ។ យោងតាមការវាយតម្លៃរបស់អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង សាលដីការលើបណ្តឹងសាទុក្ខក្នុងសំណុំរឿង ០០២/០១ របស់អង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូលអាចនឹងចេញនៅចុងឆ្នាំ២០១៥ ។ អនុលោមតាមវិធាន១១១(៤) នៃវិធានផ្ទៃក្នុងរបស់អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជាក្នុងករណីដែលអង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូលសម្រេចឲ្យរួចផុតពីបទចោទ នោះ ខ្ញុំ សំដន នឹងត្រូវបានដោះលែងឲ្យមានសេរីភាពភ្លាម ។ ប៉ុន្តែ វិធាននេះក៏បានចែងបន្ថែមដែរថា ជនជាប់ចោទអាចនឹងត្រូវបន្តស្ថិតនៅក្នុងឃុំ ក្នុងករណីដែលជននោះត្រូវបានឃុំខ្លួនពីបទល្មើសផ្សេងទៀត ។ ឃ្លាចុងក្រោយនេះហើយ ជាហេតុដលទី២ ដែល ខ្ញុំ សំដន មិនអាចត្រូវបានដោះលែង ទោះបីជារកពុំឃើញមានពិរុទ្ធភាពក្នុងសំណុំរឿង ០០២/០១ ដែលពាក់ព័ន្ធខ្ទង់ក្រិដ្ឋកម្មប្រឆាំងមនុស្សជាតិក៏ដោយ ។ ដូចបានបញ្ជាក់ពីខាងលើ ខ្ញុំ សំដន ត្រូវបានចោទប្រកាន់លើបទខ្ទង់ក្រិដ្ឋកម្មអន្តរជាតិចំនួនបីគឺបទខ្ទង់ក្រិដ្ឋកម្មប្រឆាំងមនុស្សជាតិ បទខ្ទង់ក្រិដ្ឋកម្មប្រល័យពូជសាសន៍ និងការបំពានបំពានយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរលើអនុសញ្ញាទីក្រុងហ្ស៊ីណែវឆ្នាំ១៩៤៩ ។ ដោយសារការបំបែកសំណុំរឿង០០២ ទៅជាផ្នែកតូចៗ ហើយជ្រើសរើសយកតែបទចោទប្រកាន់មួយមកធ្វើការជំនុំជម្រះ ដូច្នេះ ខ្ញុំ សំដន នៅពុំទាន់រួចផុតពីបទចោទប្រកាន់ពីរផ្សេងទៀត ដែលមាននៅក្នុងដីកាបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះរបស់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតនៅឡើយទេ ។ បើយោងតាមវិធាន១១១(៤) ខ្ញុំ សំដន ទំនងជានឹងត្រូវបន្តដាក់ឲ្យស្ថិតនៅក្នុងមន្ទីរឃុំឃាំងរង់ចាំការកាត់សេចក្តីលើបទចោទប្រកាន់ផ្សេងទៀត ដែលនៅសេសសល់សម្រាប់ដំណាក់កាលបន្ទាប់ក្នុងសំណុំរឿង០០២/២ ឬសំណុំ រឿង០០២/៣ ។

បើពិនិត្យមើលលើរយៈពេលនៃការឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្នលើរូប ខ្ញុំ សំដន ចាប់តាំងពីឆ្នាំ ២០០៧ រហូតដល់បច្ចុប្បន្ន គឺមានរយៈពេលប្រមាណ៥ឆ្នាំ និង៧ខែ ហើយការឃុំខ្លួននេះអាចនឹងបន្តរហូតដល់សំណុំរឿង០០២ទាំងមូលត្រូវបានបញ្ចប់ ។ ខ្ញុំ សំដន មានសិទ្ធិក្នុងការស្នើសុំអង្គជំនុំជម្រះឲ្យដោះលែងខ្លួន ដោយដាក់ឲ្យស្ថិតនៅក្រោមការត្រួតពិនិត្យតាមផ្លូវតុលាការ ហើយ ខ្ញុំ សំដន ក៏ធ្លាប់បានប្រើប្រាស់សិទ្ធិនេះរួចហើយដែរ ។ ក្នុងអំឡុងពេលនៃការឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្ន ខ្ញុំ សំដន ធ្លាប់បានដាក់សំណើសុំឲ្យមានការដោះលែងខ្លួនចំនួនប្រាំដងរួចមកហើយ ប៉ុន្តែសំណើទាំងនោះ ត្រូវបានបដិសេធទាំងអស់ ។ មូលហេតុដែលនាំឲ្យអង្គជំនុំជម្រះបដិសេធចំពោះការស្នើសុំដោះលែងរបស់ ខ្ញុំ សំដន គឺការព្រួយបារម្ភចំពោះការរត់គេចខ្លួនរបស់គាត់ ។

ហេតុដូច្នេះ ខ្ញុំ សំដន ទំនងជានឹងត្រូវស្ថិតនៅក្នុងមន្ទីរឃុំឃាំងរហូតដល់ពេលមានសាលក្រម ឬសាលដីកាសម្រេចអំពីពិរុទ្ធភាពរបស់ខ្លួនក្នុងសំណុំរឿង០០២/០១ និងរង់ចាំការជំនុំជម្រះបទចោទប្រកាន់ផ្សេងៗទៀតដែលនៅសេសសល់ ។ បើពិនិត្យមើលទៅលើវ័យរបស់ ខ្ញុំ សំដន នាពេលបច្ចុប្បន្ន ដែលមានអាយុ៨២ឆ្នាំ ប្រៀបធៀបនឹងរយៈពេលដែលអង្គជំនុំជម្រះគ្រោងនឹងសម្រេចឲ្យ ១ ១ ១

ថ្នាក់រៀននៅទួលស្លែង

មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជាបានបង្កើតថ្នាក់រៀនសាធារណៈមួយនៅសារមន្ទីរខ្មែក្រហមនៅទួលស្លែង ។ ថ្នាក់រៀននេះត្រូវបានបង្កើតឡើងក្នុងខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ២០១១ ដោយមានកិច្ចសហការរវាងមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា និងក្រសួងវប្ប្ធម៌ វិចិត្រសិល្ប: ។ សារមន្ទីរទួលស្លែងគឺជាអតីតសាលារៀនដ៏ទំនើបមួយដែលបានសង់ឡើងជាលើកដំបូងនៅក្នុងឆ្នាំ១៩៦២ ។ ក្នុងរបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ ខ្មែរក្រហមបានប្រែក្លាយសាលារៀននេះទៅជាគុកដ៏សម្ងាត់បំផុតមួយក្នុងចំណោមគុកចំនួន១៩៦ទូទាំងប្រទេស ។ អ្នកទោសភាគច្រើនដែលត្រូវបញ្ជូនទៅទួលស្លែងគឺជាកម្មាភិបាលខ្មែរក្រហមដែលត្រូវបានចោទប្រកាន់ពីបទប្រព្រឹត្តអំពើក្បត់ជាតិដូចជា ការសហការជាមួយរដ្ឋាភិបាលបរទេស ឬធ្វើជាអ្នកស៊ើបការណ៍ឲ្យសេ.អ៊ី.អា ឬ ក.ហេ.ប.ជ ជាដើម ។

ចាប់តាំងពីការប្រែក្លាយពីកន្លែងរៀនសូត្រមួយទៅជាកន្លែងដ៏គួរឲ្យរន្ធត់ និងមហន្តរាយមួយ ទួលស្លែងមិនដែលទទួលបានមុខងាររបស់ខ្លួនដូចកាលពីដើមវិញឡើយ ។ ទោះជាយ៉ាងនេះក្តី នៅពេលអនាគតដើម្បីទាមទារមកវិញនូវកេរដំណែលអប់រំដែលមានលក្ខណៈវិជ្ជមានរបស់ទួលស្លែង និងដើម្បីបន្ថែមសមាសភាពអប់រំមួយទៅក្នុងសារមន្ទីរនេះ ថ្នាក់រៀននេះត្រូវបានបង្កើតឡើងដើម្បីផ្តល់ការបង្រៀននិងការពិភាក្សាដោយឥតគិតថ្លៃអំពីប្រវត្តិសាស្ត្ររបបខ្មែរក្រហម និងប្រធានបទដែលជាប់ទាក់ទងដូចជា អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជា ។ ថ្នាក់រៀននេះក៏ជាវេទិកាសាធារណៈមួយសម្រាប់ឲ្យអ្នកមកទស្សនា និងអ្នកដែលនៅរស់រានមានជីវិតចែករំលែកព័ត៌មានគ្នាក្នុងការថែរក្សារយៈកាលនៃប្រវត្តិសាស្ត្រកម្ពុជាដ៏មានសារសំខាន់មួយទុកឲ្យអ្នកជំនាន់ក្រោយបានរៀនសូត្រ ។

បុគ្គលិកមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា និងសារមន្ទីរខ្មែក្រហមនៅទួលស្លែង ដែលមានសញ្ញាបត្រមកពីបរទេស និងបានទទួលវិញ្ញាបនបត្រពីក្រសួងអប់រំ យុវជន និងកីឬា ផ្នែកការបង្រៀនប្រវត្តិសាស្ត្រកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ (១៩៧៥-៧៩) ព្រមទាំងមានការចូលរួមពីអ្នកជំនាញជាតិនិងអន្តរជាតិដែលមានជំនាញលើប្រវត្តិសាស្ត្រប្រទេសកម្ពុជា និងអ្នកដែលនៅរស់រានមានជីវិតពីមន្ទីរស-២១ នឹងបង្រៀននៅថ្នាក់រៀននេះ ។ ព័ត៌មានទាក់ទងនឹងថ្នាក់រៀននេះ សូមទាក់ទង ស៊ីរ៉ា សាវ៉ីណា តាមរយៈទូរស័ព្ទលេខ: ០២៣ ២១១ ៨៧៥ ឬអ៊ីម៉ែល: *truthsavina.s@dccam.org*

◆ ទីកន្លែង : អាគារ "ក" ជាន់លើ ◆ ពេលវេលា : ច័ន្ទ ២-ពីរសៀល, ពុធ ៩-១០ព្រឹក, សុក្រ ២-ពីរសៀល

ការិយាល័យព័ត៌មានសាធារណៈ

«ការិយាល័យព័ត៌មានសាធារណៈ» របស់មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជាបានបើកបម្រើជូននិស្សិត អ្នកស្រាវជ្រាវ បុគ្គលិកវាជការ និងអង្គការក្រៅរដ្ឋាភិបាល និងបុគ្គលទាំងឡាយដែលមានចំណាប់អារម្មណ៍ចង់យល់ដឹងអំពីប្រវត្តិសាស្ត្ររបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ និងព្រឹត្តិការណ៍វិវឌ្ឍន៍របស់អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជាឬសាលាក្តីខ្មែរក្រហម ។

មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជាជាកន្លែងប្រមូលផ្តុំ និងចងក្រងឯកសារអំពីរបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យបានច្រើនបំផុត ។ ឯកសារនៅមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជាមានច្រាំប្រភេទ ។ ប្រភេទឯកសារទីមួយគឺជាឯកសារជាក្រដាសសន្ធឹកដែលមានចំនួនជិតមួយលានទំព័រ ។ ប្រភេទឯកសារទីពីគឺជាបទសម្ភាសន៍ដែលបុគ្គលិកមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជាចុះទៅធ្វើសម្ភាសន៍ជាមួយជនរងគ្រោះនិងអតីតកម្មាភិបាលខ្មែរក្រហម ។ ប្រភេទឯកសារទីបីគឺជារូបថតទាក់ទងទៅនឹងសម្ព័យខ្មែរក្រហម ។ ប្រភេទឯកសារទីបួនគឺជាឯកសារទាក់ទងទៅនឹងការធ្វើដែនទីរណ្តៅសាកសព និងទីតាំងសម្ងាប់របស់ខ្មែរក្រហម និងឯកសារប្រភេទទីប្រាំគឺជាខ្សែភាពយន្តឯកសារដែលបានផលិតឡើងក្នុងរបបខ្មែរក្រហមនិងសម្ព័យក្រោយមកទៀត ។

តាមរយៈការិយាល័យព័ត៌មានសាធារណៈ សាធារណជនអាចអានទិន្នន័យស្រាវជ្រាវឯកសារទាំងនេះបាន ។ ឯកសារខ្លះទៀតរួមមាន : ប្រវត្តិរូបកម្មាភិបាលខ្មែរក្រហម ចម្លើយសារភាព កំណត់ហេតុរបស់បក្ស ទូរលេខឆ្លើយឆ្លង ព័ត៌មានដែលបានមកពីការសម្ភាសន៍ជាមួយអតីតកម្មាភិបាលខ្មែរក្រហម និងទិន្នន័យគន្ធនិទ្ទេសបង្ហាញពីរណ្តៅសាកសព ទីតាំងគុក និងបូជនីយដ្ឋានប្រល័យពូជសាសន៍ ។

ការិយាល័យព័ត៌មានសាធារណៈមានទីតាំងនៅអគារលេខ១៦៦ មហាវិថីព្រះសីហនុ ខាងកើតវិមានឯករាជ្យ ។ ការិយាល័យរបស់យើងបើកជូនសាធារណជនពីថ្ងៃច័ន្ទដល់ថ្ងៃសុក្រ ពេលព្រឹកពីម៉ោង៨ដល់ម៉ោង១២ និងពេលរសៀលពីម៉ោង២ដល់ម៉ោង៥ ។ ប្រសិនបើអស់លោកអ្នកមានចម្ងល់ ឬចង់រៀបចំព្រឹត្តិការណ៍ជាក្រុមណាមួយ សូមទាក់ទងបុគ្គលិករបស់យើង ស៊ីរ៉ា សារ៉ីណា តាមរយៈទូរស័ព្ទលេខ ០២៣ ២១១ ៨៧៥ ។

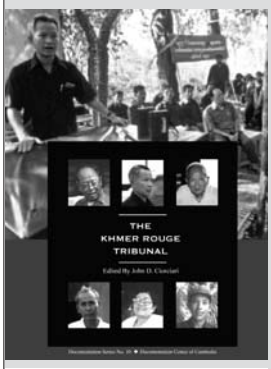

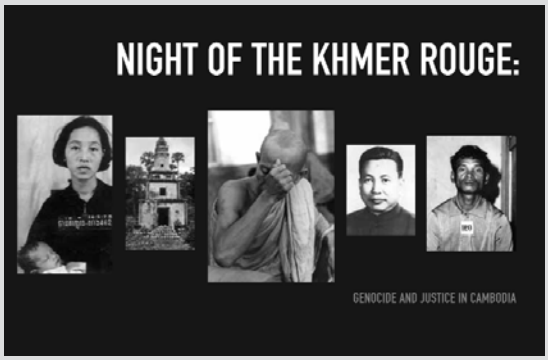

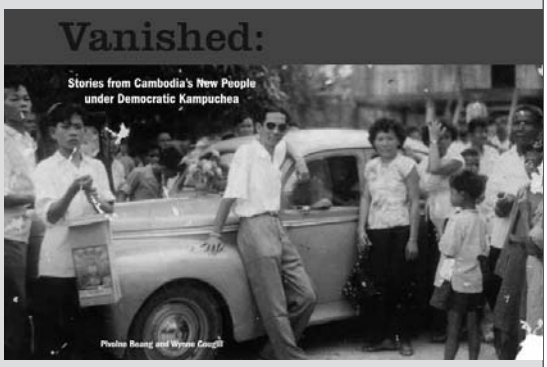

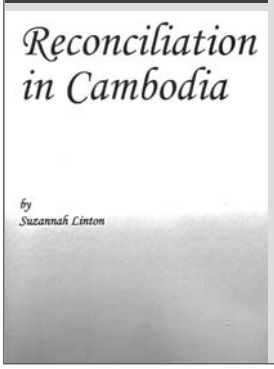

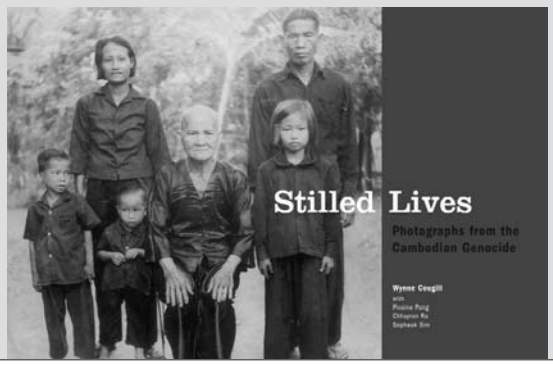

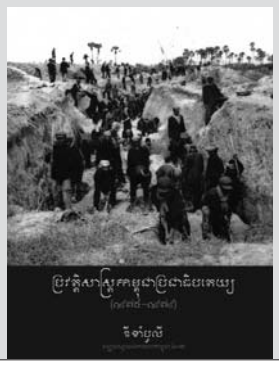

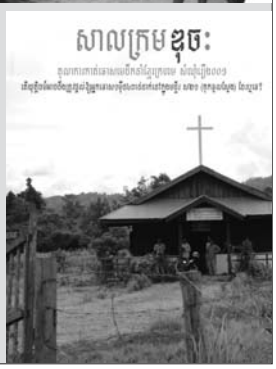

អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងពិចារណាលើការច្រានចោលការផ្តល់សក្តិកម្មរបស់ជនជាប់ចោទ

ដោយសារសវនាការលើកស្តីតាងជិតឈានដល់ការបញ្ចប់ អតីតមេដឹកនាំជាន់ខ្ពស់ខ្មែរក្រហមទាំងពីររូបនៅក្នុងសវនាការសំណុំរឿង០០២ដំណាក់កាលទីមួយនៅអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជា ឬសាលាក្តីខ្មែរក្រហមបានជូនដំណឹងទៅអង្គជំនុំជម្រះថា ជនជាប់ចោទលែងមានបំណងផ្តល់សក្តិកម្ម ឬឆ្លើយតបសំណួរទាំងឡាយតទៅទៀតហើយ។ សហព្រះរាជអាជ្ញាបានស្នើសុំឲ្យអង្គជំនុំជម្រះទាញសេចក្តីសន្និដ្ឋានផ្ទុយចេញពីការនៅស្ងៀម មិនឆ្លើយតបរបស់ជនជាប់ចោទ។

ជនជាប់ចោទទាំងពីរបានធ្វើសេចក្តីថ្លែងការណ៍ក្នុងអំឡុងពេលសវនាការ និងនៅក្នុងឱកាសដ៏កម្រក្នុងការឆ្លើយតបសំណួរពីសំណាក់ចៅក្រម និងការផ្តល់សក្តិកម្មពីដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី។ ជាញឹកញាប់ ជនជាប់ចោទតែងតែច្រានចោលការឆ្លើយតបសំណួរដោយលើកឡើងថា ខ្លួននឹងមានឆន្ទៈឆ្លើយ លុះត្រាតែក្រោយពេលសហព្រះរាជអាជ្ញាបង្ហាញនូវការដាក់ភ័ស្តុតាងរួចរាល់។ រហូតដល់ដើមខែកក្កដាកន្លងទៅនេះ យើងឃើញថា ជនជាប់ចោទទាំងពីរបង្ហាញឆន្ទៈខណៈដែលខ្លួនចូលរួមជាច្រើនថ្ងៃចំពោះការឆ្លើយតបសំណួរដោយសហព្រះរាជអាជ្ញា និងមេធាវីតំណាងដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី។

កាលពីដើមខែកក្កដានេះដែរ ជនជាប់ចោទ ខៀវ សំផន បានជូនដំណឹងថា ខ្លួនលែងមានឆន្ទៈក្នុងការផ្តល់សក្តិកម្មឬក៏ឆ្លើយតបសំណួរដោយលើកឡើងនូវកត្តុល់ចំនួនប្រាំចំណុចដូចតទៅ : ១) បញ្ហាមួយពីភាគីនានា និងពីអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងស្តីពីសំណួរ

នួន ជា នៅសាលាក្តីខ្មែរក្រហម ឆ្នាំ២០១២ (រូបថត : អ.វ.ត.ក)

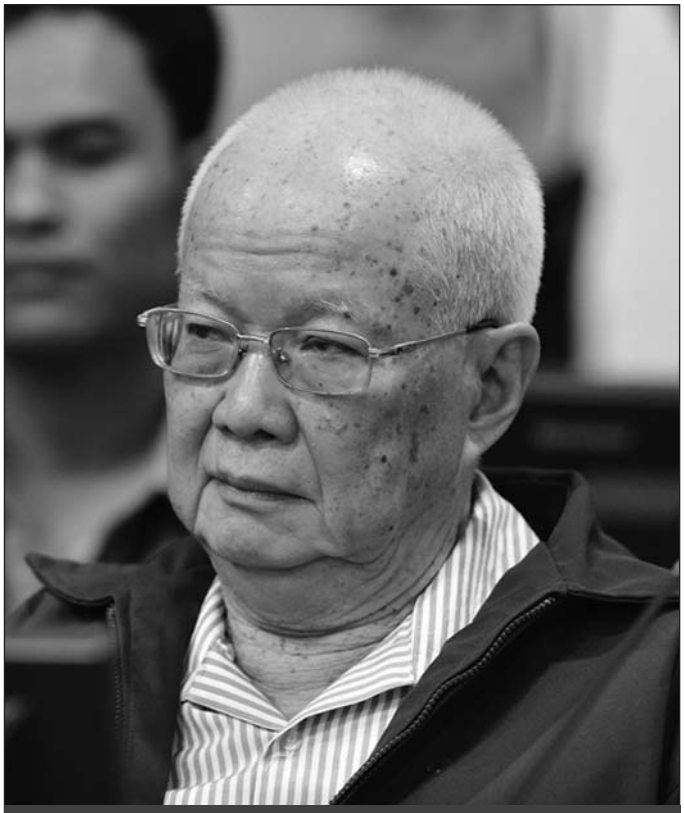

ខៀវ សំផន នៅសាលាក្តីខ្មែរក្រហម ឆ្នាំ២០១២ (រូបថត : អ.វ.ត.ក)

នានា (តាមប្រធានបទ) ដែលត្រូវសួរទៅជនជាប់ចោទ ២) ស្រដៀងគ្នានេះដែរ បញ្ហាមួយពីការគឺនានា និងពីអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងស្តីពីឯកសារនានា ដែលជនជាប់ចោទទាំងពីរគេចង់ប្រើប្រាស់ក្នុងអំឡុងពេលសួរដេញដោល ៣) រយៈពេលបីសប្តាហ៍សម្រាប់ត្រៀមរៀបចំដោយពុំមានសវនាការចាប់ពីពេលដែលមានបញ្ញត្តិស្តីពីបញ្ហាសំណួរ និងឯកសារ ៤) បញ្ញត្តិស្តីពីការដែលក្រុមមេធាវីការពារក្តីអាចចូលទៅមើលអង្គភាពមន្ទីរឃុំឃាំង អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជានៅថ្ងៃចុងសប្តាហ៍ និង ៥) ខ្ញុំ សំដន ត្រូវបានរៀបចំកាលវិភាគឲ្យធ្វើការផ្តល់សក្ខីកម្មចំនួនកន្លះថ្ងៃតែប៉ុណ្ណោះ ។ ទោះបីជាមានអំណះអំណាងដែលការទាមទារទាំងនេះលើសពីសិទ្ធិរបស់ជនជាប់ចោទ ខ្ញុំ សំដន នៅក្នុងគោរពតាមបទដ្ឋានអន្តរជាតិ ក៏ភាគីសហព្រះរាជអាជ្ញាពុំមានការជំទាស់ចំពោះក្រុមមេធាវីការពារក្តីទាក់ទងនឹងផលប្រយោជន៍នៃការធានានូវសក្ខីកម្មរបស់ជនជាប់ចោទឡើយ ។ ខ្ញុំ សំដន ក្រោយមកបានបញ្ជាក់ថា មូលហេតុដែលខ្លួនច្រានចោលនូវការផ្តល់សក្ខីកម្មពុំមែនដោយសារតែការកំណត់នូវបញ្ហាទាំងប៉ុន្មានខាងលើនោះទេ ប៉ុន្តែមានបុសគល់នៃបញ្ហាទូទៅពាក់ព័ន្ធនឹងការជំនុំជម្រះប្រកបដោយយុត្តិធម៌ :

> *ហេតុផលដែលខ្ញុំសម្រេចប្រើប្រាស់សិទ្ធិរបស់ខ្ញុំនៅស្ងៀម ។ ហេតុផល គឺមកពីតុលាការមិនគោរពនូវសិទ្ធិរបស់ខ្ញុំនិងមេធាវីការពារក្តីរបស់ខ្ញុំ ។ ពីមុនខ្ញុំជឿតុលាការនេះ ប៉ុន្តែជាបន្តបន្ទាប់ មកហូរហែមកហូតដល់ដំណាក់កាលចុងក្រោយនេះ ខ្ញុំលែងជឿហើយ ខ្ញុំអស់ជំនឿហើយ ។ ខ្ញុំសូមជម្រាបខ្ញីប៉ុណ្ណោះ ។*

ស្រដៀងគ្នានេះដែរ កាលពីពាក់កណ្តាលខែកក្កដា ជនជាប់ចោទ នួន ជា បានជូនដំណឹងជូនអង្គជំនុំជម្រះដោយពុំមានការគ្រោងទុកជាមុនថា :

> *ដូចដែលខ្ញុំតែងតែបានលើកឡើងមកហើយថា តុលាការនេះមិនបានគោរពទៅលើគោលការណ៍នៃការកាត់សេចក្តីដ៏ត្រឹមត្រូវនិងយុត្តិធម៌នោះទេ ។ ខ្ញុំបានសង្កេតឃើញការប្រព្រឹត្តមកលើជនជាប់ចោទក៏ដូចជាក្រុមមេធាវីការពាររបស់ខ្ញុំវិវត្តពីអាក្រក់ទៅកាន់ទៅកាន់ តែអាក្រក់ថែមទៀត ។ ខ្ញុំក៏អស់ជំនឿលើតុលាការនេះដូចលោក ខ្ញុំ សំដន ដែរ ។*
>
> *ការប្រព្រឹត្តរបស់តុលាការមកលើខាងយើងខ្ញុំគឺនៅភពមួយ ហើយខាងព្រះរាជអាជ្ញាគឺនៅភពមួយ ។ ជាក់ស្តែងដូចជានៅពេលថ្មីៗនេះ មេធាវីរបស់ខ្ញុំត្រូវបានកាត់ផ្តាច់មិនឲ្យសួរសំណួរជាសារធាតុដើម្បីដោះស្រាយបន្ទុកមកលើរូបខ្ញុំនោះទេ ។ នេះជាភាពអយុត្តិធម៌មួយដែលរារាំងមិនឲ្យមេធាវីរបស់ខ្ញុំបំពេញនូវតួនាទីការពារខ្ញុំដោយពេញលេញ ។*
>
> *នេះជារឿងក្តីនៃអាយុជីវិតរបស់ខ្ញុំ មិនមែនធ្វើលំៗឲ្យតែឆាប់រហ័សដើម្បីដាក់ទោសខ្ញុំនោះទេ ។ ដោយភាពអស់ជំនឿ និងប្រព្រឹត្តដោយលម្អៀងបែបនេះ ខ្ញុំសូមជូនដំណឹងថា ខ្ញុំមិនឆ្លើយតបទៅនឹងសំណួររបស់សហព្រះរាជអាជ្ញានិងភាគីនានានៅក្នុងតុលាការដែលមិនយុត្តិធម៌នេះទេ ។ ក្នុងគ្រានេះ ការពិតយុត្តិធម៌ និងមានប្រយោជន៍ត្រូវបានបំផ្លាញដោយតុលាការ ។*

ភាគីសហព្រះរាជអាជ្ញាអះអាងថា តាមរយៈការធ្វើសេចក្តីថ្លែងការណ៍ និងការជ្រើសរើសឆ្លើយតបនឹងសំណួរនៅក្នុងបន្ទប់សវនាការ ជនជាប់ចោទបានបង្ហាញភ័ស្តុតាងដោយការបោះបង់នូវសិទ្ធិនៅស្ងៀមមិនឆ្លើយតបសំណួរ ។ កាលពីឆ្នាំមុន សហព្រះរាជអាជ្ញាបានបញ្ជាក់ថា :

> *ច្បាស់ណាស់ វាជាទម្លាប់មួយពុំអាចទទួលយកបានទេដែលជនជាប់ចោទក្សាសិទ្ធិនៅស្ងៀមមិនឆ្លើយតប ហើយគាត់បានធ្វើសេចក្តីថ្លែងការណ៍ថា «ខ្ញុំមិនមានការងារអ្វីពាក់ព័ន្ធនឹងមន្ទីរស-២១ទេ» «អ្នកចោទប្រកាន់ខ្ញុំឈ្មោះ ឌុច នោះគឺជាជនកុហក» ។ ការដែលបានធ្វើការអះអាងបែបនេះហើយនិងបដិសេធមិនឆ្លើយនូវសំណួរផ្សេងៗគឺដើម្បីការការពារខ្លួនប៉ុណ្ណោះ ។ មានផលវិបាកជាច្រើន កាលណាជនជាប់ចោទដោះសារនៅក្នុងករណីបែបនេះ ហើយពុំមានអ្វីគួរថ្លឹងថ្លែងជាការកំណត់នូវភ័ស្តុតាង*

នោះទេ ។ ជំហររបស់សហព្រះរាជអាជ្ញាស្នើសុំឲ្យ
តុលាការគប្បីប្រើការបកស្រាយបែបអវិជ្ជមាន
ប្រឆាំងនឹងជនជាប់ចោទនៅក្នុងករណីដែលគាត់នៅ
ស្ងៀមបែបនេះ ។

ដូច្នេះ នៅពេលនេះ ភាគីសហព្រះរាជអាជ្ញាកំពុងតែស្នើថា ការធ្វើសេចក្តីថ្លែងការណ៍ផ្ទាល់មាត់របស់ជនជាប់ចោទកាលពីពេលមុនបានផ្តល់នូវភ័ស្តុតាងគិចតួច ឬក៏គ្មានទម្ងន់ជាភ័ស្តុតាងហើយថា «គប្បីទាញសេចក្តីសន្និដ្ឋានអវិជ្ជមាននៅក្នុងការពិចារណាលើភាពជាក់ស្តែងប្រឆាំងនឹងជនជាប់ចោទ» ។ ព្រះរាជអាជ្ញារកឃើញបន្ថែមទៀតនូវឱកាសក្នុងការបង្ហាញពី «ប្រធានបទនិងអង្គហេតុ ដែលព្រះរាជអាជ្ញាតាំងសំណួរចំពោះជនជាប់ចោទ ខ្ញុំវិសំដន និង «ស្តីអំពីអ្វីដែលព្រះរាជអាជ្ញានឹងស្នើឲ្យអង្គជំនុំជម្រះទាញសេចក្តីសន្និដ្ឋានផ្ទុយនៅក្នុងសេចក្តីសន្ទនាបញ្ចប់សវនាការ» ។

យោងតាមច្បាប់កម្ពុជា ផ្អែកតាមសភាពជាក់ស្តែងពុំបានបញ្ជាក់ពីបញ្ហានេះទេ ។ សហព្រះរាជអាជ្ញាលើកយកយុទ្ធសាស្ត្រអន្តរជាតិ និងនៅក្នុងករណីចំនួនពីរនៅតុលាការព្រហ្មទណ្ឌអន្តរជាតិសម្រាប់អតីតប្រទេសយូហ្គោស្លាវី ដើម្បីតាំទ្រអំណះអំណាងរបស់ខ្លួន ។ នៅក្នុងសំណុំរឿងទីមួយ ករណីជនជាប់ចោទ ហ្ហ្គូ ណា និងបក្សពួក អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងធ្វើកំណត់សម្គាល់នៅក្នុងឯកសារសន្ទនា : «នៅពេលដែលជនជាប់ចោទសម្រេចចិត្តឡើងមកផ្តល់សក្ខីកម្ម ជនជាប់ចោទមានកាតព្វកិច្ចឆ្លើយតបសំណួរ បើទោះបីជាចម្លើយទាំងនោះអាចដាក់ពិរុទ្ធភាពលើខ្លួនឯងក៏ដោយ ។ ករណីមួយទៀតគឺសំណុំរឿង ហ្ហ្គាហ្គោចេរិក និង ចូគីក អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងជូនដំណឹងទៅជនជាប់ចោទថាមានជម្រើសបីនៅក្នុងវិធានរបស់អង្គជំនុំជម្រះ : នៅស្ងៀមមិនឆ្លើយតបដោយពុំមានការពិចារណាអវិជ្ជមាន សេចក្តីថ្លែងការណ៍ដោយពុំមានការធ្វើសម្បថ ដោយពុំមានការសួរដេញដោល (សេចក្តីថ្លែងការណ៍ពុំសូវមានទម្ងន់ ប៉ុន្តែពុំត្រូវទាញសេចក្តីសន្និដ្ឋានអវិជ្ជមាន) ឬធ្វើសេចក្តីប្រកាសជាទ្វិភ្លារិកនិងធ្វើសក្ខីកម្មដូចជាសាក្សីនៃសំណុំរឿងដែរ ។ ប្រសិន បើជម្រើសធ្វើសេចក្តីប្រកាសជាទ្វិភ្លារិក និងធ្វើសក្ខីកម្មដូចជាសាក្សីនៃសំណុំរឿងត្រូវបានទទួលយក បើទោះជាជនជាប់ចោទប្រើប្រាស់សិទ្ធិនៅស្ងៀមមិនឆ្លើយតបលើបញ្ហានានាដែលបានលើកឡើង «បញ្ហានេះអាចមានលទ្ធភាពនាំទៅរកការពិចារណាគិចតួចសក្ខីកម្ម ។

ភាគីសហព្រះរាជអាជ្ញានៃអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជាហាក់ដូចជាស្វែងរកផលវិបាកកាន់តែធំឡើងសម្រាប់ជនជាប់ចោទនៅក្នុងសំណុំរឿង ០០២ ដោយស្នើឲ្យទាញសេចក្តីសន្និដ្ឋានអវិជ្ជមានមិនត្រឹមតែពាក់ព័ន្ធនឹងប្រធានបទពន្យារពេលពិភាក្សាជាក់ស្តែងរហូតដល់ពេលចុងក្រោយនៃសវនាការប៉ុណ្ណោះទេ ប៉ុន្តែថែមទាំងពាក់ព័ន្ធនឹងការខកខានមិនបានឆ្លើយតបសំណួរដែលព្រះរាជអាជ្ញាពុំទាន់បានសួរទៀតផង ។ លទ្ធភាពសម្រាប់ភាពពាក់ព័ន្ធផ្ទុយគ្មានដែនកំណត់ ដែលត្រូវលើកឡើងចេញពីអង្គហេតុថា ទីតាំងវិធីនៅអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជាពុំស្រដៀងទៅនឹងនិតិវិធីនៅតុលាការព្រហ្មទណ្ឌអន្តរជាតិសម្រាប់អតីតប្រទេសយូហ្គោស្លាវីទេ ។ ទាំងវិធានៅអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជា និងនៅតុលាការព្រហ្មទណ្ឌអន្តរជាតិសម្រាប់អតីតប្រទេសយូហ្គោស្លាវី ផ្តល់ឱកាសដល់ជនជាប់ចោទក្នុងការធ្វើសេចក្តីថ្លែងការណ៍ ដោយពុំចាំបាច់ធ្វើសម្បថនៅពេលចាប់ផ្តើមសវនាការ ។ ប៉ុន្តែខុសគ្នារវាងច្បាប់នៅតុលាការព្រហ្មទណ្ឌអន្តរជាតិសម្រាប់អតីតប្រទេសយូហ្គោស្លាវីដែលផ្អែកលើប្រព័ន្ធច្បាប់ទំមិនឡ និងច្បាប់នៅអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជា ដែលផ្អែកលើប្រព័ន្ធច្បាប់ស៊ីវិលឡ «ពុំមានច្បាប់សម្រាប់ជនជាប់ចោទក្នុងការធ្វើសម្បថ» និងផ្តល់សក្ខីកម្មដូចជាសាក្សីនោះទេ ។ ឆន្ទៈរបស់ជនជាប់ចោទចង់ឲ្យមានការតាំងសំណួរតាមរយៈនីតិវិធីរបស់តុលាការ ។ ដូច្នេះ ជនជាប់ចោទនៅអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជាពុំបានប្រកាន់ជំហរសម្រាប់សក្ខីកម្មដែលមានការកម្រិតព្រំដែន ប៉ុន្តែផ្អែកតាមទ្រឹស្តីអាចមានលទ្ធភាពឆ្លើយសំណួរក្នុងអំឡុងពេលមួយឆ្នាំកន្លះនៃសវនាការស្តីពីប្រធានបទជាច្រើនដែលត្រូវលើកឡើង ។

កាលពីឆ្នាំមុន នៅពេលដែលសហព្រះរាជអាជ្ញាដាក់សារណាដំបូងបានលើកឡើងថា ជនជាប់ចោទបានលះបង់សិទ្ធិនៅស្ងៀមមិនឆ្លើយតបដោយផ្តល់ជូនវិញនូវការជ្រើសរើសធ្វើសក្ខីកម្ម ហើយក្រុមមេធាវីការពារក្តី ខ្ញុំវិ សំដន បានជំទាស់ ។ មេធាវីការពារក្តី ខ្ញុំវិ សំដន អះអាងថាពុំអាចអនុវត្តបទដ្ឋានអន្តរជាតិ

ជានទេដោយហេតុថា ស្ថានភាពនេះនាំឲ្យជនជាប់ចោទត្រូវហៅដូចជាសាក្សីធ្វើសម្បថ ដែលនេះពុំស្របតាមនីតិវិធីដែលអាចអនុវត្តជានៅអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជាទេ។ លើសពីនេះទៀត មេធាវីបានលើកយកគោលការណ៍សំខាន់ថា តុលាការអន្តរជាតិ «បញ្ជាក់ច្បាស់លាស់ពីភាពខុសគ្នារវាងសេចក្តីថ្លែងការណ៍របស់ជនជាប់ចោទធ្វើនៅក្នុងតុលាការ (អំពីអ្វីដែលជនជាប់ចោទមិនអាចត្រូវគេសួរដេញដោល) និងសេចក្តីថ្លែងការណ៍ដែលជនជាប់ចោទធ្វើនៅពេលបង្ហាញខ្លួន ដូចជាសាក្សីនៅក្នុងការការពារខ្លួន» ស្តីពីអ្វីដែលជនជាប់ចោទ ត្រូវសួរដេញដោល។ ភាពខុសគ្នានេះមានសារសំខាន់ ប៉ុន្តែមានភាពខ្ទុះចន្ទោះ ដោយសារនៅតុលាការព្រហ្មទណ្ឌអន្តរជាតិសម្រាប់អតីតប្រទេសយូហ្គូស្លាវីនៅពេលជនជាប់ចោទបង្ហាញខ្លួន អនុញ្ញាតឲ្យមានការធ្វើសេចក្តីថ្លែងការណ៍ដោយពុំចាំបាច់ធ្វើសម្បថ។

នេះជាភាពទូទៅនៅពេលចាប់ផ្តើមសវនាការនីតិវិធី ប៉ុន្តែពុំត្រូវធ្វើសេចក្តីថ្លែងការណ៍ដដែលជាថ្មីម្តងទៀតក្នុងអំឡុងពេលដំណាក់កាលសវនាការដូចអ្វីដែលបានកើតឡើងនៅក្នុងសំណុំរឿង ០០២ នេះទេ។

បញ្ហាស្នូគស្នាញ ការអនុវត្តរបស់ជនជាប់ចោទនៅក្នុងសំណុំរឿង០០២ តាមរយៈការធ្វើសេចក្តីថ្លែងការណ៍នៅខាងក្រៅការតាំងសំណួរជាផ្លូវការ ពុំបានបង្ហាញឲ្យឃើញជាមុនតាមរយៈវិធានរបស់អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជាផ្ទាល់ទេ។

បញ្ហាផ្លូវច្បាប់ ការសម្រេចចិត្តរបស់ជនជាប់ចោទ មិនផ្តល់សក្តីកម្ម នៅពុំទាន់បានកំណត់នៅឡើយ។ ប៉ុន្តែសំណើរបស់ភាគីសហព្រះរាជអាជ្ញា អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងបានបញ្ជាក់បន្ថែមទៀតទៅលើការសម្រេចផ្ទាល់មាត់របស់ខ្លួនកាលពីថ្ងៃទី១៨ ខែមេសា ឆ្នាំ២០១២ ស្តីពីការជាប់ទាក់ទងនឹងជម្រើសផ្តល់សក្តីកម្ម ដែលទទួលយកការយល់ឃើញរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញាដែលថាជម្រើសឆ្លើយតបនៅក្នុងអំឡុងពេលនៃដំណាក់កាលសវនាការ គឺអាចប្រៀបប្រដូចទៅនឹងសក្តីកម្មរបស់សាក្សី។ គួរកត់សម្គាល់ថា ច្បាប់របស់អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជា មាត្រា៣៥ថ្មី(ឆ) ការពារសិទ្ធិជនជាប់ចោទ «មិនត្រូវបានគេបង្ខំឲ្យឆ្លើយប្រឆាំងនឹងខ្លួនឯង ឬបង្ខំឲ្យឆ្លើយសារភាពថាមានកំហុស»។ អង្គជំនុំជម្រះសម្រេចថា:

> *នៅក្នុងការវាយតម្លៃអំពីពិរុទ្ធភាព ឬសុចរិតភាពរបស់ជនជាប់ចោទនៅក្នុងសាលក្រមរបស់ខ្លួន អង្គជំនុំជម្រះនឹងពិចារណានូវរាល់ភ័ស្តុតាងដែលបានដាក់នៅចំពោះមុខខ្លួន និងជាកម្មវត្ថុនៃការពិនិត្យរួមទាំងសក្តីកម្មរបស់ជនជាប់ចោទ និងរបៀបដែលជនជាប់ចោទផ្តល់សក្តីកម្ម។ នៅក្នុងន័យនេះ និងនៅពេលដែលជនជាប់ចោទសម្រេចជ្រើសរើសដោយខ្លួនឯងរារាំងសិទ្ធិនៅស្ងៀមមិនឆ្លើយតប នឹងការផ្តល់សក្តីកម្មនោះអង្គជំនុំជម្រះអាចនឹងកត់សម្គាល់អំពីបញ្ហានៅពេលវាយតម្លៃអំពីភាពគួរឲ្យជឿជាក់បានរបស់គាត់។ យុត្តិសាស្ត្រអន្តរជាតិដែលពាក់ព័ន្ធបង្ហាញថា ការសម្រេចជ្រើសរើសដោយខ្លួនឯងក្នុងការនៅស្ងៀម មិនឆ្លើយតបអាចត្រូវបានប្រើក្នុងការទាញសេចក្តីសន្និដ្ឋានផ្ទុយ។ នៅក្នុងករណីណាក៏ដោយ អង្គជំនុំជម្រះនឹងមិនផ្អែកទាំងស្រុងលើការទាញសេចក្តីសន្និដ្ឋានផ្ទុយចេញពីការរក្សាសិទ្ធិនៅស្ងៀមមិនឆ្លើយតបនៅក្នុងការវិនិច្ឆ័យអំពីកំហុសឡើយ។*

ប៉ុន្តែ ការមិនឆ្លើយតប គឺជាព្រំដែននៃ «ប្រធានបទ និងអង្គហេតុ» សម្រាប់ការទាញសេចក្តីសន្និដ្ឋានផ្ទុយក្នុងការវិនិច្ឆ័យពីកំហុស។

អាន ហាញ១ុល

គម្រោងឃ្លាំមើលតុលាការខ្មែរក្រហម

CAMBODIA TRIBUNAL MONITOR

តាមដានដំណើរកាត់ទោស ករណី០០២ រៀងរាល់ថ្ងៃ ចាប់ពីថ្ងៃទី២១ ខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ២០១១ តទៅ

សូមចុច www.cambodiatribunal.org

ខ្មែរក្រហម និងណាហ្ស៊ីមិនអាចប្រៀបធៀបគ្នាបានទេ

នាយកមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា លោក ឆាំង យុ បានផ្តល់បទសម្ភាសន៍ជាមួយបណ្ឌិត ហែលម៉ាត ប៊ីក មន្ត្រីសម្របសម្រួល និងជាកិច្ចការសាធារណៈរបស់វិទ្យាស្ថានមីក្រូហិរញ្ញវត្ថុ អយកូក្រេឌីត មានមូលដ្ឋាននៅប្រទេសអូទ្រីស អំពីទស្សនវិស័យនៃប្រវត្តិអតីតកាលក្លាយជាមេរៀនដ៏បច្ចុប្បន្នភាពនៅប្រទេសកម្ពុជា ។ បណ្ឌិត ហែលម៉ាត ប៊ីក គឺជាអ្នកធ្វើបទសម្ភាសន៍ ។

សំណួរ : *ការបោះឆ្នោតបានប្រព្រឹត្តកាលពីថ្ងៃទី២៨ ខែកក្កដា ។ មានការរៀបចំធ្វើបាតុកម្មដ៏ធំមួយនៅទីក្រុងភ្នំពេញដឹកនាំដោយអ្នករស់រានមានជីវិតម្នាក់ពីរបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ ។ វាហាក់ប៉ីដូចជាថា គណបក្សប្រជាជនកម្ពុជាដែលកំពុងកាន់អំណាចបង្ហាញនូវចំណាប់អារម្មណ៍ក្នុងការក្រើនរំឭកប្រជាជនកម្ពុជាអំពីអតីតកាលរបស់ខ្លួន ។ តើនេះគឺជាខ្ទឹមសារនៃយុទ្ធនាការបោះឆ្នោតឬ? តើលោកយល់ឃើញដូចម្តេចចំពោះបញ្ហានេះ?*

ចម្លើយ : *អតីតកាលមិនមែនគ្រាន់តែជាខ្ទឹមសារនៃការបោះឆ្នោតនោះទេ ។ អតីតកាលគឺជាខ្ទឹមសាររបស់ជាតិ ដែលជារឿយ ៗ ត្រប់គណបក្សនយោបាយទាំងអស់យកធ្វើជាបញ្ហានយោបាយ ។ ទន្ទឹមពេលនេះ ក៏ជាការសំខាន់សម្រាប់ប្រជាជនកម្ពុជាក្នុងការចងចាំរឿងរ៉ាវពីអតីតកាល ហើយរក្សាពាក្យសម្បថក្នុងការអប់រំមនុស្សជំនាន់ក្រោយអំពីរឿងហេតុ និងមូលហេតុនូវអ្វីដែលបានកើតឡើង យើងក៏មិនត្រូវឲ្យអតីតកាលត្រូសត្រាយផ្លូវសម្រាប់បច្ចុប្បន្នភាពឡើយ ។ អ្នករួចរស់មានជីវិតបានឆ្លងកាត់របបប្រល័យពូជសាសន៍រួចទៅហើយ ។ ហេតុនេះ វាមិនមែនជារឿងត្រឹមត្រូវសោះដែលត្រូវរំពឹងពីអំពើប្រល័យពូជសាសន៍ម្តងហើយម្តងទៀតដើម្បីធ្វើឲ្យទស្សនវិស័យណាមួយត្រឹមត្រូវ ឬធ្វើឲ្យការបង្ក្រាប់បញ្ជានយោបាយឲ្យមានលក្ខណៈស្របច្បាប់នោះ ។ វាក៏មិនត្រឹមត្រូវដែរក្នុងការដែលសន្ទនតថា មនុស្សតែម្នាក់ គណបក្សតែមួយ រដ្ឋាភិបាលតែមួយ ឬក្រុមតែមួយអាចជួយប្រទេសមួយបាននោះ ។ ប្រទេសជាច្រើនលើលោកនេះត្រូវបានស្រោចស្រង់តាមការលះបង់តាមរយៈក្តីសង្ឃឹម និងតាមរយៈភាពមិនចេះទ្រុឌទ្រោមនៃកត្តាជាច្រើន ហើយមនុស្សត្រប់រូបគួរតែទទួលស្គាល់នូវភាពគ្រោះថ្នាក់ ប្រសិនបើខ្លួនកំណត់ថា គណបក្សតែមួយ រដ្ឋាភិបាលតែមួយ ឬក្រុមតែមួយ គឺជាមូលដ្ឋានស្នូលក្នុងការបង្កើតភាពថ្កើងថ្កាន និងសន្តិភាពក្នុងប្រទេសក្រោយជម្លោះ ។ ប្រជាជនកម្ពុជាគឺជាប្រជាជនស្ងួតត្រង់ដែលសាំងៅនឹងការគោរព ការបូជា ការដឹងគុណដល់អ្នកដែលជួយខ្លួន ។ សម្រាប់ហេតុដូលតែឯកឯងនេះ យើងគួរតែលះបង់កម្លាំងកាយដើម្បីគាំទ្រគោលនយោបាយ ជាជាងគាំទ្រមនុស្ស និងគាំទ្រដំណើរការរបស់ស្ថាប័នណាមួយ ជាជាងគាំទ្រគណបក្សនយោបាយ ពីព្រោះគោលនយោបាយ និងដំណើរការដែលធានអនាគតរបស់សង្គម ។ មេដឹកនាំមិនអាចដឹកនាំជារៀងរហូតនោះឡើយ ។ គណបក្សនយោបាយទាំងអស់នៅតែបណ្តុះត្រាប់ពូជមនោគមវិជ្ជា «អាត្មានិយម» ។*

លោក ឆាំង យុ ពេលឡើងធ្វើបទបង្ហាញនៅប្រទេសភូមាកាលពីចុងខែកក្កដាកន្លងទៅ

ការស្វែងរកការពិតមិនគួរធ្វើឲ្យទៅជារឿងនយោបាយ ហើយជនរងគ្រោះសមតែមានការរួបរួមគ្នា ។ នេះគឺជាហេតុផលដែលខ្ញុំគាំទ្រអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជា ឬសាលាក្តីខ្មែរក្រហម ពីព្រោះវាជាវិធីសាស្ត្រមួយដ៏សំខាន់បំផុត ក្នុងចំណោមវិធីសាស្ត្រផ្សេងក្នុងការបង្រួបបង្រួមជនរងគ្រោះ ។

សំណួរ : *តើជាធម្មតា អ្នកនយោបាយមានទិន្នាការនិយាយសំដៅទៅរកអតីតកាល ឬក៏មិនមែនទេ? តើនេះអាចក្លាយជាឱកាសមួយដើម្បីដោះស្រាយជាមួយនឹងអតីតកាល ឬជាឱកាសដើម្បីរៀនសូត្រដោះស្រាយជាមួយនឹងបទពិសោធឈឺចាប់?*

ចម្លើយ : *ជាធម្មតាអ្នកនយោបាយនិយាយសំដៅទៅរកអតីតកាល ប្រសិនបើមិនដោយផ្ទាល់ក៏ដោយ ក៏យ៉ាងហោចណាស់តាមរយៈការស្នើជាយោបល់ ។ ពិតប្រាកដណាស់ នយោបាយនិងប្រវត្តិសាស្ត្រមានទំនាក់ទំនងជាមួយនឹងគ្នាទៅវិញទៅមក ពីព្រោះការនិយាយអំពីបញ្ហាមួយចៀសមិនផុតពីការបកស្រាយបញ្ហាមួយទៀតឡើយ ។ ប៉ុន្តែការនិយាយសំដៅទៅរកអតីតកាលមិនមែនត្រូវតែសង្កត់ធ្ងន់លើបក្ខពួកនិយម ឬការបែកបាក់ឡើយ ។ យើងអាចប្រើអតីតកាលដើម្បីបង្រួបបង្រួមមនុស្ស និងជំរុញដល់ដំណើរការដែលអាចធ្វើឲ្យទស្សនវិស័យវែងឆ្ងាយចេញជារូបរាងឡើង ។ ប្រវត្តិសាស្ត្រត្រូវតែជាចំណុចចាប់ផ្តើមដែលត្រូវយកមកនិយាយសម្រាប់ការកសាងសង្គមដែលដើបចេញពីជម្លោះ ហើយវាជាការចាំបាច់ដែលអ្នកនយោបាយហៅអតីតកាលថាជាផ្នែកមួយនៃទស្សនវិស័យរបស់ខ្លួន ។ ពិតប្រាកដណាស់ សង្គមមួយស្ទើរតែមិនអាចដោះស្រាយបញ្ហានាពេលបច្ចុប្បន្នបានទេ ប្រសិនបើសង្គមនោះមិនអាច សូម្បីតែអនុញ្ញាតឲ្យមានការពិភាក្សាដោយស្មោះត្រង់មួយលើបញ្ហាអតីតកាលផងនោះ ។ ប៉ុន្តែ អតីតកាលគឺជាផ្នែកតែមួយគត់នៃយុត្តិធម៌អន្តរកាល ហើយប្រទេសជាតិមិនត្រូវមើលឃើញខ្លួនឯងថាជាជនរងគ្រោះជារៀងរហូតនោះទេ ។*

ពិតប្រាកដណាស់ ការប៉ះពាល់ផ្លូវចិត្ត គឺជាស្រមោលនៃសង្គមដែលទើបដើបចេញពីជម្លោះ ។ វាបានធ្វើឲ្យសង្គមដែលដើបចេញពីជម្លោះមើលឃើញពិភពលោកតែពណ៌ខ្មៅ និងស ។ វាជារឿងធម្មតាដែលប្រទេសទាំងនោះជួបប្រទះនូវកំហឹង ភាពអស់សង្ឃឹម ការសងសឹក និងការនៅដាច់ឆ្ងាយពីគេឯង ។ ដោយសារហេតុដលនេះ យើងអាចនិយាយបានថា បញ្ហាមួយក្នុងចំណោមបញ្ហាលំបាកបំផុតរបស់ប្រទេសដែលទើបតែដើបចេញពីជម្លោះគឺបញ្ហាតុល្យភាព ។ វាជាការលំបាកណាស់សម្រាប់ជនរងគ្រោះដែលមើលឃើញអតីតកាលជាការប៉ះទង្គិចផ្លូវចិត្ត នៅពេលដែលជនរងគ្រោះទាំងនោះបានឃើញអ្នកជាទីស្រលាញ់របស់ខ្លួនត្រូវបានសម្លាប់ ។ ចំណែកជនដៃដល់វិញមានភាពអាម៉ាស់ ហើយក្នុងករណីខ្លះមានទស្សនៈខុសឆ្គងព្រោះតែជនដៃដល់ទាំងនោះគិតថាខ្លួនមិនត្រូវបានចាត់ទុកថាជាមនុស្សជាតិ ។

ប្រការនេះហើយដែលជាការសំខាន់ណាស់ក្នុងការបង្កើតដំណើរការទាំងឡាយ ។ ការដកដែកពិភាក្សា ការអប់រំ និងទិដ្ឋភាពដែលធ្លាប់កើតឡើង ដែលជាដែនការសម្រាប់អនាគត ត្រូវតែធ្វើឲ្យមានតុល្យភាពរវាងការជំរុញការយល់ដឹងរបស់យើងទៅនឹងការយល់ឃើញថាពិភពលោកមានពណ៌ខ្មៅ ឬពណ៌ស ។

សំណួរ : *ក្នុងប្រទេសកម្ពុជានាពេលសព្វថ្ងៃ តើមនុស្សដែលដើរតួនាទីនៅក្នុងរបបខ្មែរក្រហមនៅតែគ្ពាបគ្ពាប់អំណាចផ្នែកសេដ្ឋកិច្ច និងនយោបាយឬ? ប្រសិនបើមានមែន តើលោកនិងប្រជាជនដទៃមានអារម្មណ៍បែបណា? ខ្ញុំសួរសំណួរបែបនេះដោយសារបញ្ហាបែបនេះបានកើតឡើងនៅក្នុងប្រទេសអូទ្រីស និងប្រទេសអាល្លឺម៉ង់បន្ទាប់ពីសង្គ្រាមលោកលើកទី២ ។ ចៅក្រមវិជ្ជបណ្ឌិត អ្នកវិទ្យាសាស្ត្រ និងអ្នកនយោបាយមួយចំនួនអាចបិទបាំងអតីតកាលរបស់ខ្លួនបាន ហើយរដ្ឋាភិបាលថ្មីត្រូវការអ្នកទាំងនោះដដែលដោយសារតែរដ្ឋាភិបាលថ្មីត្រូវការអ្នកជំនាញ ។*

ចម្លើយ : *ប្រទេសកម្ពុជា មិនខុសអ្វីពីប្រទេសផ្សេងទៀតដែលដើបចេញពីជម្លោះឡើយ ។ ក្នុងន័យនេះ មានអតីតខ្មែរក្រហមនៅក្នុងគ្រប់សរសៃឈាមសង្គមទាំងអស់ ចាប់តាំងពីរដ្ឋាភិបាល អង្គការសង្គមស៊ីវិល រហូតដល់ស្ថាប័នសាសនា និងប្រជាជនសាមញ្ញនៅតាមមូលដ្ឋាន ។ ប្រជាជនកម្ពុជាស្គាល់យ៉ាងច្បាស់អំពីបញ្ហានេះ ហើយដោយសារហេតុដលនេះដែលជាការសំខាន់ក្នុងការបង្កើតដំណើរការស្វែងរកយុត្តិធម៌ ។ តាមរយៈការនាំយកយុត្តិធម៌ជូនជនរងគ្រោះ សាលាក្តីខ្មែរក្រហមនឹងជួយបញ្ចប់នូវប្រវត្តិសាស្ត្រដ៏គួរឲ្យភ័យខ្លាចនេះ ហើយអនុញ្ញាតឲ្យសង្គមធ្វើដំណើរទៅមុខ ។*

សំណួរ : ដំណើរការស្វែងរកការពិតដោយឯកភាពរបស់លោកឈរក្រោមពាក្យស្លោក «ការចងចាំនិងយុត្តិធម៌» ។ មនុស្សជាច្រើនមានបំណងលុបបំបាត់ចោលបទពិសោធឈឺចាប់របស់ខ្លួន ។ តើមានអ្វីមួយដែលអាចត្រូវបានហៅថាជាសិល្ប:នៃការលើកលែងទេ? តើអ្នកយល់ឃើញយ៉ាងដូចម្តេចចំពោះបញ្ហានេះ?

ចម្លើយ : គួរតែប្រើពាក្យវិទ្យាសាស្ត្រនៃការលើកលែងវិញទើបត្រូវជាងពីព្រោះវាមិនមានសិល្ប:សម្រាប់ដំណើរការនេះទេ ។ ស្របពេលដែលស្នាមរបួសនោះ អាចជាស្នាមរបួសផ្លូវចិត្ត ស្នាមរបួសទាំងនោះមិនមានទំនាក់ទំនងទៅនឹងការរកព្យាបាលនិងជួយនិងព្យាបាលតាមផ្លូវវិទ្យាសាស្ត្រឡើយ ។ ការស្វែងរកការពិតរបស់ខ្ញុំផ្អែកលើពាក្យស្លោកការចងចាំ និងយុត្តិធម៌ដែលជាទស្សនៈសម្អាងលើដំណើរការព្យាបាលស្នាមរបួស ។ ការចងចាំសំដៅទៅលើការអប់រំ ហើយយុត្តិធម៌សំដៅទៅរកការស្រាវជ្រាវ ។ ការចងចាំមិនមែននៅទ្រឹងតែមួយកន្លែងទេ តែវាត្រូវតែនុ:បញ្ជាំងអំពីដំណើរការថិតថេរនៃការបង្រៀនអំពីអ្វីដែលយើងដឹងអំពីប្រវត្តិសាស្ត្រដល់មនុស្សជំនាន់ក្រោយ ដូច្នេះហើយប្រវត្តិសាស្ត្រមិនអាចត្រូវបានបំភ្លេចឡើយ ។ ការអប់រំក្លាយជាដំណើរការនៃការធានាថា អ្នកដែលបានស្លាប់មិនបានស្លាប់ដោយឥតតម្លៃនោះឡើយ ហើយអ្នកដែលរស់រានមានជីវិតត្រូវបានផ្តល់កិត្តិយស និងគោរព ។ យុត្តិធម៌មិនអាចសម្រេចបានដោយគ្មានការស្រាវជ្រាវឡើយ ដូច្នេះហើយ នេះគឺជាហេតុផលដែលទស្សនៈនេះផ្អែកលើកិច្ចខិតខំប្រឹងប្រែងមិនឈប់ឈរក្នុងការពង្រីកការយល់ដឹងរបស់យើងអំពីរឿងហេតុដែលបានកើតឡើងនិងមូលហេតុដែលបទឧក្រិដ្ឋនោះកើតឡើង ។ បន្ទាប់ពីសេចក្តីសម្រេចផ្លូវច្បាប់ត្រូវផ្តល់ឲ្យយុត្តិធម៌អាចសម្រេចបានតាមរយៈការស្រាវជ្រាវប្រវត្តិសាស្ត្រមិនឈប់ឈរ ដែលធ្វើឲ្យមនុស្សយល់ដឹងអំពីអំពើអមនុស្សធម៌ហើយផ្តល់តម្លៃដល់អ្នកដែលរងគ្រោះ ។

សំណួរ : នៅប្រទេសអូទ្រីស សូម្បីតែអស់រយៈពេលជាច្រើនឆ្នាំបន្ទាប់ពីសង្គ្រាមលោកលើកទី២ហើយក៏ដោយ អំពើឃោរឃៅរបស់ជនណាហ្ស៊ីនៅតែជាការព្រួយបារម្ភ ។ មនុស្សជាច្រើនស្គាល់អំពីអតីតកាលរបស់ខ្លួន ។ តើលោកធ្លាប់លឺឈ្មោះ សៃមិន វីសេនថល ដែលជាស្ថាបនិកនិងនាយកនៃមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារខ្មែរក្រហមណាហ្ស៊ីរបស់ប្រទេសអូទ្រីសទេ?

ចម្លើយ : ទាល់តែឆ្នាំ១៩៩៨ហើយទើបខ្ញុំបានឮឈ្មោះ សៃមិន វីសេនថល ។ ខ្ញុំត្រូវបានណែនាំឲ្យស្គាល់ស្នាដៃសំណេរនិងបទពិសោធរបស់គាត់តាមរយៈអគ្គរាជទូតហ្ហ្ស៊ីង់ប្រចាំនៅទីក្រុងបាងកក លោកស្រី ឡាទីស្យា រ៉ាន់ខេន អាស៊ីម ។ ភ្លាមៗបន្ទាប់ពីនោះមក ខ្ញុំបានអានជីវប្រវត្តិនិងការងាររបស់គាត់ ។ ទោះបីជាយ៉ាងណាក៏ដោយ ទាក់ទងទៅនឹងការរស់នៅរបស់យើងនៅពេលដែលយើងទាំងពីរនាក់មានលក្ខណៈស្របគ្នាទៅនឹងជីវប្រវត្តិ យើងបានកើតចេញពីពិភពលោកពីរផ្សេងគ្នា ។ សៃមិន វីសេនថល បានទទួលរងការឈឺចាប់ក្នុងរបបណាហ្ស៊ី ក្នុងនាមជាយុវជនម្នាក់ ហើយខ្ញុំគ្រាន់តែជាក្មេងម្នាក់ដែលមានអាយុ១៣ឆ្នាំក្នុងរបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ ។

សំណួរ : សៃមិន វីសេនថល គឺជាជនរងគ្រោះដូចជាលោក ។ គាត់បានរស់រានមានជីវិតពីភ័យខ្លាចក្នុងរបបណាហ្ស៊ីនិងជំរំលត់ដំ ហើយបន្ទាប់ពីសង្គ្រាម គាត់បានជួយនាំយកជនល្មើសជាច្រើនចូលគុក ។ បាវចនារបស់គាត់គឺយុត្តិធម៌និងមិនស្ងប់ ។ តើលោកធ្លាប់ឮអំពីបាវចនានេះទេ ហើយតើបាវចនាអាចយកទៅប្រើប្រាស់នៅប្រទេសកម្ពុជាបានឬទេ?

ចម្លើយ : បាទពិតប្រាកដណាស់ យុត្តិធម៌គឺជាទិដ្ឋភាពយ៉ាងសំខាន់ ហើយការស្ងប់ខ្ញើមគឺតែងតែមិនមែនជាវិធីសាស្ត្រដ៏ត្រឹមត្រូវឡើយ ។

សំណួរ : តើប្រព័ន្ធរបស់ខ្មែរក្រហម និងប្រព័ន្ធរបស់ណាហ្ស៊ីអាចប្រៀបធៀបគ្នាបានដែរឬទេ?

ចម្លើយ : ប្រព័ន្ធទាំងពីរនោះមិនអាចធ្វើការប្រៀបធៀបគ្នាបានទេ ។ យើងមិនគួរប្រៀបធៀបពេលវេលាប្រវត្តិសាស្ត្ររបប ឬការរំលោភបំពានសិទ្ធិមនុស្សធ្ងន់ធ្ងរទេពីព្រោះដំណើរការនៃការប្រៀបធៀបមានការចាត់ថ្នាក់ដូចគ្នា ដែលផ្អែកលើការរំលោភបំពានសិទ្ធិមនុស្សធ្ងន់ធ្ងរ ។ វាមិនអាចធ្វើទៅរួចក្នុងការប្រៀបធៀបការឈឺចាប់របស់មនុស្សម្នាក់ទៅនឹងការឈឺចាប់របស់មនុស្សដទៃ ហើយក្នុងកម្រិតថ្នាក់ជាតិ ការឈឺចាប់របស់មនុស្សមានកម្រិតដូចគ្នា ។

សំណួរ : *លោកគឺជាសហអ្នកនិពន្ធនាយកសៀវភៅ «ស្វាកស្នាមអាថ៍កំបាំងរបស់កម្ពុជា» ។ តើមនុស្សគួរតែត្រូវបានជំរុញឲ្យលាតត្រដាងស្វាកស្នាមរបស់ខ្លួនទាំងស្វាកស្នាមរាងកាយ និងស្វាកស្នាមផ្លូវចិត្តរបស់ខ្លួនទេ? តើប្រការនេះជួនកាលអាចក្លាយជាទណ្ឌកម្មលើកទី២ឬទេ? ខ្ញុំចង់រៀនសូត្របន្ថែមអំពីទស្សនៈស្របនិងទស្សនៈប្រឆាំងនៃទស្សនៈ «ស្វាកស្នាមអាថ៍កំបាំង» ។*

ចម្លើយ : *យើងមិនដែលបង្ខំឲ្យបុគ្គលលាតត្រដាងរឿងរ៉ាវផ្ទាល់ខ្លួនទេ ។ តម្រូវការចាំបាច់ក្នុងសង្គមដែលដើបចេញពីជម្លោះគឺត្រូវបង្កើតឱកាសដល់បុគ្គលទាំងឡាយដើម្បីឲ្យគាត់អាចចូលរួមក្នុងដំណើរការផ្សះផ្គាក្នុងការព្យាបាលស្នាមរបួស ប៉ុន្តែចុងក្រោយ បុគ្គលនោះអាចរើសជម្រើសណាមួយដោយខ្លួនឯង និងត្រូវមើលថាតើត្រូវប្រឈមនឹងស្វាកស្នាមអតីតកាលរបស់ខ្លួនដោយរបៀបណា និងនៅពេលណា ។ មនុស្សជាច្រើនត្រូវបានជំរុញឲ្យចូលរួមក្នុងគម្រោងនានារបស់យើងពីព្រោះអ្នកទាំងនោះយល់ឃើញថា គាត់មានភាពជិតស្និទ្ធជាងមុនក្នុងការនិយាយចេញពីបទពិសោធរបស់ខ្លួន ។ ប៉ុន្តែ ក៏មានអ្នកផ្សេងទៀតដែរដែលគ្រាន់តែចង់ស្តាប់ដោយស្ងប់ស្ងាត់តែប៉ុណ្ណោះ រួចយកទៅគិតពិចារណា ។ មនុស្សមួយចំនួនចង់ទៅអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជា ដើម្បីមើលឃើញការជំនុំជម្រះជនជាប់ចោទ ប៉ុន្តែអ្នកខ្លះទៀតបានធូរចិត្តគ្រាន់តែដឹងថា អ្នកជាទីស្រឡាញ់របស់គាត់បានស្លាប់ដោយរបៀបណានិងនៅកន្លែងណា ។ ការព្យាបាលស្នាមរបួសអាចធ្វើឡើងដោយរបៀបជាច្រើន ។ អ្វីដែលសំខាន់គឺថា យើងមិនត្រូវជំរុញមនុស្សឲ្យប្រកាន់យកជម្រើសណាមួយទេ តែយើងត្រូវតែទុកឱកាសឲ្យគាត់ធ្វើការជ្រើសរើសដោយខ្លួនឯង ។ ការជំរុញឲ្យមនុស្សឆ្ពោះទៅរកដំណើរការណាមួយ ឬសកម្មភាពមួយ មិនត្រឹមតែមិនសមស្របប៉ុណ្ណោះទេ ថែមទាំងប្រព្រឹត្តអំពើអមនុស្សធម៌ទៀតផងពីព្រោះទង្វើបែបនោះបង្កប់អត្ថន័យ «ភាពជាចៅហ្វាយនាយ» ។ ខ្ញុំតែងនិយាយថា ខ្សែភាពយន្តមិនអាចថតអំពើប្រល័យពូជសាសន៍បានឡើយ ។ សៀវភៅមិនអាចរៀបរាប់ពីអំពើប្រល័យពូជសាសន៍ ហើយគ្មានដំណើរការតែឯងនៃការព្យាបាលស្នាមរបួស ការបង្ក្រូបបង្ក្រម ការអប់រំអាចដោះស្រាយការប៉ះទង្គិចផ្លូវចិត្តរបស់មនុស្សបានឡើយ ។ យើងនឹងយល់ខុស ប្រសិនបើយើងគិតថា យើងអាចប្រែក្លាយបទពិសោធនៃអំពើប្រល័យពូជសាសន៍ឲ្យទៅជាកម្រិតមធ្យម ឬដំណើរព្យាបាលស្នាមរបួសឲ្យទៅជាមធ្យោបាយ ឬសកម្មភាពតែឯងមួយក្នុងការដោះស្រាយ ។ ក្នុងន័យនេះ មនុស្សដែលទទួលរងការប៉ះទង្គិចផ្លូវចិត្ត មិនចាំបាច់ឲ្យគេប្រាប់ថាវិធីសាស្ត្រមួយណាជាវិធីសាស្ត្រល្អបំផុតនោះទេ ។ កិច្ចការរបស់យើងតែងអនុវត្តតាមគោលការណ៍សីលធម៌នេះ ។*

សំណួរ : *តើប្រជាជនកម្ពុជាដោះស្រាយជាមួយនឹងការផ្សះផ្សា និងការលើកលែងដោយរបៀបណា? នៅក្នុងប្រទេសអាហ្ស្ត្រាលីមានគ្ស្ត្ងដែលដើបចេញពីច្បាប់ប្រកាន់ពូជសាសន៍ចលនានេះធ្វើឡើងតាមរយៈជំនឿសាសនាគ្រឹស្ត ។*

ចម្លើយ : *ប្រជាជនកម្ពុជាអាចនាំរកការផ្សះផ្សារនិងការលើកលែងទោសតាមមធ្យោបាយផ្សេងពីសង្គមដទៃទៀត ។ ជនដៃដល់បានប្រើវិធីសាស្ត្រនៃការគោរពសណ្ឋានចិត្ត និងអំពើសប្បុរសនានាដើម្បីជាមធ្យោបាយមួយដើម្បីចង់ឲ្យមានការលើកលែងពីសំណាក់ជនរងគ្រោះ ។ ខ្ញុំមានខទាហរណ៍មួយជាក់ស្តែងគឺថាអតីតកម្មាភិបាលខ្មែរក្រហមដែលអ្នកភូមិដឹងថាជាជនដៃដល់តែងតែដងទឹកឲ្យជនរងគ្រោះបង្ហាញនូវសន្ធានចិត្តស្មោះត្រង់ តែជនដៃដល់រូបនោះមិនដែលសុំធ្វើការសុំទោសដល់ជនរងគ្រោះដោយផ្ទាល់ទេ ។ ចំពោះជនបរទេស ឥរិយាបទនៃសន្ធានចិត្តបង្កប់បែបនេះស្ទើរតែមិនអាចកត់សម្គាល់បាន ប៉ុន្តែរ៉ាងជនរងគ្រោះនិងជនដៃដល់វិញ នេះគឺជាគំរូនៃការសុំទោស ហើយការទទួលយករបស់ជនរងគ្រោះ បង្ហាញពីការលើកលែងទោស ។*

សាសនាគឺជាផ្នែកមួយ ដែលជាទូទៅត្រូវបានគិតថាអាចបង្កើតឲ្យមានការសម្រេចបាននូវការផ្សះផ្សានិងការលើកលែងទោស ប៉ុន្តែក៏ជាការសំខាន់ដែរ ដែលយើងត្រូវទទួលស្គាល់ទិដ្ឋភាពផ្សេងទៀត ក្រៅពីបញ្ហាសាសនានេះ ។ ចន្លោះពីឆ្នាំ១៩៧៩ ដល់១៩៨៤ មានការសង្ស័យទៅលើកម្មាភិបាលខ្មែរក្រហមដែលនៅមានវត្តមានក្នុងប្រទេសកម្ពុជា ហើយនៅពេលដែលទង្វើបែបនេះមិនងាយរសាយ យើងកត់សម្គាល់ថា ការស្អប់ខ្ពើមជនដៃដល់មិនបានបាត់បង់ឡើយ ។ បច្ចុប្បន្ន ជនរងគ្រោះកំពុងរស់នៅជាមួយនឹងជនដៃដល់ក្នុងភូមិឃុំនានា ។ នៅភូមិឃុំជាច្រើនដែលជន

រងគ្រោះដឹងអំពីអ្នកដែលសម្លាប់ អ្នកជាទីស្រឡាញ់របស់ខ្លួន ដូច្នេះហើយ តើអ្វីទៅដែលរារាំងជនរងគ្រោះពីការប្រព្រឹត្តទង្វើដដែលលើជនដៃដល់? ខណៈពេលដែល មនុស្សមួយចំនួនបានអះអាងថាព្រះពុទ្ធសាសនាជាអ្នកប្រៀនប្រដៅមនុស្សមិនឲ្យប្រព្រឹត្តដូច្នេះ ខ្ញុំជឿថានេះគឺគ្រាន់តែជាផ្នែកមួយប៉ុណ្ណោះ ។ ការរីកចម្រើនស្ថានភាពសេដ្ឋកិច្ចរបស់មនុស្សនិងអត្ថប្រយោជន៍ផ្សេងទៀតដល់សហគមន៍ដែលមានសន្តិភាពលើកទឹកចិត្តដ៏ខ្លាំងក្លាដល់ជនរងគ្រោះឲ្យលើកលែងជនដៃដល់ ។ ក្រៅពីនេះ វាជាការលំបាកនៅពេលដែលមនុស្សកំពុងរកស៊ីចិញ្ចឹមគ្រួសារនៅពេលដែលខ្លួនកំពុងតែជម្រុះចោលនូវការស្អប់ខ្ពើម ហើយពេលនោះដែរមើលឃើញ និងបានជជែកជាមួយនឹងកូនឬចៅរបស់ជនដៃដល់បំណងនៃការសងសឹកក៏ធ្លាក់ចុះដែរ ។ សរុបមក សាសនាគឺជាទិដ្ឋភាពដ៏សំខាន់ចំពោះប្រទេសកម្ពុជា និងសង្គមទាំងឡាយ ប៉ុន្តែភាពថ្កើងថ្កានៃសេដ្ឋកិច្ច ស្ថេរភាពសហគមន៍ ការស្រឡាញ់គ្រួសារ និងការសង្ឃឹមសម្រាប់អនាគតបម្រើដល់មុខងារយ៉ាងសំខាន់ដល់ដំណើរការនៃការលើកលែង ។

សំណួរ : *តើសាសនានៅប្រទេសកម្ពុជាគឺជាខ្ទឹមសារសម្រាប់ដោះស្រាយអតីតកាលជាប្រវត្តិសាស្ត្រដើម្បីជួយប្រជាជនឬ? សាសនាតែងតែត្រូវបានគាបសង្កត់ក្រោមរបបកុម្មុយនីស្ត ។*

ចម្លើយ : *មនុស្សព្យាយាមប្រើសាសនាដើម្បីព្យាបាលការប៉ះទង្គិចផ្លូវចិត្ត ពីព្រោះនេះជារបៀបរស់នៅរបស់ប្រជាជន ហើយវាមានតម្លៃយ៉ាងសំខាន់ជាច្រើនសម្រាប់ចង្អុលបង្ហាញអំពីដំណោះស្រាយជម្លោះ ។ ទោះបីជាយ៉ាងណាក៏ដោយ សាសនាមិនមែនជាខ្ទឹមសារសំខាន់ក្នុងប្រទេសកម្ពុជាឡើយ ។ ការអភិវឌ្ឍគឺសំខាន់ជាងនេះទៅទៀត ។ ចាប់តាំងពីឆ្នាំ១៩៧៩ វត្តអារាមច្រើនជាងបួនពាន់វិហារឥស្លាមជាងបីរយ ព្រមទាំងវិហារសាសនាគ្រិស្តមួយចំនួនទៀតត្រូវបានសាងសង់ឡើង ប៉ុន្តែប្រជាជននៅតែមានបញ្ហា ។*

សំណួរ : *តើលោកយល់ឃើញយ៉ាងណាចំពោះការសងសឹក? ខ្ញុំអាចស្រមើស្រមៃថាការ លើកលែងគឺមិនមែនជាការងារងាយស្រួលឡើយ ។ ប្រសិនបើអ្នកជិតខាងរបស់ខ្ញុំធ្វើទារុណកម្ម ឬសម្លាប់សមាជិកម្នាក់ក្នុងចំណោមសមាជិកគ្រួសាររបស់ខ្ញុំ វាជាការលំបាកក្នុងការមិនគិតអំពីការសងសឹក ។ ខ្ញុំគិតថា លោកដឹងពីករណីនេះច្រើន ។*

ចម្លើយ : *ចន្លោះពីឆ្នាំ១៩៧៩ដល់១៩៨៨ មានសកម្មភាពសងសឹកជាច្រើនពីសំណាក់ជនរងគ្រោះមកលើខ្មែរក្រហម ។ ជនរងគ្រោះបានកំណត់អត្តសញ្ញាណខ្មែរក្រហមទាំងអស់ថាជាជនអាក្រក់ ដូច្នេះហើយអំពើហិង្សាព្រមទាំងទង្វើប៉ុនប៉ងផ្សេងៗត្រូវបានប្រព្រឹត្តឡើងពេញប្រទេសកម្ពុជា ។ កម្មាភិបាលខ្មែរក្រហមជាច្រើននាក់បានរត់គេចទៅប្រទេសថៃ ឬប្រទេសដទៃទៀត ហើយត្រឡប់មកវិញ ជាកម្លាំងនយោបាយមួយដែលមានចំណេះដឹងថ្មីប៉ុន្តែមានផ្នត់គំនិតនៅតែដដែល ។ ប៉ុន្តែពេលវេលាស្តែងឲ្យឃើញពីវដ្តនៃអំពើហិង្សា ។ ជនរងគ្រោះមានគំនិត ទស្សនៈ ចង់សងសឹកដល់អ្នកដែលបានសម្លាប់សាច់ញាតិរបស់ខ្លួន ។ នៅពេលដែលជនរងគ្រោះ និងជនដៃដល់រស់នៅក្នុងជីវិតបែបសាមញ្ញ ហើយមានបន្ទុកនៅក្នុងគ្រួសាររៀងៗខ្លួន បំណងនៃការសងសឹងទៅនឹងខ្មែរក្រហមក៏បានសាបរលាបដែរ ។ ប៉ុន្តែ ទោះបីជាជនរងគ្រោះ និងជនដៃដល់ចាប់ផ្តើមជីវិតថ្មីរៀងៗខ្លួន កង្វះខាតនៃការផ្សះផ្សា និងភាពស្និទ្ធស្នាលគ្នា បង្ក្រាមមានបញ្ហានាពេលបច្ចុប្បន្ន ដោយជួបប្រទះនូវបញ្ហាមួយចំនួនដូចជា ជំងឺបាក់ស្បាត អារម្មណ៍មួម៉ៅ ដែលកើតចេញពីការប៉ះទង្គិចផ្លូវចិត្ត ព្រមទាំងការស្អប់ខ្ពើម កំហឹង និងការអស់ជំនឿទៅលើមនុស្សនៅជុំវិញខ្លួន ។ នេះគឺជាហេតុដែលប្រជាជនកម្ពុជាកំពុងតែមានបញ្ហារហូតដល់សព្វថ្ងៃនេះ ។ ថ្វីត្បិតតែអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជាមានបញ្ហាច្រើនយ៉ាងណាក៏ដោយ ក៏ប្រជាជនកម្ពុជាប្រហែលជា៨០ភាគរយនៅតែគាំទ្រដំណើរការស្វែងរកយុត្តិធម៌ពីសាលាក្តីនេះ ។*

សំណួរ : *លោករស់រានមានជីវិតពីស្ថានភាពបែបនេះ ដែលសម្រាប់យើងខ្ញុំស្ទើរតែគិតថាមិនអាចនឹងរស់បានទាល់តែសោះ ។ តើលោកអាចគ្រប់គ្រងអារម្មណ៍សងសឹកដូចម្តេច?*

ចម្លើយ : *ក្នុងឆ្នាំ២០០៧ ខ្ញុំបានសរសេរអត្ថបទបោះពុម្ពផ្សាយមួយមានចំណងជើងថា «ចោរប្រវត្តិសាស្ត្រ» ដែលក្នុងអត្ថបទនោះ ខ្ញុំបានពិពណ៌នាអំពីការជួបប្រទះជាមួយនឹងចោរវ័យក្មេងម្នាក់ដែលបានប៉ុនប៉ងចូលក្នុងផ្ទះរបស់ខ្ញុំ ។ ចោរនោះគឺជាក្មេងប្រុសម្នាក់ ដែលមានអាយុយ៉ាងច្រើនត្រឹម១៤ឆ្នាំ ។ ខ្ញុំដេញតាមចោរនោះ រហូតចាប់គាត់បាន ។ នៅពេលដែលគាត់ប៉ុនប៉ង*

លោតចុះពីរានហាលខាងលើផ្ទះរបស់ខ្ញុំ ខ្ញុំចាប់ដៃគាត់ជាប់ ។ ភ្លាមនោះ ខ្ញុំក៏បាននឹកឃើញដល់អតីតកាលរបស់ខ្ញុំ ។ ខ្ញុំនឹកឃើញដល់សម័យ ប៉ុល ពត នៅពេលដែលខ្ញុំជាក្មេងទីក្រុងត្រូវបានបង្ខំឲ្យទៅរស់នៅតាមជនបទ ដូចគ្នាទៅនឹងអ្នកទីក្រុងរាប់លាននាក់ផ្សេងទៀត ។ កាលនោះ ខ្ញុំមិនមានជំនាញក្នុងការចិញ្ចឹមជីវិតច្រើនទេ ប៉ុន្តែភាពអត់ឃ្លានធ្វើឲ្យខ្ញុំអាចរៀនពីរបៀបធ្វើឲ្យរស់បានយ៉ាងលឿនដូចជា ខ្ញុំបង្ក្រៀនខ្លួនឯងពីរបៀបហែលទឹក ដូច្នេះខ្ញុំអាចជ្រមុជទឹកដើម្បីទៅកាច់អំពៅដែលដុះក្នុងវាលស្រែលិចទឹកបាន ។ ហើយខ្ញុំរៀនពីរបៀបលួចអាហារ របៀបសម្ងាប់ និងហូបពស់ និងកណ្តុរ និងរបៀបស្វែងរកស្ទឹកឈើដែលអាចហូបបាននៅក្នុងព្រៃ ។ នៅពេលដែលខ្ញុំចាប់បានដៃរបស់គាត់ ចោរតូចម្នាក់នោះបានធ្វើឲ្យខ្ញុំនឹកឃើញនូវការឈឺចាប់ដែលខ្ញុំបានទទួលរងក្រោមរបបខ្មែរក្រហម ហើយធ្វើឲ្យខ្ញុំគិតអំពីមូលហេតុដែលនាំឲ្យចោរនោះចូលលួចរបស់របក្នុងផ្ទះរបស់ខ្ញុំ ។ ប្រហែលជាគាត់មានការអត់ឃ្លាន ។ ពេលដែលខ្ញុំ សម្លឹងមើលមុខចោរនោះ ខ្ញុំនឹកឃើញពីភាពអត់ឃ្លានរបស់ខ្ញុំ ។

វាជារឿងអាចយល់បានដែលមនុស្សមានអារម្មណ៍ខឹងសម្បារចំពោះអ្វីដែលបានកើតឡើងក្នុងរបបខ្មែរក្រហម ប៉ុន្តែការប្រឈមមុខជាមួយអតីតជនដៃដល់ (ដូចជាចោរក្មេងម្នាក់នោះ) អ្នកមិនអាចជម្រះខ្លួនឯងពីអំពើភាពជាមនុស្សបានឡើយ ។

សំណួរ : ខ្ញុំសុំត្រឡប់ទៅរកករណីរបស់លោក សៃមិនវីសេនថល វិញ ។ ជួនកាល គាត់ត្រូវបានចោទនូវអ្វីដែលគាត់អាចរស់រានមានជីវិតបាន ជាពិសេសពីសំណាក់មនុស្សដែលស្នប់ការស្វែងរកការពិតរបស់គាត់ ។ អ្នកខ្លះនិយាយថា មានតែអ្នកនោះសហការជាមួយជនដៃដល់ទេដែលអាចមានឱកាសរស់រានមានជីវិតពីជំរំឃុំឃាំងបាន ។ តើធ្លាប់មាននរណាលើកពីបញ្ហានេះប្រឆាំងនឹងលោកឬទេ? ខ្ញុំអាចស្រមើស្រមៃឃើញថាតើការចោទប្រកាន់បែបនេះពិតជាឈឺចាប់ណាស់ ។

ចម្លើយ : មិនដែលមាននរណាមកចោទប្រកាន់ខ្ញុំទេ ប្រហែលជាពីព្រោះមកពីខ្ញុំគឺជាក្មេងក្នុងរបបខ្មែរក្រហមដែលមានអាយុប្រហែល ១៣ឆ្នាំ ។ សព្វថ្ងៃ អ្នកខ្លះមិនយល់ស្របជាមួយនឹងអ្វីដែលខ្ញុំកំពុងធ្វើទេ ប៉ុន្តែខ្ញុំនៅតែប្រកាន់យកអ្វីដែលខ្ញុំបានធ្វើ និងកំពុងធ្វើព្រោះខ្ញុំចង់ឲ្យមនុស្សគ្រប់គ្នាស្វែងរកការពិត និងអត្ថន័យក្នុងប្រវត្តិសាស្ត្រនេះដោយដោយខ្លួនឯង ។ ដំណើរការស្វែងរកការចងចាំ និងយុត្តិធម៌ គឺជាដំណើរការជាតិមួយដែលជារឿងផ្ទាល់ខ្លួនរបស់មនុស្សគ្រប់រូបនៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជា ។

សំណួរ : តើយុវជនកម្ពុជាជំនាន់ក្រោយនាពេលសព្វថ្ងៃសិក្សាអំពីប្រវត្តិសាស្ត្ររបស់ខ្លួនដោយរបៀបណា? តើមជ្ឈមណ្ឌលឯកសាររបស់លោកមានលក្ខណៈសកម្មយ៉ាងណាក្នុងការងារអប់រំ?

ចម្លើយ : នាពេលបច្ចុប្បន្ននេះ យុវជនកម្ពុជាជំនាន់ក្រោយសិក្សាអំពីប្រវត្តិសាស្ត្រនៅផ្ទះ និងតាមរយៈគ្រូរបស់ខ្លួន ។ ទន្ទឹមពេលដែលប្រទេសកម្ពុជាបានអភិវឌ្ឍវិស័យអប់រំសាធារណៈគួរឲ្យកត់សម្គាល់ ការអប់រំនៅតាមផ្ទះនៅតែជាប្រភពដ៏សំខាន់សម្រាប់ព័ត៌មានអំពីអតីតកាលដែរ ។ មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជាចូលរួមយ៉ាងសកម្មជាមួយនឹងស្ថាប័នទាំងនេះ តាមរយៈកម្មវិធីអប់រំអំពីប្រល័យពូជសាសន៍ដែលបានធ្វើដៃគូជាមួយនឹងក្រសួងអប់រំ យុវជន និងកីឬាដើម្បីគាំទ្រកម្មវិធីសិក្សាស្តីពីប្រវត្តិសាស្ត្រកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យទូទាំងប្រទេស ។ ក្រៅពីការអប់រំតាមសាលា មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា សកម្មក្នុងការលើកស្ទួយការអប់រំអំពីប្រល័យពូជសាសន៍តាមរយៈវេទិកាអប់រំសាធារណៈ ការបោះពុម្ពព្រឹត្តិប័ត្រ ទស្សនាវដ្ដី និងការផ្សព្វផ្សាយតាមវិទ្យុ ។ តាមរយៈបណ្ណាញសារព័ត៌មាន មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជានឹងធានាថាការអប់រំអំពីប្រល័យពូជសាសន៍ នឹងត្រូវបានបង្ក្រៀននៅតាមគ្រប់ផ្ទះ សាលារៀន និងសហគមន៍ ។

សំណួរ : ខ្ញុំសូមអរគុណ លោកមានអ្វីចង់បន្ថែមលើពាក្យពេចន៍ដែលលោកចង់និយាយអំពីខ្លួនលោកនិងការងាររបស់លោកទេ ។

ចម្លើយ : សាច់រឿងរបស់ខ្ញុំមិនសំខាន់នោះឡើយ ។ ម្តាយរបស់ខ្ញុំនិងខ្ញុំមានសំណាងដែលបានរស់រានមានជីវិតពីរបបខ្មែរក្រហម ។ សព្វថ្ងៃ យើងមានអាហារឆ្ងាញ់ជាងមុនសម្រាប់ហូប និងមានជីវិតប្រសើរជាងមុន ហើយខ្ញុំយល់ឃើញដោយផ្ទាល់ថាការជួបជាមួយនឹងអ្នករស់រានមានជីវិតគឺជារឿងមានន័យណាស់ ដែលភាគច្រើននៃអ្នកទាំងនោះនៅតែរងទុក្ខនូវភាពក្រីក្រ បញ្ហាសុខភាពផ្លូវចិត្ត និងការចុះទន់ខ្សោយកម្លាំង ។ ការងាររបស់ខ្ញុំគឺដើម្បីតំណាងឲ្យអ្នកទាំងអស់នោះ មិនមែនជារឿងផ្ទាល់ខ្លួនខ្ញុំទេ ។

រូបគំនូរដោយអ្នកនិពន្ធ ឆាយ ស៊ីឆាត្រ

(តពីលេខមុន)

នេះជាផ្ទះនៃជីវិតរបស់ខ្ញុំមិនដូចជាគណិតវិទ្យា ភាសាបារាំងនោះទេ តែខ្ញុំត្រូវរៀនសូត្រពីអ្នកស្រុកខាងនោះដើម្បីសង់វាដោយមិនប្រើដែកគោលនោះឡើយ។ អស្ចារ្យណាស់ រយៈពេលពីរថ្ងៃយើងបានកូនខ្ទមមួយសម្រាប់ដប់ប្រាំមួយដាក់ជ្រកនៅ។ វាមិនគត់ទឹងទឹកភ្លៀងប៉ុន្មានទេ ព្រោះខ្ញុំមិនមានពិសោធក្នុងការប្រក់ដំបូល ឯបងស្រីៗរបស់ខ្ញុំក៏គ្មានជំនាញក្នុងការដេរស្លឹកខ្ទុងដែរ។ ពេលវេលាធ្វើការបានមកដល់ហើយ។ នៅទីនោះ រតាំងចាប់បន្ទីសំឡេងនៅម៉ោងប្រាំព្រឹក ពេលដែលរតាំងសហការណ៍យើងចាប់បន្ទីឡើងព្រមគ្នាជាមួយនឹងរតាំងសហការណ៍ជិតខាងបន្ទីឡើងដែរ។ នៅក្បែរនេះ ខាងលិចមានសហការណ៍តានប់ថ្មី ខាងកើតមានសហការណ៍តាំងឃ្នង និងឆ្វាយពីនេះខាងលិចឈៀងខាងត្បូងគឺសហការណ៍ស្រែរបង។ ការវាយលើកទីមួយនេះគឺដាស់យើងឲ្យក្រោកឡើងត្រៀមខ្លួនចេញទៅធ្វើការ។ រតាំងវាយជាលើកទីពីរនៅម៉ោងប្រាំមួយ យើងត្រូវដើរសំដៅកន្លែងធ្វើការ។ រតាំងវាយលើកទីបីនៅម៉ោងប្រាំពីរព្រឹកជាម៉ោងដែលយើងត្រូវធ្វើការងារតាមមុខសញ្ញាផ្សេងៗ។ ធម្មតារតាំងទាំងនេះប្រើនធ្វើអំពីដែកកំណាល់រទេះភ្លើង ឬកន្លែងខ្លះជាថាសកង់ឡាន រាងតួសូរគ្មានឲ្យរន្ធត់

និងសង្ខេតខ្លាំងណាស់ ។

រគាំងនេះគឺជាថាសរថយន្ត ដ៏អ៊ីមេស ហើយត្រូវបានចងព្ជរ ដោយច្រវាក់ទាក់ទិនមែកឈើកែ្ជរស្នាក់ការសហករណ៍ កោះកណ្ដាល ។ រាងខ្លាំងណាស់អាចបានចម្ងាយដល់គាំងព្រេច ស្រែរបង និងតានប់ថ្មីប្រហែលជ្រាំគីឡូម៉ែត្រ ។ អ្នករាយរគាំងភាគច្រើនជាឈ្លប ឬនីសារភូមិដែលមានអាយុប្រហែល ១៣-១៧ឆ្នាំ អ្នកទាំងនោះជាកម្លាំងដ៏រឹងមាំរបស់អង្គការមានជំហរដាច់ខាតចំពោះមាគ៌ាបដិវត្តន៍ ។ ក្នុងរយៈពេលនេះ ខ្ញុំក៏ត្រូវចូលព្រៃរកកាប់សម្បកឈើ យកមកដំនឹងខ្ទងពួចហើយយកទៅត្រាំក្នុងទឹក ហើយយកខោអាវទាំងអស់មកជ្រលក់រួចហាលថ្ងៃឲ្យស្ងួត ។

ពេលដែលខោអាវជ្រលក់សម្បកឈើនោះស្ងួតហើយ ទើបយើងដើរសំដៅទឹកត្រពាំងណាដែលមានភក់ពណ៌ខ្មៅ យើងយកខោអាវនោះទៅជាន់ក្នុងភក់នោះ រាងនឹងឡើងពណ៌ខ្មៅក្រឹបខោអាវ យើងមានពណ៌ខ្មៅមែន តែវាមិនមានភាពសង្ហាដូចខោអាវរបស់សមមិត្តទាំងនោះទេ ។ ខ្ញុំបានរកូវាទុកខោអាវ ១ ២ ៣ ១ ២ ៣ ១ ២ ៣ ១ ២ ៣ ១ ២ ៣ ១ ២ ៣ ១ ២ ៣ ១ ២ ៣ ១ ២ ៣ ១ ២ ១ ២ ១ ២

កសិករក្រីក្រទាំងនោះហើយជាអ្នកដឹកនាំវាសនាប្រទេសជាតិ អ្នកមិនចេះអក្សរក៏អាចធ្វើអ្នកដឹកនាំបានដែរ ឲ្យតែមានជំហរបដិវត្តន៍ស្មោះត្រង់ចំពោះអង្គការដើម្បីបុព្វហេតុ វណ្ណៈអធន និងធ្វើការដោយមិនខ្ជិចនឿយហត់ ។

កម្មាភិបាលទាំងនោះ ត្រូវឆ្លងកាត់ការពិសោធរបស់អង្គការច្រើនណាស់ ដូចជា ការប្រយុទ្ធនៅសមរភូមិទល់នឹងរដ្ឋការ លន់ នល់ ការធន់ទ្រាំនឹងការអត់ឃ្លាន និងជំងឺគ្រុនចាញ់ គ្មានថ្នាំសង្កូវ ហើយពេលវេលាក៏គេអត់ធ្មត់ និងសរសើរការដឹកនាំរបស់អង្គការដ៏មហាអស្ចារ្យភ្លឺស្វាង មហាលោតផ្លោះ ។

១៨) ជនមូលដ្ឋានចាស់ ឬ ជន១៧មេសា

អង្គការហៅយើងថា១៧គឺសំដៅលើអ្នកដែលរស់នៅក្រោមរបប លន់ នល់ ដែលត្រូវបានជម្លៀសចេញនៅថ្ងៃ១៧ មេសា ១៩៧៥ ចំណែកអ្នកដែលរស់នៅក្នុងតំបន់តស៊ូ ត្រូវទទួលស្គាល់ថាជាជនមូលដ្ឋានចាស់ ជនទាំងពីរប្រភេទនេះនយោបាយខុសគ្នា ។ ចំពោះរូបខ្ញុំ គឺជាកម្មាំងទីមួយនៃជន១៧ មេសា ជាកម្មាំងនៅជួរមុខប្រឈមនឹងការងារធ្ងន់ៗ និងលំបាក ឯមេក្រុមរបស់យើងគឺជាជនមូលដ្ឋានចាស់មានតួនាទីដឹកនាំនិងការងារត្រួតពិនិត្យគោលជំហររបស់យើងមានរាងធាត់ក្រអាញ មានឈ្មោះថា មិត្តអ៊ីន ។ មិត្តអ៊ីន មានអាយុ២៥ឆ្នាំ ជាមនុស្សរួសរាយ ទឹកមុខញញឹមជានិច្ច ការងាររបស់យើងគឺគាស់រំលើងគល់ឈើដើម្បីធ្វើស្រែ ។

មិត្ត អ៊ីន មានកម្មាំងដូចក្របី កាប់ដីដងប្រៀងចម្រៀងបដិវត្តន៍ដង មើលទៅដូចជាពុំចេះហត់ទាល់តែសោះ ។ គាត់ពោលសរសើរអង្គការពុំដាច់ពីមាត់ គាត់ថាអង្គការជាកំពូលអ្នកដឹកនាំដ៏មហាភ្លឺស្វាង មហាលោតផ្លោះ មហាអស្ចារ្យ ។ គាត់បានបង្ហាញខ្ញុំអំពីរបៀបគាស់រំលើងគល់ឈើយ៉ាងណា កុំឲ្យបាក់ដងចប ។ បើយើងធ្វើបាក់ដងចប នោះអង្គការនឹងចាត់ទុកយើងជាខ្ជិង ។ មិត្តអ៊ីន បានប្រាប់យើងថា គាត់ពុំចេះអក្សរទេ ព្រោះឪពុកម្តាយគាត់ក្រពេក ។ គាត់បានចូលបម្រើកងទ័ពតាំងពីរដ្ឋប្រហារទម្លាក់សម្តេចនរោត្តមសីហនុមកម្ទេ៉ះ ក៏ប៉ុន្តែឥឡូវគាត់ត្រូវបានរំសាយដោយសារគាត់មានឪពុកមាម្នាក់ធ្វើជាមន្ត្រីរដ្ឋការ លន់ នល់នៅបន្ទាយមាស ។ មិត្តអ៊ីន ពន្យល់យើងថា« ត្រូវខំធ្វើការហើយកុំនិយាយអ្វីឲ្យប៉ះពាល់ដល់អង្គការឲ្យសោះ» ។ ក្រុមយើងមានគ្នាដប់ប្រាំនាក់ក្នុងនោះមានអតីតនិស្សិតពីរនាក់ អតីតនិស្សិតសាស្ត្រាចារ្យមកពីភ្នំពេញម្នាក់ កូនពាណិជ្ជករពីរនាក់ ឯអ្នកដទៃជាអ្នកស្រែធម្មតា ។ មិត្តអ៊ីន តែងតែចំអន់ខ្ញុំថា អាចឹក មិនធ្វើអ្វីសោះ តើអាចរស់នៅម្តេចបានទៅ? យើងកាប់រំលំដើមឈើធំៗរួចហើយដឹកទាំងគល់តូចៗ ត្រូវកាប់ពង្រាងហើយដុតចោល អ្នកខ្លះទៀតកាប់រំលាយដំបូកទាំងតូចទាំងធំ ពង្រាបដីឲ្យក្លាយជាស្រែ មិត្តអ៊ីន ពន្យល់យើងទៀតថា សតិអារម្មណ៍របស់មនុស្សយើងប្រៀបដូចជាកាំបិតមួយ បើចង់កាប់អ្វីមួយឲ្យដាច់ យើងត្រូវតែសំលៀងវា ។ យើងត្រូវសំលៀងសតិអារម្មណ៍ឲ្យមុតស្រួចជានិច្ច ពីព្រោះយើងត្រូវកាប់ឆ្ការប្រឆាំងនឹងសតិអារម្មណ៍ពីសង្គមចាស់ ហើយលត់ដំខ្លួនដើម្បីឲ្យដូចជាប្រជាជនមូលដ្ឋានចាស់ គាត់បានបន្ថែមថា អង្គការបដិវត្តន៍បានតស៊ូលំបាកខ្លាំងណាស់ទម្រាំបានជោគជ័យដូចថ្ងៃនេះ គឺត្រូវតស៊ូតាំងពីបាតដៃទទេ អង្គការបដិវត្តន៍ជាអង្គការដ៏រាងវែ មហាភ្លឺស្វាង មហាលោតផ្លោះ មហាអស្ចារ្យ ។ ក្នុងចំណោមយើងជាយុវជនដែលធ្វើការជាមួយគ្នា ខ្ញុំបានស្គាល់មិត្តជិតស្និទ្ធម្នាក់ឈ្មោះ យឿន ជាអនុតែដែលទើបនឹងសឹក ជាកូនកសិករក្រ វណ្ណៈថ្នាក់ក្រោម ។ គាត់ចេះធ្វើសពុកិច្ចការដូចជា កាប់គាស់ដីទាំងនោះ ។ ខ្ញុំធ្វើការបណ្តើរនឹកគិតដល់សុខភាពរបស់ម្តាយ ខ្ញុំបណ្តើរព្រមទាំងៗកួយដែលនៅចាំឪពុកម្តាយរបស់ខ្លួនពេលត្រឡប់មកដល់ផ្ទះវិញ ។

ពេលបាយថ្ងៃត្រង់ក៏ឈានមកដល់រាំងសហករណ៍បានបន្ទឹង្គើង មិត្តអ៊ីន លើកដៃដាក់ជាសញ្ញាសម្រាកការងារ ។ យើងផ្ញែកចប ប៉ែ័ល និងទុកដាក់បង្គី កាំបិត ដើម្បីបរិភោគអាហារថ្ងៃត្រង់ ។ ក្នុងចិត្តខ្ញុំរំពឹងទុកថា នឹងបានទទួលបាយសម្ងួយ៉ាងសមរម្យ ក៏ប៉ុន្តែខ្ញុំខកចិត្តយ៉ាងខ្លាំងនៅពេលដែលចុងភៅបានហុចមកយើងនូវបបរមួយចានចំណុះមួយវែក ដោយគ្មានត្រីសាច់អ្វីទាំងអស់ទាល់តែសោះ ។ ចុងភៅជាអ្នកមូលដ្ឋានចាស់ រាល់បបរឲ្យយើងតែមួយវែកទាំងបន្ថែស្ងោរបង់អំបិលក្នុងមួយចានធំ ត្រូវទទួលទានរួមគ្នាប្រាំនាក់ ។ បបរនោះមានគ្រាប់អង្ករបន្តិចនិងរាវ ។ មិត្តអ៊ីន បរិភោគដូចយើងដែរ គឺមួយចានម្នាក់ប៉ុណ្ណោះ ខ្ញុំសង្កេតឃើញថា មិត្តអ៊ីនមានទឹកមុខរីករាយធម្មតា គាត់បានពន្យល់ប្រាប់យើងថា ក្នុងសម័យសង្គ្រាមប្រាំឆ្នាំ មានពេលខ្លះគាត់ដាច់បាយរហូតដល់ប្រាំថ្ងៃក៏មានដែរក៏ប៉ុន្តែដើម្បីបុព្វហេតុវណ្ណៈអធន គាត់ប្រឹងតស៊ូដើម្បីបណ្តេញ

ចក្រ ពត្តិអាមេរិក និង លន់ នល់, សិរិមតៈ, អ៊ុន គាំ, ចេង ហេង ។ កាលណោះ ខ្ញុំជឿថា ភាពញញឹមរបស់មិត្តអ៊ីន គឺជាការពិត ក៏ប៉ុន្តែ ក្រោយមកទើបខ្ញុំដឹងថា មិត្តអ៊ីន ញញឹមតែខាងក្រៅប៉ុណ្ណោះ ព្រោះគាត់ក៏មានបញ្ហាផ្ទាល់ខ្លួនដែរ ។ មិត្តអ៊ីន ជាអតីតយុទ្ធជនជាប់និន្នាការសេរីដោយសារតែឪពុកមាតាគាត់ជាទាហាន លន់ នល់ បើសិន គាត់ពុំបញ្ចេញរីករាយទេនោះ វាសនារបស់គាត់ក៏ស្ថិតក្នុងភាពមិនប្រាកដប្រជាដែរ ។

ហូបបបរបណ្តើរ អារម្មណ៍របស់ខ្ញុំបានហោះហើរទៅកាន់ពិភពនៃការពិចារណាបណ្តើរ ។ ខ្ញុំពិចារណាអំពីឪពុកខ្ញុំដែលជាអតីតនាយទាហានបារាំង ។ ក្នុងជីវិតរបស់គាត់ គាត់រស់នៅតែក្នុងជីវភាពហ៊ឺហា ពេលព្រឹកគាត់ជួបជុំមិត្តភក្តិនៅហាងគុយទាវ ជជែកវែកញែកពីរឿងនយោបាយ ។ ឪពុកខ្ញុំជាអ្នកគាំទ្រដ៏សកម្មចំពោះសម្តេចឪ ន ក្តម សីហនុ គាត់តែងតែចោទសេនាប្រមុខ លន់ នល់ ថា ក្បត់ជាតិ គាត់ប្រឆាំងនឹងក្មួយ ១ ព្រមទាំងកូនប្រសារដែលសុទ្ធតែជាទាហាន លន់ នល់ ។ គាត់តែងតែពាក់អាវយឺតម៉ាកដែលផលិតនៅប្រទេសបារាំង ពេលធ្វើដំណើរបន្តិចបន្តួច គាត់ជិះកូនម៉ូតូបារាំង ។ ឥឡូវនេះហាងគុយទាវរបស់ឪពុកខ្ញុំ ក្លាយជាព្រៃស្រោង តុកាហ្វេ របស់គាត់ គឺគល់ព្រេច អាវរបស់គាត់ជាក្រមារហែក ។

ក្នុងវ័យជិតចិតសិបឆ្នាំរបស់គាត់ គាត់ដើរតត្រុកក្នុងព្រៃស្ងាត ស្ងែងរកផ្សិត ពពេល និងផ្លែឈើយកមកឲ្យកូនចៅហូប ។ ខ្ញុំចង់តែស្រែកសួរទៅគាត់ថា តើសិទ្ធិសេរីភាពនៅឯណា សម្តេចឪទ្រង់គង់នៅឯណា? ហេតុអ្វីប្រែប្រួលអស់យ៉ាងនេះ ខ្ញុំចង់ស្រែកទ្រហោយំស្រណោះដល់ឪពុកខ្ញុំ ឯណាទៅសេចក្តីថ្លៃថ្នូររបស់អតីតទាហានដែលធ្លាប់ប្រយុទ្ធនៅសមរភូមិ ឯណាទៅសន្តិភាពសេរីភាព ។

ខ្ញុំមិនច្បាស់ទេអំពីនយោបាយ អំពីការដឹកនាំ ឬប្រហែលជាចំណេះដឹងរបស់ខ្ញុំមានតិចតួចពេក ។ ខ្ញុំសិក្សាអំពីពាណិជ្ជសាស្ត្រសេដ្ឋកិច្ចនៅមហាវិទ្យាល័យ ហើយក្នុងវ័យរបស់ខ្ញុំកាលណោះ ខ្ញុំមានចំណាប់អារម្មណ៍តិចតួចណាស់អំពីនយោបាយ ឯឪពុកខ្ញុំមានការចេះដឹងច្រើន ព្រមទាំងបទពិសោធក្នុងជីវិតរបស់គាត់ ។ កាលគាត់នៅក្មេង គាត់ធ្លាប់បានមកដល់ទីនេះ គាត់បានស្គាល់អ្នកស្រុកនេះច្រើនណាស់ ក៏ប៉ុន្តែ ពេលនេះអ្នកស្រុកទាំងនេះបានបែរមុខចេញ ហើយធ្វើជាពុំស្គាល់គ្នា ព្រោះរយៈពេលប្រាំឆ្នាំនៃសង្គ្រាម អ្នកទាំងនោះ និងពុកខ្ញុំបានរស់នៅពីភពផ្សេងគ្នា ។

ខ្ញុំក៏បានគិតទៅដល់ម្តាយខ្ញុំដែលជាស្ត្រីម្នាក់សុភាពទន់ភ្ញន់ មានអារម្មណ៍រីករាយនិងញញឹមជានិច្ច ។ គាត់ជាពុទ្ធសាសនិកដ៏ខ្ជាប់ខ្ជួន ។ រាល់ថ្ងៃសីលគាត់តែងតែទៅវត្តសុំសីល ។ ម្តាយខ្ញុំតែងតែបន់ស្រន់ដល់គុណព្រះពុទ្ធ ព្រះធម៌ ព្រះសង្ឆ សូមជួយឲ្យសម្តេចឪ ព្រះបិតា ឯករាជ្យជាតិទ្រង់ឆាប់យាងត្រឡប់មកមាតុប្រទេសវិញ ។ គាត់មិនដែលធ្វើបាបសូម្បីតែសត្វតូចតាចក៏ពុំដែលបៀតបៀនទោះបីជាសត្វស្រមោចមួយក៏ដោយ ។ ពេលនោះតើព្រះពុទ្ធ ព្រះធម៌ ព្រះសង្ឆ ទៅទីណា សម្តេចឪទ្រង់គង់នៅទីណា? សូម្បីតែពេលដែលត្រូវខ្មែរក្រហមបណ្តេញជាប់មាត់ ពុទ្ធំ ធម្មំ សង្ឆំ ហើយពេលនេះគាត់កំពុងតែមានជំងឺ ក៏គាត់ទន្ទេញជាប់រកព្រះពុទ្ធ ព្រះធម៌ ព្រះសង្ឆ ម្តាយខ្ញុំមិនព្រម ហូបត្រី សាច់ កូនកង្កែប ឬ កំពិស ដែលកូនៗ រកបានតាមវាលស្រែនោះឡើយ ម្ចាស់ហើយសុខភាពរបស់គាត់កាន់តែដុនដាបទៅ ១ ១ ខ្ញុំស្ងត់អារម្មណ៍មួយភាំងដោយបបរក្នុងចានមានបរិមាណតិចតួចហួសពេកពុំដឹងថា អស់ពីពេលណាដង ក៏ភ្ញាក់ដោយសំឡេងគាំងសហការណ៍នៅវេលាម៉ោងមួយ ។ យើងសម្រុកការងារបន្តទៀត នៅទីនោះគេប្រើពាក្យបែកៗ ដែលខ្ញុំពុំធ្លាប់បានឮ ។ សម្រុកបានន័យថា ធ្វើការឲ្យបានញាប់ដៃដើងកុំខ្ជិចហត់ដូចជា ទាហានដែលកំពុងសម្រុកវាយបន្ទាយខ្មាំង ។ យើងចាប់ការិបិត ខ្ទ ១ ១ ១

តួចពេក ។ មិត្តអ៊ីន ពុំចេះអាន និងសរសេរទេ ពីព្រោះគាត់បានចូលរួមចំណែកតស៊ូប្រឆាំងនឹងចក្រពត្តិអាមេរិកកាលសម័យសង្គ្រាមរាស្ត្រនិយម ឪពុករបស់គាត់ធ្វើជាកម្មករពេងចក្រអារឈើនៅស្តុកអាចម៍រមាស ស្រុកទឹកជុស ខេត្តកំពង់ឆ្នាំង ។ មិត្តអ៊ីន បាននិយាយប្រាប់យើងថា ថៅកែឈើនោះឈ្មោះថា ថៅកែសុង ហើយប្រពន្ធរបស់ថៅកែនោះឈ្មោះ ចែគី ។ គ្រាន់តែឮឈ្មោះថៅកែ សុង និង ចែគី នោះខ្ញុំស្ងុតអស់ហើយ ព្រោះនោះជាឈ្មោះ ម្តាយមីងខ្ញុំ និងស្វាមីរបស់គាត់ ។ មិត្ត អ៊ីន បន្តថា ចែគី ជាថៅកែស្រី ជាមនុស្សចិត្តល្អណាស់ ក៏ប៉ុន្តែថៅកែ សុង ជាមនុស្សអាក្រក់ណាស់ដែរ កាលពីមុនសង្គ្រាម ថៅកែ សុង បានចាប់រំលោភឈ្លួលស្រីបម្រើផ្ទះជាយជាច្រើននាក់ ហើយក៏បានសង់ជំងឺចិត្តជាប្រាក់បន្ទិចបន្ទួច ។

មិត្តអ៊ីន បន្តទៀតថា ក្រោយថ្ងៃរំដោះ ១៧មេសា ១៩៧៥ ឪពុករបស់គាត់ដែលក្តាប់កម្មករ បានចេញមុខធានគ្រួសាររបស់ចែគី ក៏ប៉ុន្តែកំហឹងវណ្ណៈ ពុំអាចលុបជ្រះបានទេ ។ គ្រួសាររបស់ចែគី ត្រូវបានអង្គការកម្ទេចនៅដើងភ្នំអង្គ ខាងលិចផ្សារមាស តាំងពីថ្ងៃជម្លៀសមកម្ល៉ះ ។ ពាក្យថា «កម្ទេច» នេះត្រូវបានប្រើជំនួសពាក្យថា សម្លាប់ចំពោះអ្នកណាដែលត្រូវអង្គការយល់ថាប្រឆាំងបដិវត្តន៍ ។ គ្រួសារ ចែគី ដែលមានកូន និងចៅរបស់គាត់រួមទាំង២៦នាក់ ត្រូវបានកម្ទេច ។ ចៅស្រីក្រមុំ ១ និងជំទង់ត្រូវបានរំលោភមុន និងកម្ទេច ឯទារកតូចៗត្រូវបោកនឹងគល់ឈើ ចំណែកមនុស្សចាស់ត្រូវវាយនឹងដំបង ស្ទ្ងចប និងអារក ។ អ្នកទាំងអស់គ្នាត្រូវបានកប់ក្នុងរណ្តៅតែមួយ ។

មិត្តអ៊ីន ក៏បានពន្យល់យើងទៀតថា ចំពោះអ្នកដែលខ្ជិលគឺប្រឆាំងនឹងបដិវត្តន៍ហើយ ។ ដូច្នេះយើងត្រូវលត់ដំខ្លួនឲ្យដូចជាលត់ដំដែកថែបឲ្យរឹងដូច្នោះដែរ ចំពោះការិបិតឬពួកយើងត្រូវលត់ដំវាឲ្យរឹងដើម្បីឲ្យមុត ចំណែកឯជនបដិវត្តន៍ក៏ត្រូវលត់ដំគោលជំហរដើម្បីឲ្យមុតស្រួចចំពោះមុខអង្គការ ។ ចំពោះអ្នកដែលមានគោលជំហរមិនមុតស្រួចកសាងខ្លួន ។ «កសាងខ្លួន» មានន័យថា ព្យាយាមបំភ្លេចរបស់របបចាស់ចាប់យករបបថ្មី ជាជនបដិវត្តន៍គ្រប់គ្រាន់ កម្មសិទ្ធិ ហើយបើពុំដូច្នេះទេ អង្គការនឹងហៅយើងយកទៅកសាងជាក់ជាពុំខាន ។ ក្នុងមួយថ្ងៃនេះ ខ្ញុំរៀនសូត្រអំពីបដិវត្តន៍បានច្រើនមែនទែន ។

១៦) ផ្ទះបាយសមូហភាព

ខ្ញុំទៅធ្វើការគាស់ដីស្រែបានជាច្រើនថ្ងៃ ។ ការងារកាន់តែធ្ងន់ ឯរបបអាហារកាន់តែតិច ។ ពេលសម្រាក យើងផ្ទៀតចាប់ក្លួនកង្កែប កណ្តូប ដង្កូវខ្ជ យកមកដុតបរិភោគ ថ្ងៃមួយយើងតែងហូបនៅកន្លែងធ្វើការដូចសព្វដង ។ ពេលរាំងវាយនៅម៉ោងដប់មួយកន្ទុះ មិត្ត អ៊ីនក៏បានប្រាប់យើងឲ្យទៅបរិភោគបាយឯផ្ទះបាយសមូហភាព ពេលនេះប្រជាជនលែងមានសិទ្ធិហូបបាយឯកជន គឺហូបសមូហភាព ចានបាយត្រូវបានតម្រៀបលើតុរួចជាស្រេច ។ មួយស្ពកមានចានបាយបួន និងចានសម្ងមួយ ។ ចុងភៅសុទ្ធតែជាអ្នកមូលដ្ឋានចាស់ ។ របបដែលទទួលបានគឺមានបបរមួយវែកនិងចានសម្ងសម្រាប់បួននាក់អស់ហើយ គ្មានអ៊ីថែមទេ ម្ជុងគឺជាការស្រេច ។ យើងរង់ចាំស្ទ្ងជ្ជងទើបចាប់ផ្តើមបរិភោគ ។ នៅទីនោះ អង្គការហាមដាច់ខាតប្រើពាក្យថា ស៊ីឬញ៉ាំ ត្រូវប្រើពាក្យ «ហូប» ទាំងអស់គ្នា ។ យើងហូបយ៉ាងស្ងៀមស្ងាត់ ព្រោះស្ថិតនៅក្រោមការត្រួតពិនិត្យពីកម្មាភិបាល ។ ត្រប់គ្នាត្រូវមកហូបនៅទីនេះ ។ ខ្ញុំអង្គុយចុះហើយកាន់ស្លាបព្រាសម្ងីមើលបបរនៅនឹងចានដែលរាវហើយថ្ងាដូចទឹកភ្នែក ខ្ញុំគិតថាបបរបដិវត្តន៍នេះវាថោកទាបជាងមួយរបស់ឆ្កែទៅទៀត រីឯសម្ងក្នុងចាននោះវិញគឺជាបន្ទែចម្រុះ មានល្ពៅ គល់ចេក ដំឡូងជ្ជ ស្ងោរលាយគ្នា ។ បើសម្ងីឲ្យយូរបន្ទិចយើងឃើញមានកំពឹសតូចៗ តែទោះយ៉ាងណា វាមានលក្ខណៈតិចតួចបំផុតសម្រាប់អ្នកធ្វើការដប់ពីរម៉ោងក្នុងមួយថ្ងៃ ។ ចំណែកបបរវិញ បើខ្ញុំហុតតែមួយត្រ្ពកគឺអស់ពីចានតែម្ជុង ។

១៧) ភ្នំពេញត្រូវបានជម្លៀស

ពេលព្រលប់ប្រហែលម៉ោងប្រាំពីរ ទើបខ្ញុំមកដល់ផ្ទះ យើងគ្មានចង្ក្រ្ពាន ចន្ទុះសម្រាប់ចំភ្ជ៉ីទេ នៅក្រោមផ្ទះមានភ្នក់ភ្ជ៉ីងសម្រាប់ចំភ្ជ៉ី និងបណ្តេញមូស ។ ម្តាយខ្ញុំសម្រាន្តនៅលើរនាបបរដ៏ចរដុប ។ គាត់មានទឹកមុខស្លេកស្លាំងដោយជំងឺគ្រុនចាញ់ ។ ខ្ញុំភ្ញាក់ព្រើត ដោយនៅចុងដើងរបស់គាត់ឃើញបងប្រុសរបស់ខ្ញុំ ប្រពន្ធ និងកូនបីនាក់របស់គាត់ ខ្ញុំមានបងប្អូនប្រាំបួននាក់ហើយជាកូនទីប្រាំបី ។ ចំណែកគាត់មានឈ្មោះ ប៊ុនថាន់ គឺជាសាស្ត្រាចារ្យបង្ហាត់រូបវិទ្យា និងគីមីនៅវិទ្យាល័យព្រះយុគន្ធរ ដែលក្នុងសម័យ លន់ នល់ បានប្តូរឈ្មោះវិទ្យាល័យ១៨ មីនា ។ ភរិយារបស់គាត់ឈ្មោះ ស៊ីណេ កូនស្រី

ច្បងអាយុប្រាំបីឆ្នាំឈ្មោះ ដូលី កូនប្រុសបន្ទាប់ ដូឡែត, ពៅ ហៅ អាកាណុល និងកូនស្រីពៅឈ្មោះ លីន ដា អាយុបីឆ្នាំ ។ បងប្រុសខ្ញុំចេះផ្នែកអក្សរសាស្ត្រ វិប្បធម៌ដង ។ គាត់ចូលចិត្តអានការសែត និងតាមដានស្ថានការណ៍ប្រទេសជាតិ ។ កាលជំនាន់សម្តេចឪ បងប្រុសខ្ញុំធ្លាប់បានចូលរួមក្នុងចលនាប្រឆាំង សីហនុ ជាយុវជនម៉ាក្ស លេនីននិយម គាត់ចេះដឹងពីទ្រឹស្តីសង្គមនិយមច្រើន គាត់ប្រឆាំងវណ្ណៈសក្តិភូមិ អំពើពុករលួយ និងការសង្គត់សង្កិន ។ ប ុ ន ថាន់ ជ ា ន រៀបរាប់ដំណើររឿងដែលគាត់ជានមកដល់ទីនេះ ។

ថ្ងៃ១៧មេសា វេលាម៉ោង៩ព្រឹក យោធាមានឯកសណ្ឋានពណ៌ខ្មៅជានប្រកាសតាមមេក្រូថាឲ្យយើងទៅកាន់អាកាសយានដ្ឋានពោធិ៍ចិនតុង ដើម្បីទទួលសម្តេច សីហនុ ។ ពេលនេះ ប ុ ន ថាន់ ជ ា ន បើករថយន្តរបស់គាត់ដឹកភរិយាព្រមទាំងកូនទាំងបីនាក់ តាមមហាវិថីសហភាពសូវៀតឆ្ពោះទៅទិសខាងលិច ។ បងប្រុស ប ុ ន ថាន់ ជ ា ន បន្ថែមទៀតថា យើងជានចាកចេញពីផ្ទះដោយគ្មានបាយមកជាមួយទេ ក្នុងឡានមានតែរបស់បន្ទិចបន្ទួចដូចជានំបឺស្ពី និងទឹកក្រូច ព្រោះគិតថាឲ្យតែមានលុយក៏អាចទិញអ្វីនៅទីណាក៏ជានដែរ មិ ន នឹ ក ស្ម ា ន ថ ា មិ ន ចាយលុយដូច្នេះសោះ ។

ពេលដែលបើកឡានដល់ផ្សារទឹកថ្លា បងប្រុសដឹងខ្លួនពុំអាចថយក្រោយជានទេ ព្រោះមនុស្សម្នានៅតាមផ្លូវសហភាពសូវៀតកាន់តែច្រើនឡើងៗ និងធ្វើដំណើរទៅមុខក៏ជួបការលំបាក ។ ប ុ ន ថាន់ ក ៏ ចេះតែបើកឡានទៅមុខយឺតៗ ម ូ ត ូ ឡ ា ន ប្ រ ជ្ រ ៀ ត ត ្ ន ា យ ៉ ា ង ណែ ន ណាន់គាន់តាប់មកដល់ព្រលានយន្តហោះពោធិ៍ចិនតុងក៏ពុំឃើញមាននរណាប្រាប់ថាឲ្យឈប់ចាំទទួលសម្តេចឪ គាត់ក៏ចេះតែរុលទៅមុខបន្ទិចៗ ដើម្បីរកផ្លូវត្រឡប់ក្រោយវិញ ក៏ប៉ុន្តែ ពេ ល នោ ះ ក ៏ ឮ ស ូ រ ក ាំ ភ្លើ ង ជ ា ញ ់ ទ ៅ លើ ដ ូ ង ៗ ពេ ល នោ ះ ស្ រ ាប ់ ត ែ ម ា ន ឡ ា ន ហ ូ ម ួ យ ជ ា ន ប ើ ក ម ក ដ ល ់ ។

សមមិ ត ្ ត ម ្ ន ា ក ់ ជ ា ន ប ញ ្ ជ ូ ន ក ាំ ភ្ លើ ង អ ា ក ា ៤ ៧ ហើ យ ជ ា ញ ់ ទ ៅ លើ មេ ឃ ដ ូ ង ៗ ហើ យ ស្ រ ែ ក ប ញ ្ ជ ូ ន តាមមេ ក្ រ ូ ប ង ប ្ ជ ូ ន ព ុ ក ម ែ ម ា ម ី ង ទាំ ង ឡ ា យ ស ូ ម ប្ ញ ា ប ់ ធ ្ វ ើ ដ ំ ណ ើ រ ទ ៅ ម ុ ខ ឲ ្ យ ល ឿ ន ពួ ក ច ក ្ ត ត ្ ត ិ អ ា ម េ រ ិ ក ន ឹ ង ម ក ទ ម ្ ម ា ក ់ ត ្ ម ា ប ់ ប ែ ក ល ើ ទ ី ក ្ ង ភ ្ ន ំ ព េ ញ ក ុ ំ ប ក ក ្ ម ា យ ចូ ល ទ ី ក ្ ង ឲ ្ យ ស ោ ះ មិ ន ជ ា ច ់ យ ក អ ្ វ ី ទ ៅ ត ា ម ខ ្ ជ ូ ន ទ េ អ ង ្ ค ារ ប ដ ិ ว ัต ្ ต ន ์ ម ា ន ន ៅ ត ្ ร ប ់ ទ ឹ ก ន ែ ្ ง ប ង ប ្ ជ ូ ន ព ុ ก ม ែ ม ិ ន ខ ្ ว ะ អ ្ ว ี ท េ ล ឿ ง ด ็ ม ิ ป ระทับ ใจ ที่ ได้ ไป ถึ ง ที่ ป ระเทศ ไทย ป ระเทศ ที่ ม ีค วาม ส ว ย งา ม ม ีป ระเพณี ว ัฒ นธ รรม ที่ ด ีง าม ม ีค วาม ส ะด วก ส บา ย ใน ก าร ด ำร ง ช ีว ิต ป ระชา ช นม ีค วาม ส ุข ส ง บ ม ีค วาม ส ม ัค ค ีก ัน ด ี ม ีค วาม ส ม ัค ร ส ม ัค ร ใจ

សមាជិកកម្មាភិបាល ។

សូមពុកម៉ែទាំងអស់បញ្ជូនកូនដែលមានអាយុពី ៦ ឆ្នាំដល់ ១៨ ឆ្នាំ ទៅកាន់ជំរំកុមារឈានមុខ ចំណែកកម្លាំងទីមួយ ត្រូវទៅ សហការណ៍ឥឡូវនេះ ដើម្បីទទួលការចាត់តាំងពីអង្គការ ។

ខ្ញុំមិនទាន់យល់ច្បាស់ថា តើនរណាខ្លះជាកម្លាំងទីមួយ នៅឡើយ ទេតែពេលនោះមិត្ត សំ ញញឹមយ៉ាងចម្លែកហើយចង្អុលមកកាន់ខ្ញុំ គឺរូបបង ២ ងហ្នឹងហើយ ព្រមទាំងមិត្ត ណយ មិត្ត ស៊ីថា ដានី ត្រូវទៅ សហការណ៍ឥឡូវនេះ ។

នៅទីផ្លាមុខសហការណ៍យើងឃើញ មិត្ត សឿន ឈរវង់ចាំរួចជាស្រេច ។ នៅក្បែរមិត្ត សឿន ក៏មានកម្មាភិបាលជាច្រើនរូបទៀត ។ យើងជាជន ១៧ មេសាឬ ប្រជាជនថ្មី មានប្រហែលជា ក្បៀសិបនាក់ បានអង្គុយចុះនៅពីមុខ មិត្ត សឿន ព្រមទាំងកម្មាភិបាល ដទៃទៀត ។ មិត្ត សឿន បានបើកអង្គប្រជុំ ជាបឋមខ្ញុំសូមបើកអង្គ ប្រជុំ ។ មុននឹងបើកអង្គប្រជុំខ្ញុំសូមខ្ទេសនាមមានរូបខ្ញុំដ្ឋាល់ កម្មាភិបាល និងពុកម៉ែ បងប្អូនប្រជុំថ្ងៃនេះ គឺដើម្បីពង្រឹងគោលជំហរ បដិវត្តន៍អនុវត្តការងារដែលអង្គការផ្ទាក់លើបានប្រគល់ឲ្យ ។ សូម ពុកម៉ែ បងប្អូន បញ្ចេញពលកម្មពុំខ្ជាចនឿយហត់ ដើម្បីបុព្វហេតុ វណ្ណៈអធន វិធានការបង្ក្រាបគ្រើនដលឲ្យ ជានមួយ ហិចតាបីគោន ។ ទន្ទឹមនឹងនេះ សូមបងប្អូនជម្រុះឲ្យអស់នូវកម្មសិទ្ធិផ្ទាល់ខ្លួន កុំរើរវាយ កុំម្ចឹកពីសង្គមចាស់ ពេលនេះចលនាបដិវត្តន៍កំពុងតែធ្វើដំណើរទៅ មុខ អ្នកដែលទម្រន់ដេកផ្ទ្ធ ១ ដួល ១ មួលផ្ទ្ធ ១ ត្រេចនឹងត្រូវចាត់ទុកជា ខ្ជាំងសតិអារម្មណ៍ ដូច្នេះត្រូវខំកសាងខ្លួន ។ បើយើងកសាងខ្លួនមិន ជានទេ ប្រយ័ត្នកង់ប្រវត្តិសាស្ត្រ ១ ជាន់ ១ ព្រោះប្រវត្តិសាស្ត្រពុំ ១ ង់ចាំ ១ យើងឡើយ ។ ខ្ញុំត្រូវ ១ ជានបញ្ចូ ១ ១ ១ ជាស្រេចហើយក្នុងកម្លាំង ១ ១ ១

ពេលដែលកូនៗ បានចាកចេញដុតនៅ បងប្រុស ប៊ុនណាយ ១ ១ ១

តើខ្ញុំនៅមានសេសសល់សាច់ញាតិឬទេ?

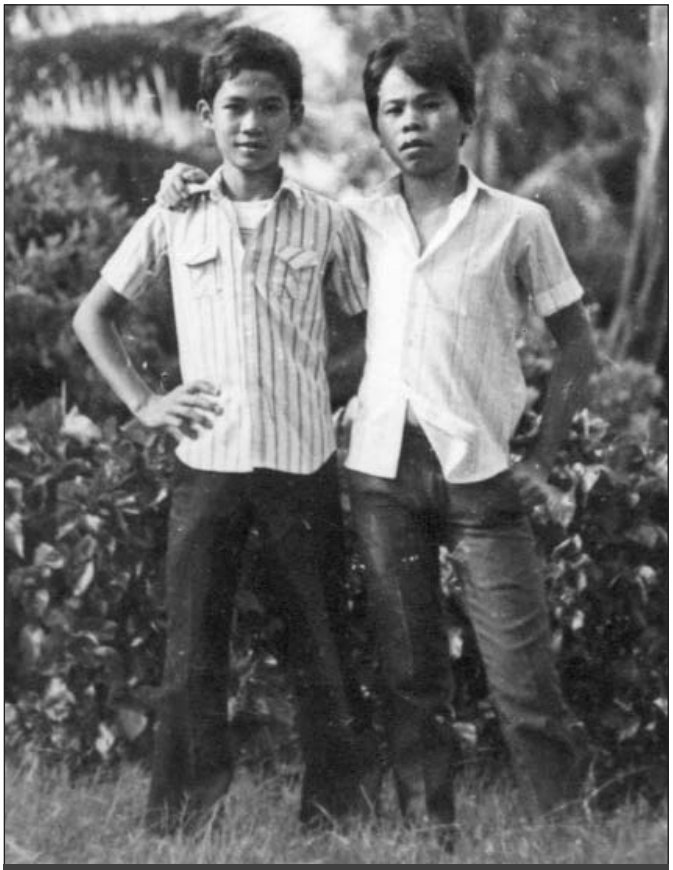

សុខ ថៃ (ស្តាំ) ថតជាមួយនឹងមិត្តភក្តិនៅដើមទសវត្សរ៍ឆ្នាំ៨០

សុខ ថៃ អាយុ៤៣ឆ្នាំ ជាប្រធានផ្នែកទីផ្សារនៅក្រុមហ៊ុនមួយនៅទីក្រុងភ្នំពេញ។ នៅចន្លោះម៉ោងធ្វើការ ឬពេលទំនេរពីការងារ ថៃ តែងតែឈៀងចូលមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជាដើម្បីអានទស្សនាវដ្ដីស្វែងរកការពិត និងសៀវភៅផ្សេងៗទៀតដែលតម្កល់នៅសាលអានសាធារណៈ។ តាមរយៈការអាននេះ បានធ្វើឲ្យ ថៃ នឹកឃើញឡើងវិញពីការបែកបាក់របស់ក្រុមគ្រួសារគាត់នៅក្នុងរបបខ្មែរក្រហម ដោយរៀបរាប់ថា:

ខ្ញុំកើតក្នុងគ្រួសារដែលមានជីវភាពធូរធារមួយនៅជិតផ្សារថ្មី ក្នុងទីក្រុងភ្នំពេញ។ មុនខ្មែរក្រហមឡើងកាន់អំណាច ក្រុមគ្រួសារខ្ញុំរស់នៅយ៉ាងមានសុភមង្គល។ យើងមានឡាន មានអាហារឆ្ងាញ់ៗ មានបាំ២ម៉ាក់ផ្ដល់ភាពកក់ក្តៅ និងមានសម្ភារៈល្អៗដែលធ្វើឲ្យខ្ញុំនិងក្រុមគ្រួសារស្គាល់តែភាពសប្បាយរីករាយ។ ជាអកុសលនៅថ្ងៃទី១៧ ខែមេសា ឆ្នាំ១៩៧៥ អ្វីៗទាំងអស់បានចាប់ផ្ដើមផ្លាស់ប្ដូរនៅពេលខ្មែរក្រហមបានចូលមកកាន់កាប់ទីក្រុងភ្នំពេញ និងធ្វើការជម្លៀសប្រជាជនទាំងអស់ចេញពីផ្ទះដោយយកលេសថា អាមេរិកនឹងមកទម្លាក់គ្រាប់បែក។ ខ្មែរក្រហមបានប្រកាសតាមប្រព័ន្ធផ្សព្វផ្សាយផ្សេងៗឲ្យប្រជាជនចាកចេញពីទីក្រុងភ្នំពេញរយៈពេលបីថ្ងៃ ដូច្នេះហើយក្រុមគ្រួសារខ្ញុំមិនបានយករបស់អ្វីតាមខ្លួនច្រើនទេ យើងយកតែសម្ភារៈប្រើប្រាស់ស្រាលៗមួយចំនួន រួចធ្វើដំណើរទៅខេត្តកំពត ព្រោះម្តាយខ្ញុំមានបងប្អូនរស់នៅទីនោះ។ ប្រហែលជា១៥ថ្ងៃក្រោយមក យើងបានដើរទៅដល់ភូមិមួយនៅជិតវត្តស្រះចក ស្ថិតនៅក្នុងស្រុកឈូក ខេត្តកំពត។ ខ្ញុំនិងក្រុមគ្រួសារក៏បានឈប់សម្រាកជាមួយបងប្អូននៅទីនោះរយៈពេលមួយខែ តែដោយសារពុំមានអាហារបរិភោគគ្រប់គ្រាន់ និងខ្វះថ្នាំពេទ្យបាល បងប្អូនប្រុសរបស់ខ្ញុំក៏បានស្លាប់នៅទីនោះដោយសារជំងឺរាក។

ក្រោយមក គ្រួសារខ្ញុំត្រូវខ្មែរក្រហមជម្លៀសទៅភូមិសត្វពង ឃុំបានឿ ស្រុកឈូក ខេត្តកំពត។ ពេលទៅដល់ទីនោះដំបូង ខ្មែរក្រហមបានអនុញ្ញាតឲ្យយើងរស់នៅជួបជុំគ្រួសារដូចអ្នកមូលដ្ឋានដទៃទៀតដែរ។ ប៉ុន្តែបួនខែក្រោយមក ខ្មែរក្រហមចាប់ផ្ដើមបែងចែកប្រជាជនជាបីកង គឺ កងកុមារ កងចល័តយុវជន និងកងចាស់ៗ។ ពេលនោះហើយជាពេលដែលខ្ញុំទើបមានអាយុប្រាំឆ្នាំត្រូវរស់នៅបែកពីបាំ២ម៉ាក់ ព្រោះបាំ២ម៉ាក់ខ្ញុំត្រូវខ្មែរក្រហមជម្លៀសឲ្យទៅធ្វើការនៅកងចល័តក្នុងភូមិផ្សេងទៀត។ ខ្ញុំត្រូវរស់ដោយពឹងលើខ្លួនឯងទាំងមិនទាន់ដឹងក្តី។

នៅទីនោះ ខ្មែរក្រហមអនុញ្ញាតឲ្យប្រជាជនឈប់សម្រាកចំនួនមួយថ្ងៃរៀងរាល់ដប់ថ្ងៃម្តង ដែលជាឱកាសឲ្យប្រជាជនអាចជួបជុំក្រុមគ្រួសារបាន។ នៅពេលនោះ ដោយសារខ្ញុំក្មេងជាងគេនៅក្នុងកង ទើបកម្មាភិបាលខ្មែរក្រហមមិនសូវជាយកចិត្តទុកដាក់

ឬធ្វើការរើតបន្ទឹងខ្លាំងលើខ្ញុំប៉ុន្មានទេ ។ ប៉ុន្តែទោះបីយ៉ាងណាក៏ដោយ ក៏ខ្ញុំនៅតែទិតខំធ្វើការងារសម្រាប់កង ដូចជា រើសអាចម៍គោ និងកាប់ដើមទន្ទ្រាន ខែត្រជាដើមដើម្បីឲ្យប្រធានកងស្រលាញ់ទុកចិត្ត ។

នៅខណៈនោះ ខ្ញុំក៏មានអារម្មណ៍ទឹកដល់ជ្រាំម៉ាក់ខ្លាំងដែរ និងតែងតែធ្វើឲ្យខ្ញុំមិនសប្បាយចិត្ត ។ ហេតុដូច្នេះហើយ នៅពេលដែលក្មេង១ដទៃទៀត កំពុងដេកនៅពាក់កណ្តាលអាធ្រាត ខ្ញុំលួចរត់ទៅដេកជាមួយម៉ាក់ខ្ញុំនៅក្នុងកងចល័តដែលមានចម្ងាយប្រហែលពីរគីឡូម៉ែត្រពីកន្លែងខ្ញុំ ។ ខ្ញុំមិនចង់ឲ្យភ្ញីទេ ព្រោះខ្ញុំមានអារម្មណ៍កក់ក្តៅណាស់ដែលបាននៅជិតម៉ាក់ ប៉ុន្តែខ្ញុំត្រូវបង្ខំចិត្តរត់ឲ្យដល់កងកុមារវិញមុនពេលថ្ងៃរះ ។

ខ្ញុំតែងតែរត់ជួបម៉ាក់ខ្ញុំរបៀបនេះបីបួនដងក្នុងមួយសប្តាហ៍ ។ ថ្ងៃមួយ ពេលដែលខ្ញុំរត់ទៅដល់ផ្ទះឈើដែលជ្រាំម៉ាក់ខ្ញុំស្នាក់នៅដូចសព្វដង ស្រាប់តែមានស្ត្រីចំណាស់ម្នាក់បានឈ្ងឹបជ្រាប់ខ្ញុំថា អង្គការបានដាស់ជ្រាំម៉ាក់ខ្ញុំឲ្យទៅធ្វើការនៅទំនប់រំលេចដែលមានចម្ងាយប្រហែលដប់គីឡូម៉ែត្រពីទីនោះហើយ ។ ខ្ញុំបានត្រឹមតែសម្រក់ទឹកភ្នែក រួចរត់ត្រឡប់ទៅកងកុមារវិញទាំងក្តីអស់សង្ឃឹម ។ ខ្ញុំតែងតែទន្ទឹងរង់ចាំផ្លូវជ្រាំម៉ាក់ទាំងថ្ងៃទាំងយប់ និងតែងតែលួចរត់ទៅមើលនៅឯកងចល័តដែលគាត់ធ្លាប់រស់នៅ ។ ប៉ុន្តែ ខ្ញុំមិនដែលទទួលបានដំណឹងអ្វីពីគាត់ទេ ។

ថ្ងៃមួយ មានកម្មាភិបាលខ្មែរក្រហមមួយក្រុមយកវ:ទេ:គោមកដឹកខ្ញុំ និងក្មេង១មួយចំនួនទៀតដែលនៅក្នុងកងដោយប្រាប់ថាអង្គការឲ្យនាំយើងទៅជួបឪពុកម្តាយ ។ យើងសប្បាយចិត្តយ៉ាងខ្លាំងពេលដែលឮដូច្នោះ រួចក៏នាំគ្នារត់ឡើងវ:ទេ:គោទៅជាមួយកម្មាភិបាលទាំងនោះ ។ យើងធ្វើដំណើរតាមវ:ទេ:គោអស់រយៈពេលប្រហែលជ្រាំម៉ោង ទើបទៅដល់កន្លែងមួយដែលព័ទ្ធជុំវិញដោយភ្នំមួយ និងមានឈ្មោះថា ចម្ការស័ក្តិបួន ។ ខ្មែរក្រហមបានឲ្យយើងដើរតាមច្រកចូលទៅកាន់ផ្ទះឈើមួយខ្នង ។ ខណៈពេលដែលខ្ញុំឈានជើងចូលបរិវេណនោះភ្លាម ខ្ញុំចាប់ផ្តើមមានអារម្មណ៍ថាប្រហែលជាកន្លែងឃុំឃាំងហើយ ព្រោះមានក្លិនស្អុយចេញពីកន្លែងនោះ ។

ខ្ញុំឃើញអ្នកទោសជាច្រើនកំពុងតែជាប់ខ្នោះ និងរស់នៅលាយឡំជាមួយកក់ជ្រាំ ។ អ្នកទោសទាំងនោះមានសភាពស្គមស្គាំង

សុខ ផៃ(ឆ្វេង) រៀបរាប់ពីរឿងរ៉ាវក្រុមគ្រួសាររបស់គាត់ជ្រាប់ លន់ ដារ៉ូន នៅមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជាក្នុងខែកក្កដា ឆ្នាំ២០១៣

មើលទៅស្ទើរតែមិនស្គាល់ថាជានរណាផង ។ អ្នកទោសទាំងនោះមើលទៅដូចខ្មោចអីចឹង ។

ខ្មែរក្រហមបានយកខ្ញុំទៅឃុំក្នុងបន្ទប់ងងឹតមួយជាមួយអ្នកទោសក្មេងៗ ៥ ០ នាក់ទៀត ដោយមិនបានប្រាប់ពីទោសកំហុសឬមូលហេតុដែលចាប់យកខ្ញុំមកឃុំទេ ។ ខ្ញុំនិងអ្នកទោសក្មេងៗ ៥ ០ នាក់ ទៀតមិនត្រូវបានដាក់ខ្នោះ ឬវាយធ្វើបាបទេ ។ នៅទីនោះយើងទទួលបានតែបបរវ១ចំនួនពីរពេលក្នុងមួយថ្ងៃ និងត្រូវធ្វើការស្ទើរគ្មានពេលសម្រាក ។ ខ្មែរក្រហមបានបញ្ជូនខ្ញុំ និងអ្នកទោសក្មេងៗទាំងអស់ឲ្យទៅធ្វើការនៅកន្លែងមួយដែលមានចម្ងាយប្រហែលមួយគីឡូម៉ែត្រពីគុក និងដើម្បីជៀសវាងកុំឲ្យអ្នកទោសរត់គេចខ្លួន ខ្មែរក្រហមតែងតែបញ្ជូនយើងទៅដាក់គុកវិញមុនថ្ងៃលិច ។

ការងារសម្រាប់អ្នកទោសក្មេងៗនៅគុកចម្ការស័ក្តិបួន មិនមានអ្វីខុសប្លែកពីការងារនៅក្នុងកងកុមារនោះទេ ។ ខ្មែរក្រហមបានឲ្យខ្ញុំដើរកាប់ដើមទន្ទ្រានខែត្រ និងប្រមូលលាមកសត្វធ្វើជីស្ទើរតែពុំមានពេលសម្រាក ។ ប៉ុន្តែទោះបីយ៉ាងណាក៏ដោយ ក៏ខ្ញុំតែងតែទិតទំធ្វើការងារ និងទំញញ៉ីមផ្តាប់ចិត្តអង្គការជានិច្ចដើម្បីរក្សាជីវិត ។

ជារឿយៗ កម្មាភិបាលខ្មែរក្រហមតែងតែមកបន្ទប់ឃុំឃាំងនិងបានសួរអ្នកដែលនៅក្នុងបន្ទប់ជាមួយខ្ញុំ អំពីប្រវត្តិរូប និងគ្រួសារទីរបស់ឪពុកម្តាយក្នុងជំនាន់ លន់ នល់ ។ យើញដូច្នេះខ្ញុំមានអារម្មណ៍ភ័យខ្លាចយ៉ាងខ្លាំង ហើយខ្ញុំក៏មិនដឹងថាពេលណានឹងដល់វេនខ្ញុំដែរ ។ ខ្ញុំតែងតែលួចយំដោយមិនឲ្យអ្នកដែលនៅជាមួយគ្នា ឬកម្មាភិបាលខ្មែរក្រហមឮទេព្រោះខ្លាចយកទៅសម្លាប់ចោល ។ ខ្ញុំមានអារម្មណ៍ឯកោ និងអស់សង្ឃឹម ។

មានយប់មួយនៅដើមឆ្នាំ១៩៧៨ កម្មាភិបាលខ្មែរក្រហមម្នាក់ បានដើរទៅក្នុងបន្ទប់ឃុំឃាំង រួចសួរឈ្មោះខ្ញុំ ។ ពេលនោះខ្ញុំក៏បានលើកដៃឡើងទាំងអារម្មណ៍ភ័យខ្លាច ព្រោះមិនដឹងថានឹងមានរឿងអ្វីកើតឡើងចំពោះខ្ញុំទេ ។ កម្មាភិបាលខ្មែរក្រហមបានសួរខ្ញុំថា «តើឪពុកម្តាយឯងពីមុនធ្វើការងារស្អី» ។ សំណាងល្អខ្ញុំបានកុហកថា ជ?ម៉ាក់ខ្ញុំធ្វើស្រែ ទើបរួចផុតពីការសម្លាប់ ។ ខណៈនោះ កម្មាភិបាលម្នាក់នោះក៏សួរសំណួរដដែលទៅក្មេងមួយចំនួនផ្សេងទៀត ហើយអ្នកខ្លះដែលឆ្លើយថា ឪពុកធ្លាប់ធ្វើទ័ព ធ្វើគ្រូបង្រៀន ធ្វើពេទ្យ ត្រូវកម្មាភិបាលខ្មែរក្រហមនាំចេញទៅទាំងអស់ដោយប្រាប់ថានាំទៅជួបឪពុកម្តាយវិញ ។ ខ្ញុំធ្លាប់ឮចាស់ៗនៅសហករណ៍សត្វពងនិយាយគ្នាថា ប្រសិនបើកម្មាភិបាលយកនរណាម្នាក់ទៅ ហើយប្រាប់ថាយកទៅរៀនសូត្រ ឬជួបសាច់ញាតិនោះអ្នកនោះនឹងត្រូវគេយកទៅសម្លាប់ហើយ ។ ប៉ុន្តែ ខ្ញុំមិនដែលហ៊ាននិយាយពាក្យនេះប្រាប់អ្នកផ្សេងទេ ។

ក្រោយមកទៀត ខ្មែរក្រហមបានដ្ឋាស់មនុស្សមកសួរខ្ញុំនូវសំណួរដដែលនោះចំនួនបីថ្ងៃជាប់ៗគ្នា ប៉ុន្តែខ្ញុំនៅតែឆ្លើយចម្លើយដដែល ។ ប្រហែលមួយសប្តាហ៍ក្រោយមក មានកម្មាភិបាលខ្មែរក្រហមមួយក្រុម បានមកយកខ្ញុំចេញពីបន្ទប់ឃុំឃាំងដោយប្រាប់ខ្ញុំថា អង្គការនឹងបញ្ជូនឲ្យទៅធ្វើការនៅសហករណ៍ចឹងនិមលដែលមានចម្ងាយប្រហែលពីរគីឡូម៉ែត្រពីមន្ទីរសន្តិសុខចម្ការស័ក្តិបួន ។ នៅពេលដែលខ្ញុំទៅដល់សហករណ៍នោះ ខ្មែរក្រហមបានឲ្យខ្ញុំទៅស្នាក់នៅផ្ទះឈើមួយខ្នងនៅក្នុងភូមិ ។ រយៈពេលពីរថ្ងៃក្រោយមកខ្មែរក្រហមបានចាត់តាំងខ្ញុំឲ្យទៅធ្វើការក្នុងកងកុមារជាមួយក្មេងៗផ្សេងទៀតនៅក្នុងភូមិ ។

ការងារនៅទីនោះ មិនមានអ្វីប្លែកពីការងារនៅសហករណ៍សត្វពង និងគុកចម្ការស័ក្តិបួនទេ ។ ប៉ុន្តែ ខ្ញុំអាចហូបឆ្អែត ព្រោះមេភូមិនៅទីនោះមានចិត្តអាណិតស្រឡាញ់ខ្ញុំព្រោះដឹងថាខ្ញុំមិមានសាច់ញាតិ និងបងប្អូនដូចក្មេងឯទៀត ។ ខ្ញុំបន្តធ្វើការនៅសហករណ៍ចឹងនិមលរហូតដល់ឆ្នាំ១៩៧៩ ។

ក្រោយវៀតណាមចូល ខ្ញុំបានព្យាយាមស្វែងរកជ?ម៉ាក់របស់ខ្ញុំ តែខ្ញុំមិនដែលទទួលដំណឹងពីគាត់ទេ ។ ខ្ញុំមិនមានសង្ឃឹមថាជ?ម៉ាក់ ខ្ញុំអាចមានជីវិតទេ ព្រោះគាត់គឺជាប្រជាជនថ្មីដែលជាមុខសញ្ញាសម្លាប់របស់ខ្មែរក្រហម ។ ប៉ុន្តែរហូតមកដល់ពេលនេះ ខ្ញុំនៅតែចង់ដឹងថាតើគាត់ស្លាប់នៅកន្លែងណា? តើគាត់ស្លាប់ដោយរបៀបណា? តើខ្ញុំនៅមានសេសសល់សាច់ញាតិឬទេ? ។

ចុងក្រោយខ្ញុំសំណូមពរឲ្យតុលាការជួយរកយុត្តិធម៌សម្រាប់ក្រុមគ្រួសារខ្ញុំ ក៏ដូចជាជនរងគ្រោះផ្សេងទៀតដែលទទួលរងការឈឺចាប់ដោយរបបនោះ ។ ទន្ទឹមនឹងនេះ ខ្ញុំក៏បានរំសាយការឈឺចាប់របស់ខ្ញុំតាមរយៈការអានរឿងរ?ាវរបស់ជនរងគ្រោះដែរ ។

លន់ ដារ៉ូន

ម្តាយខ្ញុំនៅក្នុងរបបខ្មែរក្រហម

ម្តាយរបស់ខ្ញុំបានមានឈ្មោះ ហេង មុំ អាយុ៥៦ឆ្នាំ រស់នៅ ខណ្ឌ៧មករា ក្រុងភ្នំពេញ ។ គាត់មានស្រុកកំណើតស្ថិតនៅផ្លូវ លេខ២ សង្កាត់សាមុយជ្រៅ ទីរួមខេត្តបាត់ដំបង ។ គាត់ជាជនរងគ្រោះម្នាក់ដែលបានឆ្លងកាត់របបខ្មែរក្រហម ។

ម្តាយបានប្រាប់ខ្ញុំថា គាត់បានជួបរឿងដ៏គួរឲ្យតក់ស្លុតជាច្រើន ដែលក្នុងមួយរយៈជីវិតរបស់គាត់មិនដែលជួបប្រទះ ការកាប់សម្លាប់ប្រជាជនស្លូតត្រង់ មន្ត្រីរាជការ និងបញ្ញវន្តទេ ។ គាត់បន្តថា នៅមុនរបបខ្មែរក្រហមដឹកនាំប្រទេស ម្តាយរបស់ខ្ញុំរស់នៅម្តុំពេទ្យរុស្ស៊ី (បច្ចុប្បន្នផ្លូវលេខ២៧១) ដែលមានសមាជិកក្នុងក្រុមគ្រួសារចំនួនប្រាំមួយនាក់ (យាយតា ឪពុកម្តាយ ប្អូនប្រុស និងម្តាយរបស់ខ្ញុំដែលត្រូវជាបងស្រីក្នុងគ្រួសារ) ។ គ្រួសារម្តាយខ្ញុំប្រកបរបរលក់ចាយ ការហូតុយទាវ និងគ្រឿងបរិក្ខារពេទ្យគ្រប់មុខ ។ នៅខណៈនោះដែរ ម្តាយខ្ញុំរៀននៅថ្នាក់ទី៧នៅសាលាបឋមសិក្សាតាព្រហ្ម នៅស្ទឹងមានជ័យ ។

នៅថ្ងៃទី១៧ មេសា ១៩៧៥ យោធាដែលខ្មែរក្រហមបានមកប្រាប់ក្រុម គ្រួសារម្តាយខ្ញុំឲ្យជម្លៀសចេញពីផ្ទះក្នុងអំឡុងពេលបីថ្ងៃ ដោយនិយាយកុហកថា «ចក្រពត្តិអាមេរិកនឹងទម្លាក់គ្រាប់បែកក្នុងទីក្រុងភ្នំពេញ» ។ ដោយមានការគំរាមរកបាញ់ពីសំណាក់យោធាទាំងនោះ ក្រុមគ្រួសារម្តាយខ្ញុំក៏សម្រេចចិត្តចេញដំណើរដោយថ្មើរជើងតាមផ្លូវជាតិលេខ១ រួមជាមួយរទេះសម្រាប់ដឹកទឹក និងឡានមួយសម្រាប់ដឹកអីវ៉ាន់ ប៉ុន្តែពេលនោះគាត់មិនអាចដឹះបានទេ គឺត្រូវរុញ និងអូស ។

ម្តាយខ្ញុំបានចាកចេញទាំងអារម្មណ៍ក្តុកក្តួលចិត្ត ហើយនៅតាមដងផ្លូវមានទិដ្ឋភាពគួរឲ្យសោកសង្រេងជាច្រើន ដូចជា ជនចាស់ជរាត្រូវបានកូនចៅទុកចោលនៅមុខផ្ទះ និងនៅតាមដងផ្លូវ ដោយមូលហេតុ ក្រុមគ្រួសារអ្នកទាំងនោះគ្មានលទ្ធភាព និងមធ្យោបាយដឹកជញ្ជូន ។ ម្យ៉ាងទៀត យោធាខ្មែរក្រហមអះអាងថានឹងយកចាស់ៗនៅថែរក្សាដើម្បីដោយកុំឲ្យក្រុមគ្រួសារមានការបារម្ភ ។ ចំណែកក្មេងៗបានវង្វង់ឪពុកម្តាយ និងបានស្រែកយំនៅពាសពេញតាមដងផ្លូវ ព្រមទាំងសាកសពទាហានរដ្ឋាភិបាលជាច្រើនស្ថាប់ត្រូវនៅតាមដងផ្លូវ ។

គ្រួសារម្តាយខ្ញុំបានបន្តដំណើរទៅមុខ ដោយដំបូងបានទៅស្នាក់នៅក្នុងវត្តកូ្ដតាកុយ រយៈពេលមួយសប្តាហ៍ ។ ក្រោយមកយោធាខ្មែរក្រហមមកដេញឲ្យក្រុមគ្រួសារគាត់បន្តទៅមុខបន្តទៀត ដោយប្រាប់ថា «បើស្រុកកំណើតនៅទីណា ត្រឡប់ទៅទីនោះវិញទៅ» ។ ម្តាយខ្ញុំអស់សង្ឃឹមជាខ្លាំង ព្រោះមិនសង្ឃឹមថានឹងបានត្រឡប់ចូលក្រុងភ្នំពេញវិញទេ ។ ចំណែកយាយតាទួតរបស់ខ្ញុំចាស់ជរាពិបាកក្នុងការធ្វើដំណើរ ដូច្នេះម្តាយខ្ញុំត្រូវជួយលើកគាត់ដាក់លើរទេះ រួមជាមួយស្បៀងបន្តិចបន្តួចប៉ុណ្ណោះ ។ មកដល់ព្រៃកងគ ជីតាទួតរបស់ខ្ញុំបានស្លាប់ដោយសារខ្វះអាហារ និងថ្នាំសង្គ្រប ធ្វើឲ្យក្រុមគ្រួសារគាត់មានការអាណោះអាល័យជាខ្លាំង ។

ពេលខណៈនោះ យោធាខ្មែរក្រហមបានតម្រូវឲ្យក្រុមគ្រួសារទាំងអស់យករបស់របរប្រើប្រាស់រៃកតាមខ្លួន ដោយមិនអនុញ្ញាតឲ្យដាក់លើឡាន ឬរទេះរុញដូចមុនទេ ។ ទោះជាមានការហាមឃាត់ក៏ដោយ ប៉ុន្តែដោយគ្រានោះយាយរបស់ខ្ញុំមិនអាចដើរបាន ម្តាយរបស់ខ្ញុំក៏យកចិញ្ចៀនមាសជ្រាំដីទៅដូរយកស៊ីកូ្ធមួយ សម្រាប់ដឹកយាយរបស់ខ្ញុំ ។ ក្រុមគ្រួសារម្តាយខ្ញុំធ្វើដំណើរក្នុងមួយថ្ងៃបានប្រមាណប្រាំគីឡូម៉ែត្រប៉ុណ្ណោះដោយសារតែមានប្រជាជនច្រើន ។

ការធ្វើដំណើរចាប់ផ្តើមចេញពីម៉ោង៨ទៀបភ្លឺ ដោយមានកងយោធាឈរចាំបញ្ជា និងសម្លុតឲ្យប្រជាជនធ្វើដំណើរទៅមុខ រហូតដល់ម៉ោង៩យប់ទើបឈប់ ។ ស្របពេលនោះ យាយទួតរបស់ខ្ញុំក៏ចាប់ផ្តើមមានជំងឺធ្ងន់ លុះធ្វើដំណើរទៅដល់ជ្រោយដង គីឡូម៉ែត្រលេខ៨២ គាត់ក៏បានស្លាប់នៅទីនោះទៀត ។ គ្រួសារម្តាយខ្ញុំបានយកគាត់ទៅបញ្ចុះនៅទីកន្លែងមួយដែលមានចម្ងាយពីផ្លូវជាតិប្រហែល៥០ម៉ែត្រ ។

ក្រោយយាយទូតរបស់ខ្ញុំស្លាប់ទៅ ម្តាយខ្ញុំក៏បន្តស្នាក់នៅទីនោះ ។ ក្រុមគ្រួសាររបស់ម្តាយខ្ញុំ ពុំមានស្បៀងទេ ដូច្នេះគាត់ត្រូវដើរចម្ងាយជ្រាំពីរគីឡូម៉ែត្រទៅបើកអង្ករដោយបើកបានតែមួយកំប៉ុងប៉ុណ្ណោះ ។ ដោយមិនអាចបន្តនៅទីនោះបាន ម្តាយខ្ញុំបានសម្រេចចិត្តចាកចេញទៅស្រុកកំណើតខាងជីតាខ្ញុំនៅភូមិស្រែចែង ឃុំភ្នំតូច ខេត្តកំពង់ស្ពឺ ដោយចំណាយពេលធ្វើដំណើររយៈពេល៣០ថ្ងៃទើបទៅដល់ទីនោះ ។ គ្រួសារម្តាយខ្ញុំនៅសល់សមាជិកបួនរូប ហើយត្រូវទៅរស់នៅជាសហករណ៍ ។ គាត់ត្រូវបានចាត់តាំងឲ្យទៅធ្វើស្រែនៅពេលថ្ងៃ ហើយពេលយប់ត្រូវលើកភ្ជីស្រែ និងជីកប្រឡាយ ។ ចំណែករបស់របរត្រូវប្រមូលដាក់រួម និងហូបរួម ។

រយៈពេលបីខែក្រោយមក អង្គការខ្មែរក្រហមបានជម្លៀសក្រុមគ្រួសារម្តាយខ្ញុំឲ្យទៅខេត្តពោធិ៍សាត់ ដោយមានរថយន្តធំៗរង់ចាំជារស្រេច ដោយចេញដំណើរវេលាម៉ោង៦ល្ងាច ។ ម្តាយខ្ញុំធ្វើដំណើររយៈពេលពីរថ្ងៃ ហើយនៅម៉ោង១២យប់ទើបរថយន្តដឹកក្រុមគ្រួសាររបស់គាត់បានទៅដល់ផ្ទះគ្រួសក្រហម ដោយនៅទីនោះមានបដាមួយសរសេរថា រាបីងស្នា ។ នៅទីនោះ មានរទេះគោមករង់ចាំក្រុមគ្រួសារម្តាយខ្ញុំ ដើម្បីដឹកបន្តទៅដាក់តាមភូមិដែលអង្គការបានកំណត់រួចជារស្រេច ។ អង្គការបានដឹកគ្រួសារម្តាយខ្ញុំទៅដាក់នៅភូមិព្រៃពេង ឃុំតាលោ ខេត្តពោធិ៍សាត់ ។ គ្រួសារគាត់ត្រូវអង្គការឲ្យរស់នៅក្នុងខ្ទម ដែលគ្មានទឹកស្អាតសម្រាប់ដឹក និងគ្មានបង្គន់ទេ ។

នៅទីនោះ ជីតាខ្ញុំត្រូវបានអង្គការចាត់តាំងឲ្យចូលព្រៃដឹកខ្ស ម្តាយខ្ញុំក្រងស្ស្ទ ចំណែកបួនប្រុសរបស់គាត់ត្រូវបានអង្គការបញ្ជូនឲ្យទៅកងកុមារ ។

ក្រោយមក ម្តាយខ្ញុំត្រូវបានចាត់តាំងឲ្យទៅកងចល័តនារីពេលនោះហើយជាពេលដែលបានបែកពីគ្រួសារ ។ ម្តាយខ្ញុំធ្វើការមួយថ្ងៃ១២ម៉ោង តាមបញ្ជារបស់ប្រធានកង ដូចជា ដឹកប្រឡាយ ១៧មេសា ក្លាប់ពីស្ទឹងមោងទៅស្ទឹងពោធិ៍សាត់ ដោយទទួលបានបបរមួយវែកលាយជាមួយកន្ទក់ក្នុងមួយពេល ។ នៅទីនោះ អង្គការមិនឲ្យឈប់សម្រាកទេ ធ្វើឲ្យអ្នកបាក់កម្លាំងមួយចំនួនត្រូវស្លាប់ជាបន្តបន្ទាប់ ។

នៅពេលដឹកដល់រាលបីងស្ពាប រាលស្រែ១០០ យោធាក៏បានមកគ្រប់គ្រងម្តងដោយកំណត់ឲ្យម្តាយខ្ញុំដើបម៉ោង៨ រែកដីរហូតដល់ម៉ោង៩យប់ទើបឲ្យឈប់សម្រាក ។ នៅក្នុងកំឡុងពេលធ្វើការ អង្គការមិនឲ្យប្រាស្រ័យទាក់ទងជាមួយសាច់ញាតិ បងប្អូនទេ ហើយបើនរណាល្មើសនឹងបញ្ជានោះនឹងត្រូវសម្លាប់ដើម្បីជាគំរូសម្រាប់អ្នកក្រោយ ដោយភាគច្រើនចោទថា «ខុសសីលធម៌» ។ ក្នុងមួយសប្តាហ៍ ខ្មែរក្រហមអនុញ្ញាតិ ។ ម្តាយខ្ញុំងូតទឹកម្តងដោយត្រូវដើរពីពេងស្នាក់នៅទៅកន្លែងងូតទឹកចម្ងាយ១៥គីឡូម៉ែត្រ ចំណែកទឹកសម្រាប់ដឹក ពេលព្រឹកអង្គការចែកឲ្យមួយកាមែល និងល្ងាចមួយកាមែលទៀតដោយសារខ្សត់ទឹក ព្រោះតំបន់នោះជាតំបន់ដាច់ស្រយាល ល្ហល្ហេវ គ្មានបឹងបួទេ ។

នៅពេលបញ្ចប់វគ្គ អ្នកដែលមានជីវិតរស់រានមានមកភូមិវិញ មានតែជ្រាំមួយនាក់ក្នុងចំណោមកងចល័តនារីពាពនាក់ ដែលភាគច្រើនស្លាប់ដោយការបាក់កម្លាំង និងជំងឺរាក ។

ពេលត្រឡប់មកភូមិវិញ ម្តាយខ្ញុំបានធ្លាក់ខ្លួនឈឺជាខ្លាំងដោយសារគាត់ធ្វើការហួសកម្លាំង គ្មានអាហារបរិភោគត្រប់គ្រាន់ ។ ដោយឃើញម្តាយខ្ញុំឈឺដូច្នេះ ជីតាខ្ញុំក៏យកនាឡិកាទៅដូរជាមួយប្រជាជនមូលដ្ឋានបានអង្ករមួយកំប៉ុង ។ ប៉ុន្តែចៃដន្យ កងឈ្លបបានចូលមកដល់ឃើញកំពុងដាំបបរ ក៏ចោទជីតាថា ក្បត់សមូហភាព និងបានយកគាត់ទៅសម្លាប់នៅវេលាម៉ោង៩យប់នៅ ។ ម្តាយខ្ញុំមានការឈឺចាប់យ៉ាងខ្លាំង ព្រោះអង្ករតែមួយកំបុង ត្រូវដូរជាមួយជីវិតជីតា ។

បន្ទាប់ពីខ្មែរក្រហមយកឪពុកទៅសម្លាប់ ពីរថ្ងៃក្រោយមកប្រធានកងចល័តនារីបានមកប្រាប់ម្តាយខ្ញុំថា បួនប្រុសរបស់គាត់ដែលនៅកងកុមារនោះត្រូវអង្គការបានបញ្ជូនមកពេទ្យភូមិហើយ ។ ពេលឮដំណឹងនេះម្តាយខ្ញុំក៏បានទៅមើលបួនប្រុសគាត់ ដែលមានសភាពក្អកធ្លាក់ឈាម ហើយពេលនោះបួនគាត់ក៏បានប្រាប់គាត់ថាបានលួចរត់ចេញពីកងកុមារ ពេលឮថាឪពុកត្រូវអង្គការយកទៅសម្លាប់ ។ ប៉ុន្តែ ពេលមកដល់ពាក់កណ្តាលផ្លូវ អង្គការចាប់ក៏ចាប់ រួចយកទៅចង់ផ្ទោបនឹងដើមត្នោត ដោយវាយធ្វើទារុណកម្មដើម្បីសួរចម្លើយពីមូលហេតុនៃការលួចរត់នោះ ។ ឈ្លបខ្មែរក្រហមវាយគាត់រហូតបាក់ធ្លាងត្នោតអស់បី រួចទើបបញ្ជូនគាត់ឲ្យទៅធ្វើ

ការនៅក្នុងកងកុមារវិញ ។

ប្អូនប្រុសម្តាយខ្ញុំបានបន្តសម្រាកនៅក្នុងពេទ្យភូមិ ប៉ុន្តែដោយសារអាការជំងឺមិនបានភាពធូរស្រាល គាត់ក៏លួចចេញពីពេទ្យដើរសំដៅមកផ្ទះវិញដែលមានចម្ងាយពីរគីឡូម៉ែត្រ ។ ពេលនោះម្តាយខ្ញុំឮសំឡេងប្អូនស្រែកហៅពីចម្ងាយ ទើបគាត់ចេញក្រៅតែហួសពេលទៅហើយដោយគាត់ឃើញប្អូនស្ងាប់យ៉ាងអណោចអធមនៅផ្លូវនេះចម្ងាយ៣០ម៉ែត្រពីផ្ទះ ។

ក្រោយមកទៀត អង្គការបញ្ជូនម្តាយខ្ញុំឲ្យទៅធ្វើការនៅកងចល័តវិញ ដោយឲ្យទប់ទំនប់នៅដំណាក់ឈើក្រម ។ នៅទីនោះមួយរយៈ គាត់ក៏ទទួលដំណឹងថាយាយខ្ញុំរស់នៅក្នុងភូមិត្រូវបានអង្គការយកទៅសម្ងាប់ទៀតដោយចោទថាយួន ។ ម្តាយខ្ញុំបាត់បង់សមាជិកគ្រួសារទាំងអស់ក្នុងមួយរយៈពេលខ្លីប៉ុណ្ណោះ ។ ពេលនោះម្តាយខ្ញុំមិនហ៊ានចូលភូមិទេ ព្រោះគាត់បានទទួលដំណឹងថាអង្គការបានតាមរកគាត់ថា ខ្ជាំងមិនស្មោះនឹងអង្គការ ។

ម្តាយខ្ញុំបានរួចរស់ជីវិត ក្រោយមានការរំដោះ ថ្ងៃទ្រាំពីរខែមករា ១៩៧៩ ។ គាត់បានចាកចេញពីដើងភ្នំដោយថ្មើរជើងរយៈពេលដប់ថ្ងៃ ទើបទៅដល់ថ្នល់ជាតិដោយមានតែរបស់របរមួយអង្ក្រែកធ្ងៃដំណើរទៅទីរួមខេត្តពោធិ៍សាត់ ។ រយៈពេលពីរខែក្រោយមក ទើបគាត់បានបន្តដំណើរមកទីក្រុងភ្នំពេញ ។ ម្តាយខ្ញុំបានរៀបការនៅឆ្នាំ១៩៨៥ ហើយបច្ចុប្បន្ន គាត់មានកូនពីរនាក់ ។ រឿងដែលគាត់បានឆ្លងកាត់ក្នុងរបបខ្មែរក្រហមនៅតែជិតដាមក្នុងអារម្មណ៍របស់គាត់ ដោយសារការបាត់បង់ឪពុកម្តាយ បងប្អូន និងសាច់ញាតិ ។

គាត់មិនចង់ឲ្យរបបបីឆ្នាំ ទ្រាំបីខែ ម្តៃថ្ងៃនេះ វិលត្រឡប់មកសាជាថ្មីទេ គឺគាត់ចង់រស់នៅក្រោមការអភិវឌ្ឍ សុខសន្តិភាព គ្មានការគំរាមកំហែង គ្មានការភិតភ័យ ។ គាត់ក៏សូមសំណូមពរឲ្យសាលាក្តីខ្មែរក្រហមពន្ធឿនដំណើរការកាត់ទោស ដើម្បីឲ្យមេដឹកនាំទាំងអស់ទទួលស្គាល់ការពិត និងសារភាពទោសកំហុសដែលបញ្ជាឲ្យមានការសម្ងាប់យាងរង្គាលលើប្រជាជនខ្មែរជាងបីលាននាក់ ព្រោះការកាត់ទោសនេះជាការផ្សះផ្សាផ្លូវចិត្តសម្រាប់ប្រជាជនខ្មែរ ដែលបានបាត់ក្រុមគ្រួសារដ៏អយុត្តិធម៌ក្នុងរបបនោះ ។

សុខ ឌីរ:

ដំណឹងសួررកបង ឪពុកមា និងម្តាយមីង

ខ្ញុំបាទឈ្មោះ សួរ រ៉ីណារិន ជាមន្ត្រីរាជការនៅក្រសួងបរិស្ថាន ទីលំនៅបច្ចុប្បន្នផ្ទះលេខ ១៧៨ (ម្ដុំវត្តពោធិ៍ចិនតុង) ផ្លូវ២០០១ កែងមហាវិថីសហព័ន្ធរុស្ស៊ី ភូមិ៥ ប្រកបាងតាងត សង្កាត់កាកាប ខណ្ឌពោធិ៍សែនជ័យ រាជធានីភ្នំពេញ ។

ខ្ញុំបាទសូមប្រកាសរកបងប្រុសឈ្មោះ សួរ រ៉ីឡា កើតឆ្នាំ១៩៦៥ (ឆ្នាំថោះ) មានឪពុកឈ្មោះ សួរ គឹមចេក ស្ងាប់ខែមករា ឆ្នាំ២០១២ និងម្តាយឈ្មោះ ប៉ គឹម ជីង នៅរស់ ។ ឪពុកម្តាយខ្ញុំបានមានកូនចំនួនបីនាក់ គឺ:

១) សួរ រ៉ីឡា ភេទប្រុស (បាត់ដំណឹង)

២) សួរ រ៉ីណារ៉ា ភេទប្រុស

៣) សួរ រ៉ីណារិន ភេទប្រុស

ចំណែកមា-មីងមានឈ្មោះ : ទី១) ប៉ គឹមយ៉ុង (ស្រី) , ទី២) ប៉ គឹមសុ៊ន (ស្រី) , ទី៣) ប៉ គឹមហួរ (ស្រី) , ទី៤) ប៉ គឹមលេច ទី៥) ប៉ គឹមវ៉ន (ប្រុស) , និង ទី៦) ប៉ គឹមមុ៉ (ស្រី) ដែលបានបែកគ្នាក្នុងខែមេសា ឆ្នាំ១៩៧៥ ពេលរបប ប៉ុល ពត ជម្លៀសចេញពីទីក្រុងភ្នំពេញ ។

ប្រសិនបើ បងនិងមីង-មា ឬញាតិមិត្តណាបានឮដំណឹងនេះ សូមទាក់ទងមកប្អូនឬកូនឈ្មោះ សួរ រ៉ីណារិន តាមរយៈទូរស័ព្ទលេខ ០៩៧ ៨ ៨១ ១ ០ ៧ ឬទាក់ទងមកមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា ផ្ទះលេខ១៦ មហាវិថីព្រះសីហនុ រាជធានីភ្នំពេញ ។

សូមអរគុណ!

លិខិតពីមិត្តអ្នកអាន

ជូនចំពោះវិទ្យុសហគមន៍របស់មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា

បន្ទាប់ពីបានស្តាប់នូវវគ្គទាំងបួននៃកម្មវិធីវិទ្យុសហគមន៍របស់មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជាទាក់ទងនឹងការអត់ឃ្លាន ខ្ញុំពិតជាមានអារម្មណ៍ព្រឺព្រួចនឹងសោកស្តាយយ៉ាងខ្លាំងដែលប្រជាជនខ្មែរប្រមាណជាជ្រាំបីសែនទៅមួយលានបីសែននាក់បានស្លាប់ដោយសារការអត់ឃ្លាន ហើយចំនួនប្រជាជនសរុបដែលបានស្លាប់ក្នុងរបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យគឺប្រហែលជាបីលានដែលស្មើនឹង ៨០ ភាគរយនៃចំនួនប្រជាជនសរុបក្នុងប្រទេស ។

អ្វីដែលជាការភ្ញាក់ផ្អើលនិងហួសចិត្តនោះគឺ ភាពអត់ឃ្លានបានធ្វើឲ្យប្រជាជនមួយចំនួនតូចសម្រេចចិត្តសម្លាប់សាច់ញាតិ ឬមិត្តរួមសហការណ៍របស់ខ្លួន ដើម្បីយកសាច់មកបរិភោគ ។

លើសពីនេះទៅទៀត ការអត់ឃ្លាននេះជាមូលហេតុចម្បងដែលបង្កអោយមានការស្លាប់នៃចំនួនប្រជាជនកើនឡើងតាមរយៈកង្វះអនាម័យ និងការសម្លាប់ដោយសារលួចបរិភោគអាហារក្រៅសហការណ៍ ។ ការបង្ខំឲ្យប្រជាជនបរិភោគត្រឹមតែបបរវាមួយវែកក្នុងមួយពេល និងការបង្ខំឲ្យប្រជាកសិករធ្វើការហួសកម្លាំងក៏ជាមូលហេតុមួយផងដែរ ។

*សរុបសេចក្តីមក ទាំងអស់នេះជារឿងរ៉ាវប្រវត្តិសាស្ត្រពិតដែលប្រជាជនខ្មែរយើងបានជួបប្រទះ ដូច្នេះហើយក្នុងនាមយើងជាកូនចៅជំនាន់ក្រោយ យើងទាំងអស់គ្នាគួររៀន អាន និងយល់ដឹងឲ្យបានច្រើនន្ទ្ធរ៉ាមរ៉ាមរ៉ាម

ដំណឹងស្វែងរកបងប្អូន

នាងខ្ញុំឈ្មោះ លាង រស្សី អាយុ៥៨ឆ្នាំ ពីមុនធ្វើការងាងទិសថការី ឥឡូវនៅផ្ទះ មានប្តីធ្វើការងាងទិសថការី។ សព្វថ្ងៃ នាងខ្ញុំរស់នៅផ្ទះលេខ561Eo ផ្លូវកម្ពុជាក្រោម សង្កាត់ផ្សារដេប៉ូ៣ ខណ្ឌទួលគោក រាជធានីភ្នំពេញ។ នាងខ្ញុំមានកូយស្រីម្នាក់ឈ្មោះ ទឹម រ៉ីណែត ធ្វើការនៅមន្ទីរអប់រំ ខេត្តព្រៃវែង និងប្តីឈ្មោះ ឡេវ ពិរុន សព្វថ្ងៃធ្វើការនៅមន្ទីរសង្គមកិច្ចខេត្តព្រៃវែង ដែលត្រូវជាកូយ និងកូនប្រសារលោក លាង លក្ខិណារ។

យើងខ្ញុំទាំងបួននាក់សូមប្រកាសរកឈ្មោះ លាង លក្ខិណារ ហៅ ម៉ារីន បច្ចុប្បន្នមានអាយុប្រហែល៦៥ឆ្នាំ ដែលត្រូវជាបងប្រុសនិងឪពុកដែលបានបាត់ខ្លួននៅក្នុងសម័យខ្មែរក្រហមនៅបុងឆ្នាំ១៩៧៨។ មុនឆ្នាំ១៩៦៩ គាត់ជាសាស្ត្រាចារ្យនៅសាលាយុគន្ធរ រហូតដល់ថ្ងៃទី១៧ ខែមេសា ឆ្នាំ១៩៧៥ ទើបខ្មែរក្រហមជម្លៀសចេញពីក្រុងភ្នំពេញ។ ក្រោយមកទើបយើងដឹងថា ខ្មែរក្រហមចាប់ខ្លួនគាត់ រួចបញ្ជូនទៅឃុំឃាំងនៅឃុំព្រែកពោធិ៍ ស្រុកស្រីសន្ធរ ខេត្តកំពង់ចាម។ អ្នកធ្លាប់ជាប់ឃុំឃាំងជាមួយគាត់បានប្រាប់យើងនៅបុងឆ្នាំ១៩៧៨ថា អង្គការបានដោះលែងគាត់ ប៉ុន្តែយើងមិនដែលទទួលដំណឹងពីគាត់ទេ។

អាស្រ័យហេតុនេះ ប្រសិនបើបងប្អូនណាបានស្គាល់ឬឮឈ្មោះ លាង លក្ខិណារ សូមទាក់ទងមកនាងខ្ញុំតាមរយៈទូរស័ព្ទលេខ ០១២ ២៨៦ ៤៣៧ ឬមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា ផ្ទះលេខ១៦៦ មហាវិថីព្រះសីហនុ រាជធានីភ្នំពេញ ទូរស័ព្ទលេខ ០២៣ ២១១ ៨៧៥។

សូមអរគុណ!

ដំណឹងស្វែងរកបងប្រុស

នាងខ្ញុំឈ្មោះ លឹម គៀង អាយុ៤៣ឆ្នាំ មានស្រុកកំណើតនៅទីក្រុងភ្នំពេញ បច្ចុប្បន្នរស់នៅភូមិអំពៅដៀប ឃុំជ្រោយនាងផ្ទួន ស្រុកស្រីស្នំ ខេត្តសៀមរាប។ នាងខ្ញុំមានឪពុកឈ្មោះ លឹម ជាថៃ (ស្លាប់) និងម្តាយឈ្មោះ មុយ ជូរ (ស្លាប់) ហើយមានបងប្អូនបង្កើតចំនួន៦នាក់គឺ: ១) លឹម ស្រេង ភេទប្រុស (បាត់ខ្លួន) ,២) លឹម ឃឹម ភេទប្រុស (បាត់ខ្លួន) , ៣) នាងខ្ញុំ លឹម គៀង, ៤) លឹម ផេង ភេទប្រុស (ស្លាប់ដោយជំងឺក្នុងសម័យខ្មែរក្រហម) , ៥) លឹម អ៊ុយ ភេទប្រុស (ស្លាប់ដោយជំងឺក្នុងសម័យខ្មែរក្រហម) និង ៦) លឹម ស៊ាក់ ភេទប្រុស (ស្លាប់ដោយជំងឺក្នុងសម័យខ្មែរក្រហម) ។

នាងខ្ញុំសូមប្រកាសរកបងប្រុសទាំងពីរខាងលើឈ្មោះ លឹម ស្រេង និង លឹម ឃឹម។ យើងទាំងបីនាក់បានបែកគ្នាក្រោយឆ្នាំ១៩៧៩ ពេលធ្វើដំណើរចេញពីស្ពានស្រែង ក្នុងគោលបំណងត្រឡប់មកទីក្រុងភ្នំពេញដែលជាស្រុកកំណើតវិញ។ លុះដើរមកដល់ស្រុកក្រឡាញ់ ខេត្តសៀមរាប បងប្រុសទាំងពីររបស់ខ្ញុំបានសុំអ្នកបាត់ទេះគោដើម្បីឲ្យជិះជាមួយ ដោយសារតែខ្ញុំពិការជើងទាំងពីរតាំងពីកំណើត។ ពេលធ្វើដំណើរយើងក៏បែកគ្នា ហើយខ្ញុំក៏ចុះពីរទេះគោចាំផ្លូវគាត់តែមិនឃើញ។ ក្រោយមកក៏បានជួបនឹងមីងម្នាក់មានចិត្តអាណិតខ្ញុំ ក៏យកខ្ញុំទៅរស់នៅជាមួយនៅភូមិអំពៅដៀប ឃុំជ្រោយនាងផ្ទួន ស្រុកស្រីស្នំ ខេត្តសៀមរាប រហូតដល់បច្ចុប្បន្ន។ ដោយសារតែពេលនោះនាងខ្ញុំមានអាយុត្រឹមតែប្រាំបួនឆ្នាំ ហេតុនេះខ្ញុំមិនបានចាំអាយុបងប្រុសទាំងពីរនោះទេ។

ប្រសិនបើបងប្អូនណាបានស្គាល់ ឬឮឈ្មោះ លឹម ស្រេង និង លឹម ឃឹម សូមទាក់ទងមកនាងខ្ញុំតាមរយៈទូរស័ព្ទ: ០៩៧ ៤ ១៣៤ ១៤៥ ឬ មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា ផ្ទះលេខ១៦៦ មហាវិថីព្រះសីហនុ រាជធានីភ្នំពេញ ទូរស័ព្ទលេខ ០២៣ ២១១ ៨៧៥ ។

សូមអរគុណ!

សៀវភៅរំឭកវិញ្ញាណក្ខន្ធអ្នកដែលបានស្លាប់នៅក្នុងរបបខ្មែរក្រហម

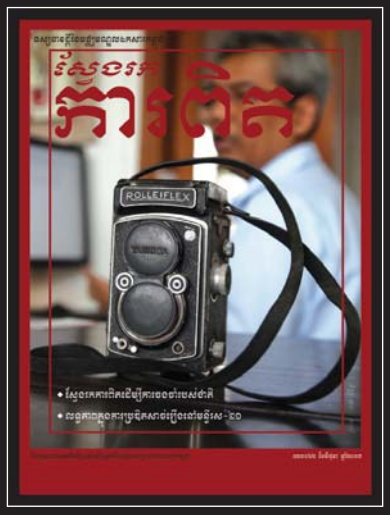

មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា គ្រោងនឹងបោះពុម្ពផ្សាយនូវសៀវភៅមានកត់ត្រាឈ្មោះរបស់អ្នកដែលស្លាប់បាត់បង់ជីវិតនៅក្នុងរបបខ្មែរក្រហម ។ កន្លងមក មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជាបានចងក្រងនូវឈ្មោះអ្នកដែលស្លាប់ជាង១លាននាក់រួចមកហើយ ។ ប្រសិនបើលោកយាយ លោកតា អ៊ំ ពូ មីង ប្រាថ្នាចង់ឲ្យឈ្មោះសមាជិកក្រុមគ្រួសារដែលបានស្លាប់បាត់បង់ជីវិតមាននៅក្នុងសៀវភៅនេះ សូមទាក់ទងមកកាន់មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជាតាមរយៈ អេង កុកថាយ ទូរស័ព្ទលេខ ០១២ ៩៥៥ ៨៥៨ ឬ អ៊ីម៉ែល : truthkokthay@dccam.org ឲ្យបានឆាប់រហ័សតាមពេលវេលាដែលអាចធ្វើទៅបាន ។

សូមផ្តល់ព័ត៌មានដូចខាងក្រោម:

១) ឈ្មោះអ្នកប្រកាសប្រាប់, ២) តើមានបងប្អូនបង្កើតរួមទាំងឪពុកម្តាយស្លាប់ប៉ុន្មាននាក់នៅក្នុងសម័យខ្មែរក្រហម? ៣) ឈ្មោះអ្នកស្លាប់, ៤) ភេទអ្នកស្លាប់, ៥) អាយុអ្នកស្លាប់ (បើអាចចាំបាន), ៦) ត្រូវជាអ្វីនឹងអ្នកប្រកាស (ឧទាហរណ៍: ឪពុក ម្តាយ បងប្រុសបួនប្រុស បងស្រី ឬបួនស្រី), ៧) សាច់រឿងទាក់ទងនឹងការស្លាប់ (ឧទាហរណ៍ : ស្លាប់នៅទីណា? មូលហេតុអ្វី?), ៨) វត្ថុតាងទាក់ទងនឹងអ្នកស្លាប់ (ឧទាហរណ៍: រូបថត ឯកសារ ឬវត្ថុផ្សេងៗ), ៩) ព័ត៌មានសម្រាប់មជ្ឈមណ្ឌលទាក់ទង (ឧទាហរណ៍: លេខទូរស័ព្ទ អាស័យដ្ឋាន) ។

ប្រសិនបើចង់ស្វែងរកអ្នកដែលបាត់ខ្លួនសូមផ្តល់ព័ត៌មានខាងក្រោម:

១) ឈ្មោះអ្នកបាត់ខ្លួន, ២) ភេទ, ៣) អាយុ, ៤) ត្រូវជាអ្វី, ៥) សាច់រឿងទាក់ទងនឹងការបែកគ្នា, ៦) វត្ថុតាងទាក់ទងនឹងអ្នកបាត់ខ្លួន (ឧទាហរណ៍: រូបថត ឯកសារ ឬវត្ថុផ្សេងៗ) ។

ដើម្បីយុត្តិធម៌និងការចងចាំ
ដែលជាមូលដ្ឋានដ៏សំខាន់ក្នុងការផ្សះផ្សាជាតិ

ខបត្តិមូការបោះពុម្ពផ្សាយដោយរដ្ឋាភិបាល សហរដ្ឋអាមេរិក
អនុញ្ញាតឲ្យបោះពុម្ពផ្សាយដោយក្រសួងព័ត៌មាននៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ប្រកាសទេសរដ្ឋមន្ត្រីនិងរដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងព័ត៌មានលេខ ០២៩១ពម៩៩ចុះថ្ងៃទី២ ខែសីហា ឆ្នាំ១៩៩៩

មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា : ការិយាល័យព័ត៌មានសាធារណៈ

ផ្ទះលេខ ៦៦, មហាវិថីព្រះសីហនុ ភ្នំពេញ ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ទូរស័ព្ទ : (៨៥៥) ២៣ ២១១ ៨៧៥ ទូរសារ : (៨៥៥) ២៣ ២១០ ៣៥៨

DC-Cam/PIR : #66 ◆ Preah Sihanouk Blvd ◆ Phnom Penh ◆ Cambodia ◆ Tel: (855) 23 211 875 ◆ Fax: (855) 23 210 358 ◆ dccam@online.com.kh ◆ www.dccam.org.
A magazine of the Documentation Center of Cambodia: Searching for the truth. ◆ Number 163, July 2013 ◆ Funded by USA.
Licensed by the Ministry of Information of the Kingdom of Cambodia, Prakas No.0291 P.M/99, 2 August 1999.